

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

" ΔΙΑΘΕΣΗ ΚΕΡΔΩΝ ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ "

ΤΩΝ
ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ ΑΝΤΩΝΗ
ΚΑΙ
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΟΥΡΑΝΙΑΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ
ΤΟΓΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Πάτρα 1992

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ 1971

Μετά το πέρας της τριχρονής φοίτησης στο Τ.Ε.Ι. έφτασε η στιγμή για την παραλαβή της πτυχιακής εργασίας μετά από πολύ σκέψη φτάσαμε στο τελικό αποτέλεσμα, σαν θέμα να επιλέξουμε τις Ανώνυμες Εταιρείες και πιο ειδικά τη Διάθεση Κερδών Ανωνύμων Εταιρειών.

Το θέμα αυτό το επιλέξαμε γιατί πιστεύουμε ότι θα μας δώσει αρκετά στοιχεία για τη λειτουργία και τη δομή των Ανωνύμων Εταιρειών.

Μετά από μεγάλο κόπο και προσπάθεια ξεπερνώντας τις διάφορες δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε σχετικά με τη δομή του θέματος, φτάσαμε στο τέλος να σας παρουσιάσουμε την εργασία αυτή. Μετά από συνεργασία με αρκετές Ανώνυμες εταιρείες και αρκετούς άλλους παράγοντες καταφέραμε να συλλέξουμε αρκετό υλικό για το θέμα της εργασίας μας.

Στη σημείο αυτό θέλουμε να ευχαριστήσουμε τα άτομα που μας βοήθησαν δίνοντάς μας υλικό σχετικά με τη δομή του θέματός μας. Εδώ θα σεβαστούμε την επιθυμία τους για ανωνυμία και δεν θα αναφέρουμε τα ονόματά τους αλλά θα τους προσφέρουμε ένα μεγάλο ευχαριστώ για την αμέριστη βοήθεια και το υλικό που μας πρόσφεραν.

Πιστεύουμε πως με την εργασία μας αυτή καταφέραμε να δώσουμε μια λεπτομερειακή ανάλυση σε ό,τι αφορά τη διάθεση κερδών των Α.Ε. Με τη λεπτομερή αυτή ανάλυση καταφέραμε να παρουσιάσουμε το θέμα από όλες τις πλευρές του (λογιστική, φορολογική, νομική) και πιστεύουμε πως αυτός ήταν ο λόγος της καθυστέρησης παρουσίας της εργασίας, γιατί ως γνωστό η εύρεση των λεπτομερειών απαιτεί χρόνο.

Μέσα από τη συγγραφή της εργασίας αυτής καταφέραμε να παρουσιάσουμε μια πλήρη εικόνα των γνώσεων που αποκτήσαμε όλα αυτά τα χρόνια μέσα από το Τ.Ε.Ι. ενώ συγχρόνως επιτύχαμε την εμπλοτύιση των γνώσεων αυτών μέσα από τη συνεχή απασχόλησή μας με τη συγγραφή της εργασίας μας και ειδικότερα γνώσεις που αφορούν τη λειτουργία των Α.Ε.

Τελειώνοντας θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους γονείς μας

για την αμέριστη συμπαράστασή τους στο χρονικό διάστημα της συγγραφής της εργασίας αλλά και καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μας.

Επίσης ένα μεγάλο ευχαριστώ στον εισηγητή του θέματος κ. ΤΟΓΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ για την εισήγηση του όντως εβδιαφέροντος θέματος που κατέθεσε και μας έδωσε τη δυνατότητα να επιλέξουμε καθώς και για το υλικό που μας παρείχε σα σκελετό για το ξεκίνημα του θέματός μας και τέλος για την άριστη συνεργασία του σε οποιαδήποτε δυσκολία αντιμετωπίσαμε.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Λογιστική αναλύει, καταγράφει, προσδιορίζει ποσοστικά, ταξινομεί και συγκεντρώνει τα λιγιστικά γεγονότα, των οποίων συνοπτικά πληροφοριακά στοιχεία αποκαλύπτει στις ομάδες των ενδιαφερομένων με τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις ή όπως επικράτησε να αποκαλούνται στον επιχειρησιακό κύκλο της χώρας μας οικονομικές καταστάσεις.

Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις είναι λοιπόν, το τελικό προϊόν της λογιστικής παραγωγικής διαδικασίας, μιας διαδικασίας που διεξάγεται σύμφωνα με τις παραδεγμένες λογιστικές αρχές δηλαδή τους κανόνες, τις συνήθειες και τις διαδικασίες που Ξείναι παραδεγμένες από τη λογιστική πρακτική σε ορισμένο χρόνο.

Κατά τις σύγχρονες αντιλήψεις η επιχείρηση δεν είναι μόνο ένα μέσο προσπόρισης κέρδους στους φορείς της. Είναι κυρίως ένα κοινωνικό κύτταρο που δίνει εργασία στο εργατικό δυναμικό της χώρας καλύπτει τις ανάγκες του καταναλωτικού κοινού με αγαθά ή υπηρεσίες, καταβάλλει φόρους στο Δημόσιο και εισφορές στους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς, εισάγει στη χώρα συνάλλαγμα από τις εξαγωγές της σε άλλες χώρες, ενδεχόμενα όμως αντλεί πρώτες ύλες από το έδαφος και υπ

εδαφος της χώρας, μολύνει και ρυπαίνει το περιβάλλον στο οποίο λειτουργεί κ.λ.π.

Είναι συνεπώς πολυδιάστατος ο ρόλος (θετικός και αρνητικός) της επιχείρησης μέσα στο περιβάλλον που λειτουργεί και γενικά στο κοινωνικό σύνολο. Η διοίκηση της σύγχρονης επιχείρησης είναι υπεύθυνη όχι μόνο για την αποτελεσματική της διαχείριση, που εκφράζεται με την αποδοτικότητά της, αλλά επίσης και για ένα μεγάλο αριθμό κοινωνικών θεμάτων. Έτσι γίνεται ολοένα κατανοητό ότι οι παραδοχές της ανάπτυξης και του κέρδους όπως μετρούνται και εμφανίζονται στις παραδοσιακές χρηματοοικονομικές καταστάσεις, είναι πολύ στενές για να απεικονίσουν τη συνεισφορά της επιχείρησης στο κοινωνικό σύνολο γι αυτό τις τελευταίες δεκαετίες γίνεται ευρύς λόγος

για κοινωνικοοικονομική αποδοτικότητα και για κοινωνικό ισολογισμό της επιχείρησης.

Με την κατάρτιση του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου (Ε.Γ.Λ.Σ.) και την προσαρμογή της νομοθεσίας περί ανωνύμων εταιρειών προς το Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Δίκαιο, συντελέστηκε μια ιστορική πρόοδος στην τυποποίηση της λογιστικής εργασίας και στη δια των χρηματοοικονομικών καταστάσεων οικονομική παρουσίαση των εταιρικών επιχειρήσεων. Μία πρόοδος που σωστά χαρακτηρίστηκε ως "λογιστική επανάσταση" με την οποία εισάγονται επιτέλους στη χώρα μας οι σύγχρονες λογιστικές αρχές. Τυποποιείται η λογιστική εργασία και καταργούνται οι λογιστικοί αυτοσχεδιασμοί και οι ανορθόδοξες επινοήσεις των λογιστών, ενώ ταυτόχρονα καθορίζεται με σαφήνεια το περιεχόμενο και η δομή των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και παρέχονται χρησιμότερα δοσαφωτιστικά στοιχεία, κυρίως με το πρωτόγνωρο στη χώρα μας "προσάρτημα".

Όπως ξέρουμε λοιπόν, κίνητρο κάθε επιχειρηματικής δραστηριότητας (και επομένως και της δραστηριότητας της Α.Ε.) είναι η επίτευξη κέρδους.

Το πραγματοποιούμενο όμως κέρδος δεν περιέχεται σε ένα μόνο πρόσωπο αλλά συνήθως σε πολλές κατηγορίες δικαιούχων, όπως είναι οι μέτοχοι, τα μέλη του Δ.Σ. της Α.Ε., το Δημόσιο κ.α. και μάλιστα με τρόπους διαδικασίες και όρους που καθορίζονται από τη νομοθεσία (εμπορική, φορολογική), το καταστατικό, την τακτική γενική συνέλευση της Α.Ε.

Στην εργασία μας αυτή αναπτύσσουμε τις βασικές λογιστικές αρχές και αναλύουμε το περιεχόμενο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των Ανωνύμων Εταιρειών όπως του λογαριασμού "αποτελέσματα χρήσεως" του "πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων".

Τα σχετικά με κάθε λογαριασμό θέματα εξετάζονται από άποψη λογιστική, νομική, φορολογική. Επίσης η εργασία μας αυτή είναι προσαρμοσμένη στις αρχές του Ε.Γ.Λ.Σ.

Έτσι, κατά τη διάθεση των κερδών της Α.Ε. εμφανίζονται

διάφορα προβλήματα τα οποία πολλές φορές είναι δυσεπίλυτα προβλήματα λογιστικής, φορολογικής ή νομικής φύσης, η επίλυση των οποίων Έχει μεγάλη σημασία για την Α.Ε.

Τελειώνοντας αυτή τη μικρή εισαγωγή πιστεύουμε πως η εργασία μας είναι πλήρως ενημερωμένη σε σχέση με τα "Διανεμόμενα κέρδη και τα αποθεματικά" των Ανωνύμων Εταιρειών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΚΕΡΔΟΣ (ΓΕΝΙΚΑ)

Σύμφωνα με τον πρώτο ορισμό το κέρδος μιας επιχείρησης είναι η διαφορά μεταξύ συνολικών προσόδων και συνολικού κόστους. Το συνολικό κόστος περιλαμβάνει όλες τις πληρωμές για εργασία, για ενοίκια, για πρώτες ύλες, για φθορά του κεφαλαίου, για τόκους κ.λ.π.

Στον υπολογισμό του συνολικού κόστους περιλαμβάνεται και η αμοιβή της εργασίας του ίδιου του επιχειρηματία αν δουλεύει στην επιχείρηση.

Υπολογίζονται επίσης και ενοίκια για κτίρια και οικόπεδα που τυχαίνει να ανήκουν στην επιχείρηση και τα χρησιμοποιεί ή ίδια στην παραγωγική διαδικασία.

Με λίγα λόγια το κόστος περιλαμβάνει τις αμοιβές για όλους τους συντελεστές της παραγωγής ανεξάρτητα από το ποιός είναι ο κάτοχός τους.

Εστω κι αν τυπικά μια αμοιβή συντελεστή δεν πληρώνεται, π.χ. η επιχείρηση τυπικά δεν πληρώνει στον εαυτό της ενοίκιο, το ενοίκιο πρέπει να υπολογισθεί στο κόστος. Ο,τι απομένει από τη συνολική πρόσοδο μετά τον υπολογισμό όλου του κόστους, είναι κέρδος.

Μπορούμε να πούμε ότι το συνολικό κόστος είναι κόστος εργασίας, εγγείου προσόδου και κεφαλαίου.

Συνεπώς το κόστος είναι το σύνολο των μισθών, της εγγείου προσόδου και των τόκων. Έτσι το κέρδος:

$$\text{Κέρδος} = \text{Συνολική πρόσοδος} - \text{Μισθοί} - \text{Εγγειος πρόσοδος} - \text{Τόκοι}$$

Πάνω στο θέμα αυτό - για την ύπαρξη του κέρδους - έχουν διατυπωθεί διάφορες απόψεις. Μερικές από αυτές αναφέρουμε σε συντομία παρακάτω:

α) Το κέρδος σαν αμοιβή επιχειρηματικών καινοτομιών.

Ο όρος καινοτομία σημαίνει εισαγωγή κάποιου νεωτεριστικού στοιχείου στην αγορά ορισμένου προϊόντος.

Το νεωτεριστικό αυτό στοιχείο μπορεί να είναι η παρουσίαση κάποιου νέου προϊόντος ή εξεύρεση κάποιου νέου τρόπου παραγωγής προϊόντων που να μειώνει το κόστος παραγωγής του προϊόντος αυτού, ή εφαρμογή κάποιας επιστημονικής ανακάλυψης.

Μερικά παραδείγματα τέτοιων καινοτομιών στα τελευταία χρόνια είναι οι μαλακοί φακοί επαφής, οι ηλιακοί θερμοσίφωνες κλπ. Φυσικά δεν είναι απόλυτο ότι κάθε καινοτομία θα οδηγήσει σε οικονομική επιτυχία, αλλά σε πολλές περιπτώσεις όπως γνωρίζουμε καινοτομίες έχουν αποφέρει τεράστια κέρδη.

Τα κέρδη αυτά είναι βραχυχρόνια και αυτό γιατί το νέο αυτό προϊόν μόλις σημειώσει κάποια οικονομική επιτυχία και αρχίσει να αποφέρει κέρδη στην επιχείρηση, άλλες ανταγωνιστικές επιχειρήσεις σπεύδουν να λανσάρουν παρόμοια προϊόντα ή απομιμήσεις αυτού στην αγορά και έτσι σαν αποτέλεσμα η προσφορά αυξάνει, η τιμή μειώνεται και το κέρδος σιγά σιγά μειώνεται ή και μηδενίζεται.

Καινοτομίες γίνονται συνεχώς σε κάθε χρονική περίοδο και από κάθε επιχείρηση. Υπάρχουν προϊόντα που αποφέρουν τεράστια κέρδη στην επιχείρηση, ενώ ταυτόχρονα άλλα προϊόντα που προηγουμένως είχαν μεγάλη εμπορική επιτυχία αποφέρουν μικρό ή καθόλου κέρδος.

Σύμφωνα με την άποψη που αναφέρουμε παραπάνω το κέρδος είναι η αμοιβή για τον επιχειρηματία που έχει την εξυπνάδα, την έμπνευση, την πρωτοτυπία και την τόλμη να προβεί σε καινοτομίες και να εκμεταλλευθεί τις ευκαιρίες που του προσφέρει η αγορά και το περιβάλλον των συναλλαγών του.

β) Το κέρδος σαν αμοιβή για τον κίνδυνο και την αβεβαιότητα.

Σύμφωνα με την άποψη αυτή κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα περιέχει κάποιο βαθμό αβεβαιότητας (μεγάλος, μικρός) ο οποίος είναι άγνωστος στον επιχειρηματία κατά το ξεκίνημά του) για τα αποτελέσματα της και κάποιο κίνδυνο για μερική ή ολική απώλεια των κεφαλαίων που επενδύονται.

Ορισμένες επιχειρηματικές δραστηριότητες έχουν μικρή αβεβαιότητα, ενώ ορισμένες άλλες έχουν μεγάλο βαθμό αβεβαιότητας και μεγάλο κίνδυνο.

Οι άνθρωποι γενικά και συγκεκριμένα οι επιχειρηματίες προσπαθούν με κάθε τρόπο να αποκλείουν όσο το δυνατό περισσότερα από την αβεβαιότητα και τον κίνδυνο.

Για το σκοπό αυτό οι περισσότεροι επιχειρηματίες ενδιαφέρονται και ελέγχουν πριν επενδύσουν τα κεφάλαιά τους και είναι όσο το δυνατόν καλύτερες και πιο ασφαλείς οι τοποθετήσεις, έστω κι αν το προσδοκώμενο κέρδος δεν είναι το μεγαλύτερο δυνατό.

Αντίθετα, οι επιχειρηματίες που αναλαμβάνουν σημαντικούς οικονομικούς κινδύνους είναι λίγοι.

Πολλοί από αυτούς διακινδυνεύουν και τελικά χάνουν μεγάλα χρηματικά κεφάλαια από την επένδυσή τους η οποία είχε αποβεί άκαρπη.

Εάν όμως επιτύχουν, αποκομίζουν τεράστια κέρδη.

Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω τα κέρδη των επιχειρήσεων είναι στενά συνδεδεμένα με τον κίνδυνο της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Όπου ο κίνδυνος είναι μικρός τα κέρδη είναι σχετικά μικρά. Ενώ όπου ο κίνδυνος είναι σχετικά μεγάλος τα κέρδη είναι μεγάλα (χωρίς αυτό να είναι απόλυτο).

2.2. ΕΙΔΙΚΗ ΑΠΟΨΗ

Η ειδική άποψη έχει να κάνει με την ορολογία του τι είναι κέρδος από διαφορετικές σκοπιές όπως:

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ, ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ, ΒΑΣΗ, Ε.Γ.Λ.Σ. (ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο) οι οποίες θα αναλυθούν λεπτομερώς παρακάτω.

2.2.1. ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΨΗ

Από λογιστική άποψη η ορολογία που επικρατεί στο τι είναι κέρδος είναι η εξής:

Κέρδη χρήσεως (λογιστικά κέρδη) είναι η διαφορά "έσοδα μείον έξοδα" της χρήσεως που διανύουμε ή αλλιώς το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού "αποτελέσματα χρήσεως".

Παρακάτω αναφέρουμε αναλυτικά τη διαδικασία της φορολογικής αναμόρφωσης:

2.2.2. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΟΨΗ

Από φορολογική άποψη, ο όρος που επικρατεί για το τί είναι κέρδος, είναι ο εξής: Είναι μεν, πάλι η διαφορά "έσοδα μείον έξοδα" της χρήσης, πλην όμως η έννοια των εσόδων και των εξόδων εδώ λαμβάνεται σε αυτήν την περίπτωση, από τις σχετικές διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας.

Εδώ βλέπουμε ότι υπάρχει μια ιδιαιτερότητα λόγω αυτής της διαφοροποίησης βλέπουμε πολλές φορές το φαινόμενο στα "λογιστικά" έσοδα να περιλαμβάνονται και έσοδα που απαλλάσσονται με διάφορες νομολογίες της φορολογίας (αφορολόγητα έσοδα) όπως π.χ. οι τόκοι των τραπεζικών καταθέσεων, καθώς επίσης στα λογιστικά έξοδα να περιλαμβάνονται και έξοδα που η φορολογική νομοθεσία δεν αναγνωρίζει για έκπτωση από το φορολογητέο εισόδημα όπως είναι οι δαπάνες χωρίς νόμιμα δικαιολογητικά, οι αμοιβές προσωπικού που δεν εισήχθησαν σε ασφαλιστικές εισφορές, διάφορα πρόστιμα για φορολογικές παραβάσεις κλπ.

Για να εξευρεθούν από τα λογιστικά κέρδη τα "φορολογικά" κέρδη γίνεται η λεγόμενη "φορολογική" αναμόρφωση των λογιστικών κερδών δηλαδή από τα λογιστικά κέρδη της χρήσεως αφαιρούνται τα διάφορα έσοδα τα οποία με φορολογικές διατάξεις θεωρούνται απαλλασσόμενα της φορολογίας· δηλαδή δεν υπόκειται φόρος και τέλος προστίθενται οι μη αναγνωριζόμενες φορολογικά δαπάνες.

2.2.2.1 Φορολογική αναμόρφωση

Το φορολογητέο εισόδημα της ανώνυμης εταιρείας προσδιορίζεται με βάση τα λογιστικά κέρδη, τα οποία όπως είναι γνωστό εμφανίζει το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού "αποτελέσματα χρήσεως". Επειδή όμως είπαμε είναι δυνατόν να περιλαμβάνονται στα μεν έσοδα αφορολόγητα κονδύλια εσόδων στα δε έξοδα μη αναγνωριζόμενα κονδύλια εξόδων, επιβάλλεται ο φορολογική αναμόρφωση των λογιστικών αποτελεσμάτων (κερδών ή ζημιών) της χρήσεως.

Γι αυτό θεωρούμε σκόπιμο να παραθέσουμε σχηματικά τον τρόπο αναμορφώσεως των λογιστικών κερδών και να αναφέρουμε όπου είναι δυνατόν τις σχετικές διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας.

Ετσι η εξεύρεση του φορολογητέου εισοδήματος γίνεται ως εξής:

Ο φόρος εισοδήματος εξευρίσκεται πολλαπλασιάζοντας το φορολογητέο εισόδημα με τους συντελεστές φορολογίας. Από το φόρο αυτό εκπίπτονται (άρθρο 2 ν.δ. 3843/1958):

α. Ο φόρος που προκαταβλήθηκε από την εταιρεία για το φορολογούμενο εισόδημα και ο φόρος που παρακράτήθηκε από τους τρίτους κατά την είσπραξη του εισοδήματος αυτού.

β. Στις περιπτώσεις που φορολογείται εισόδημα το οποίο προκύπτει στην αλλοδαπή, ο φόρος που καταβλήθηκε αποδεδειγμένα στην αλλοδαπή. Ο φόρος όμως που εκπίπτεται στις περιπτώσεις αυτές σε καμμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι ανώτερος από το φόρο που αναλογεί σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.δ. 3843/58 επί του εισοδήματος που προέκυψε στην αλλοδαπή.

	Συνολικό καθαρό εισόδημα βάσει Ισολογισμού χρήσεως (1)		XXX	
	ή Ζημία βάσει Ισολογισμού χρήσεως			XXX
προστίθενται: (σε περίπτωση ζημιών αφαι- ρούνται)	1. Φόροι που δεν εκπίπτονται		XX	
	2. Ποσό αποσβέσεων που εκπέστηκε πλέον του νομίμου		XX	
	3. Πρόσθετος φόρος που επιβλήθηκε λόγω εκπρόθεσμης δηλώσεως κλπ.		XX	
	4. Πρόστιμο Κ.Φ.Σ. που επιβλήθηκε		XX	
	5. Δαπάνες που δεν αναγνωρίζονται για έκπτωση		XX	
	6.		XX	XX
	Αθροισμα ή υπόλοιπο		XXX	XXX
Αφαιρούνται: (Σε περίπτωση ζημιών προστί- θενται)	1. Υπόλοιπο κερδών προηγούμενης χρήσεως		XX	
	2. Υπόλοιπο ζημίας των 3 ή 5 (κατά περίπτωση) προηγούμενων χρήσεων		XX	
	3. Αφορολόγητα έσοδα που αναλογούν στα μη διανεμόμενα κέρδη (2)	XX	XX	
μείον,	οι αναλογούσες σε αυτή δαπάνες (3)	XX	XX	
	4.		XX	XX
	Αθροισμα ή υπόλοιπο		XXX	XXX
	Συνολικό καθαρό εισόδημα μετά τη φορολογική αναμόρφωση		XXX	
	Ζημία μετά τη φορολογική αναμόρφωση			XXX
	1. Διανεμόμενα κέρδη:			
	-Μερίσματα		XX	
	-Ποσοστά & αμοιβές Δ.Σ.		XX	
	2. Αφορολόγητα αποθεματικά:			
	-v1116/1991		XX	
	-v1262/1982		XX	XX
	Φορολογητέα κέρδη με τη φορολογική αναμόρφωση		XXX	

(1) Συνολικό καθαρό εισόδημα θεωρείται αυτό που προκύπτει από τον ισολογισμό πριν διανεμηθούν κέρδη με τη μορφή μερίσματος, αμοιβών και ποσοστών κλπ. και πριν από την έκπτωση ζημίας προηγούμενων χρήσεων και αφορολόγητων αποθεματικών.

(2) Τα απαλασσόμενα από τη φορολογία έσοδα (τόκοι καταθέσεων, τόκοι ομολογιακών εθνικών δανείων, υπεραξία από την πώληση ακινήτων, πλοίων κλπ.) κατανέμονται αναλογικά μεταξύ διανεμόμενων και μη διανεμόμενων κερδών (άρθρο 15 6 ν.δ. 3843/1958).

(3) Σχετικά, η διάταξη του άρθρου 35 6 ν.δ. 3323/1953 ορίζει ότι "Εις περίπτωσιν καθ ήν εις τα ακαθάριστα έσοδα επιχειρήσεως περιλαμβάνονται και τοιαύτα απαλασσόμενα του φόρου του παρόντος νόμου, δια τον υπολογισμόν του εις φορολογίαν υποκειμένου καθαρού κέρδους της επιχειρήσεως το συνολικόν ύψος των εκπεστέων δαπανών της μειούται καθ ό ποσόν αυταί αφορώσιν εις τα απαλασσόμενα της φορολογίας έσοδα. Εάν το ποσόν των τελευταίων τούτων δαπανών δεν καθίσταται εφικτόν να προσδιορισθεί, τούτο εξευρίσκειται δι επιμερισμού κατ αναλογίαν του συνολικού ποσού των δαπανών λεταξύ των εις φορολογίαν υποκειμένων ακαθαρίστων εσόδων και των απαλασσόμενων τοιούτων".

2.2.3 ΤΑ ΚΕΡΔΗ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ ΒΑΣΕΙ Ε.Γ.Λ.Σ.

Σύμφωνα με το υπόδειγμα του πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων του Ε.Γ.Λ.Σ. την κατάρτιση του οποίου όπως είναι γνωστό επιβάλλει κι ο νόμος με ρητή διάταξη τα προς διάθεση κέρδη προκύπτουν ως εξής:

α) Από τα καθαρά Κέρδη (ή τις ζημιές) της χρήσεως. Το αποτέλεσμα της χρήσεως (κέρδη ή ζημιές) προκύπτει από το λογαριασμό "Αποτελέσματα χρήσεως".

XXXXXX

β) Από τις διαφορές (θετικές ή αρνητικές) φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων

XXXXXX

γ) Από τους μη ενσωματούμενους στο λειτουργικό κόστος φόρους

XXXXXX

Λογιστικό αποτέλεσμα (κέρδος ή ζημιά) χρήσεως.

XXXXXX

δ) Από το υπόλοιπο των κερδών (ή ζημιών) προηγούμενων χρήσεων. Το υπόλοιπο κερδών προηγούμενων χρήσεων εμφανίζεται στο λογαριασμό ισολογισμού (καθαρής θέσεως) "υπόλοιπο κερδών χρήσεων εις νέο".

XXXXXX

ε) Από τα αποθεματικά που διατίθενται είτε:

ι) για απόσβεση ζημιών παρούσας ή προηγούμενης χρήσεως

ii) για διανομή μερισμάτων

XXXXXX

στ) Από το φόρο εισοδήματος επί των μη διανεμόμενων κερδών

XXXXXX

Κέρδη προς διάθεση (ή ζημιές εις νέο)
(αλγεβρικό άθροισμα των παραπάνω α-στ)

XXXXXX

Τα παραπάνω μπορούν επίσης να παρουσιαστούν με τη συνήθη μορφή λογιστικών εγγραφών.

88 = ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ για διάθεση

86.99 Αποτελέσματα χρήσεως

88.00 Κέρδη χρήσεως

42.00 Υπόλοιπο κερδών σε νέο

88.02 Υπόλοιπο κερδών για διάθεση

88.00 Κέρδη χρήσεως

88.02 Υπόλοιπο κερδών για διάθεση

88.99 Κέρδη για διάθεση

88.08 Φόροι εισοδήματος για διάθεση

54.07 Φόρος εισοδήματος χρήσεων

88.99 Κέρδη για διάθεση

88.08 Φόροι εισοδήματος για διάθεση

88.99 Κέρδη για διάθεση

41.02 ΤΑΚΤΙΚΟ αποθεματικό

53.01 Μερίσματα πληρωτέα

53.08 Αμοιβές Δ.Σ. υποχρεωτικές

41.03 Αποθεματικά καταστατικού

42.00 Υπόλοιπο κερδών εις νέο

Εδώ θεωρούμε σκόπιμο λόγω της παραπάνω αναφοράς μας για τον "πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων" κατά το Ε.Γ.Λ.Σ. να παρουσιάσουμε τη μορφή αυτού του πίνακα.

"ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΕΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ" ΚΑΤΑ ΤΟ Ε.Γ.Λ.Σ.

		ΠΟΣΑ .		ΠΟΣΑ	
		ΚΛΕΙΣΜ		ΠΡΟΗΓ.	
		ΧΡΗΣΕΩΣ		ΧΡΗΣΕΩΣ	
		199.		199.+1	
88.00 ή 88.01 (86.99)	Καθαρά αποτελέσματα (Κέρδη ή ζημιές) χρήσεως	XXXX	XXX		
88.02 -04 (42.00-02) (+) ή (-)	Υπόλοιπο αποτελεσμάτων (Κερδών ή ζημιών) προηγούμενων χρήσεων	XXXX	XXXX		
88.06 (42.04) (+) ή (-)	Διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων	(-XXX)	XXXX		
88.07 (Υπολ/σμοί 41) (+)	Αποθεματικά προς διάθεση	XXX	XXX		
	Σύνολο	XXX	XXX		
88.08	ΜΕΙΟΝ 1. Φόρος εισοδήματος	XXX	XXX		
88.09	2. Λοιποί μη ενσωματωμένοι στο λειτουργικό κόστος φόροι	XXX	XXX	XXX	XXX
88.99	Κέρδη προς διάθεση ή			XXX	XXX
88.98	Ζημιές εις νέο			(-XXX)	(-XXX)

Η διάθεση των κερδών γίνεται ως εξής

41.02	1. Τακτικό αποθεματικό	XXX	XXX
53.01	2. Πρώτο μέρισμα	XXX	XXX
53.01	3. Πρόσθετο μέρισμα	XXX	XXX
41.03	4. Αποθεματικό καταστατικού	XXX	XXX
41.04-05	5. Ειδικά και έκτακτα αποθεματικά	XXX	XXX
41.08	6. Αφορολόγητα αποθεματικά	XXX	XXX
53.08	7. Αμοιβές από ποσοστά μελών Δ.Σ.	XXX	XXX
42.00	8. Υπόλοιπο κερδών εις νέο	XXX	XXX

2.3 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΚΕΡΔΩΝ

Τα καθαρά κέρδη της χρήσεως διακρίνονται σε:

- α) διανεμόμενα
- β) μη διανεμόμενα (ή αδιανεμήτα)

ΜΗ ΔΙΑΝΕΜΟΜΕΝΑ (Η ΑΔΙΑΝΕΜΗΤΑ) (2.3.1)

Είναι τα κέρδη που δεν διανέμονται αλλά παραμένουν στην εταιρεία όπως (π.χ. ως αποθεματικά, κέρδη εις νέο κλπ.)

ΔΙΑΝΕΜΟΜΕΝΑ (2.3.2)

Είναι τα κέρδη που εξέρχονται από την εταιρεία που διανέμονται σε διάφορους τρίτους όπως (π.χ. μετόχους, μέλη Δ.Σ., προσωπικό, κατόχους ιδρυτικών τίτλων κ.λ.π.).

ΠΟΙΑ ΚΕΡΔΗ ΔΙΑΝΕΜΟΝΤΑΙ (2.3.3.)

Τα διανεμόμενα κέρδη είναι δυνατών να προέρχονται από κέρδη της κλειόμενης χρήσεως; κέρδη παλαιότερων χρήσεων εις νέο και από αποθεματικά των οποίων επιτρέπεται η διανομή.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΚΕΡΔΩΝ (2.3.4.)

Με τη διάταξη της 3δ του άρθρου 43 του ν. 2196/1920 ορίζεται ότι: "μέχρι την πλήρη απόσβεση όλων των εξόδων εγκατάστασης (πολυετούς απόσβεσης) απαγορεύεται οποιαδήποτε διανομή κερδών, εκτός αν το αναπόσβεστο υπόλοιπο των εξόδων αυτών είναι μικρότερο από το άθροισμα των προαιρετικών αποθεματικών και του υπολοίπου των κερδών εις νέα (η διάταξη αυτή υπαγορεύθηκε από το άρθρο 34 1B της 4ης οδηγίας της ΕΟΚ και θεσπίστηκε με το άρθρο 34 του π.δ. 409/1986.

Εξάλλου η διάταξη της 4.0 του ίδιου άρθρου και νόμου ορίζεται ότι η παραπάνω διάταξη της 3δ "εφαρμόζεται και για έξοδα ερευνών και ανάπτυξης των λογαριασμών "έξοδα ερευνών ορυχείων-μεταλλείων- λατομείων" και "έξοδα λοιπών ερευνών" καθώς και για παραχωρήσεις και δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας των λογαριασμών "δικαιώματα εκμεταλλεύσεως ορυχείων-μεταλλείων-λατομείων" και "λοιπές παρατηρήσεις".

Σύμφωνα λοιπόν με τη διάταξη αυτήν απαγορεύεται να γίνει διανομή μερισμάτων στους μετόχους, ποσοστών στα μέλη του Δ.Σ., μερισμάτων σε κατόχους κοινών ιδρυτικών τίτλων, τόκων σε κατόχους κερδοφόρων ομολογιών και γενικά να διανεμηθούν

κέρδη της κλειόμενης χρήσης ή κέρδη παρελθουσών χρήσεων (αποθεματικά ή κέρδη εις νέο) εκτός εάν το αναπόσβεστο υπόλοιπο:

α) των εξόδων εγκαταστάσεως εκτός από τις συσσωρευμένες προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία (άρθρο 112 15 π.δ. 498/31.12.1987) (για την εφαρμογή της αναφερόμενης διατάξεως του άρθρου 43 3δ του ν. 2190/1910 στα έξοδα εγκατάστασης (πολυετούς απόσβεσης) δεν πρέπει να συμπεριλαμβάνονται οι συσσωρευμένες προβλέψεις για αποζημιώσεις προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, που σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 42 εκι του ίδιου νόμου 2190/1920 κατά την πρώτη εφαρμογή της διατάξεως αυτής καταχωρούνται στο λογαριασμό "λοιπά έξοδα πολυετούς απόσβεσεως" και αποσβένονται τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μια πενταετία.

β) των εξόδων ερευνών και αναπτύξεως

γ) των παραχωρήσεων και δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας εάν είναι μικρότερα από το άθροισμα:

α) των προαιρετικών αποθεματικών και

β) του υπολοίπου των "κερδών εις νέο".

Ως προαιρετικά αποθεματικά νοούνται τα αποθεματικά των οποίων επιτρέπεται η διανομή (το άρθρο 34 1B της 4^{ης} οδηγίας ΕΟΚ μιλάει για αποθεματικά που επιτρέπονται να διανεμηθούν. Στον υπολογισμό, επομένως, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, κατά τη γνώμη μας, όλα τα αποθεματικά που είναι δυνατόν να διανεμηθούν με απόφαση της τακτικής γενικής συνελεύσεως των μετόχων τα οποία είναι:

-Τα ελεύθερα αποθεματικά: δηλαδή τα αποθεματικά που σχηματίστηκαν με ελεύθερη (μη υπαγορευόμενη από το νόμο ή το καταστατικό) απόφαση της τακτικής γενικής συνελεύσεως. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται και τα αφορολόγητα αποθεματικά.

-Τα καταστατικά αποθεματικά που έχουν ως σκοπό να διανεμηθούν στους μετόχους και λοιπούς δικαιούχους, δηλαδή τα αποθεματικά που αποσκοπούν στην ενίσχυση των μερισμάτων στις χρήσεις που τα κέρδη δεν επαρκούν.

Εδώ υπάγονται και τα καταστατικά αποθεματικά που δεν έχουν ειδικό προορισμό, όπως π.χ. είναι το έκτακτο αποθεματικό και τα οποία μπορούν να διανεμηθούν με απλή απόφαση της τακτικής γενικής συνέλευσης των μετόχων, όπως επίσης και τα καταστατικά αποθεματικά που σχηματίστηκαν πάνω από το υποχρεωτικό ανώτατο όριο που πιθανώς ορίζεται από το καταστατικό (για τη διαφορά σχηματισθέντος αποθεματικού και ανώτατου ορίου που ορίζεται από το καταστατικό).

-Το τακτικό αποθεματικό που σχηματίστηκε πέρα από το υποχρεωτικό ανώτατο όριο που καθορίζεται από το νόμο ή το καταστατικό.

Τα αποθεματικά δηλαδή πρέπει να συναθροίζονται και το άθροισμα αυτών να συγκρίνεται με το αναπόσβεστο υπόλοιπο των παραπάνω εξόδων είναι όλα τα αποθεματικά που είναι δυνατόν να διανεμηθούν με απλή απόφαση της τακτικής γενικής συνέλευσης των μετόχων.

Η διάταξη αναφέρεται για διανομή κερδών και συνεπώς δεν υπαγορεύει την αποθεματοποίηση αυτών, δηλαδή το σχηματισμό υποχρεωτικών ή προαιρετικών αποθεματικών ούτε και τη διάθεση των κερδών για κάλυψη ζημιών και στις περιπτώσεις που δεν έχουν πλήρως αποσβεστεί τα έξοδα εγκαταστάσεως κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3. ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΔΙΑΘΕΣΗ ΚΕΡΔΩΝ Α.Ε.

Όπως είναι γνωστό σκοπός κάθε επιχειρήσεως συνεπώς και της ανώνυμης εταιρείας είναι η πραγματοποίηση κερδών και η διανομή αυτών στους φορείς αυτής, δηλαδή προκειμένου για ανώνυμη εταιρεία, στους μετόχους, στα μέλη του Δ.Σ., στους ιδρυτές, στο προσωπικό της (υπαλλήλους, εργάτες) και όλα αυτά για τη συμβολή τους στην πραγματοποίηση του κέρδους ή ακόμη και σε τρίτους λόγω συμβατικής προς αυτούς υποχρεώσεως.

Τμήμα όμως των κερδών δεν εξέρχεται από το νομικό πρόσωπο της εταιρείας, δεν διανέμεται, αλλά με βάση διάταξη του νόμου ή του καταστατικού ή ύστερα από απόφαση της γενικής συνελεύσεως των μετόχων παραμένει στην εταιρεία με τη μορφή ποικιλωνύμων αποθεματικών ή κερδών εις νέο.

Ο όρος, λοιπόν, διάθεση κερδών περιλαμβάνει τόσο τη διανομή, στην οποία υπάγονται τα κέρδη που εξέρχονταν από την εταιρεία, όσο και την αποθεματοποίηση των κερδών, στην οποία περιλαμβάνονται τα κέρδη που δε διανέμονται και τα οποία παραμένουν στην εταιρεία (*tertium non datur*).

Η τακτική που ακολουθεί η διοίκηση της εταιρείας σχετικά με τη διάθεση των κερδών κάθε χρήσεως, δηλαδή η διατήρηση κάποιας σχέσεως μεταξύ διανεμόμενων και μη διανεμόμενων κερδών λέγεται πολιτική κερδών ή πολιτική μερισμάτων ή ακόμη και πολιτική σταθεροποιήσεως των μερισμάτων. Η πολιτική αυτή αντιμετωπίζεται κάθε χρόνο από την εταιρεία κατά την κατάρτιση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων αυτής.

Τη διάθεση των κερδών διέπουν δύο αντίρροπες τάσεις. Η μία που τείνει στη διανομή του μεγαλύτερου δυνατού ποσοστού κερδών στους μετόχους και λοιπούς δικαιούχους και η άλλη που τείνει στη διατήρηση στην επιχείρηση του μεγαλύτερου ποσοστού κερδών. Διάφοροι παράγοντες συνηγορούν υπέρ της μίας ή της άλλης τάσεως και η διοίκηση της εταιρείας πρέπει αφού σταθμίσει με σύνεση τους παράγοντες αυτούς, να βρεί τη χρυσή τομή που θα εξυπηρετήσει καλύτερα την επιχείρηση και

τους μετόχους.

Οι κυριότεροι παράγοντες που σύνηγορούν υπέρ της διανομής των κερδών είναι οι εξής:

(Α) ο νόμος ή το καταστατικό της εταιρείας επιβάλλουν τη διανομή στους μετόχους και λοιπούς δικαιούχους ενός τμήματος των κερδών. Τις επιταγές αυτές του νόμου ή του καταστατικού δεν μπορεί να αγνοεί η διοίκηση της εταιρείας αλλά μέχρι ορισμένου σημείου και η γενική συνέλευση των μετόχων.

(Β) το κύρος και το γόητρο που έχει ή προσπαθεί να αποκτήσει στην αγορά η επιχείρηση υπαγορεύουν τη διανομή υψηλών μερισμάτων. Ένας παράγοντας αξιόλογος για να διαθέτει όσο το δυνατόν περισσότερα κέρδη για διανομή ώστε να προσελκύσει τρίτους για επενδύσεις όσο το δυνατόν περισσότερους.

(Γ) Μια κατηγορία μετόχων (συνήθως της μειοψηφίας) αποβλέπει στη διανομή όσο το δυνατόν μεγαλύτερων μερισμάτων. Γι αυτό και στις χρήσεις ακόμη που η εταιρεία πραγματοποιεί χαμηλά κέρδη κρίνεται σκόπιμη η διανομή έστω και μικρού μερίσματος για να έχουν οι μέτοχοι αυτοί ένα τρέχον εισόδημα για να καλύψουν κάποιες βασικές ή όχι ανάγκες. Το φαινόμενο αυτό δεν είναι τόσο σύνηθες και όπως αναφέρουμε πιο πάνω αυτό έχει σχέση με μετόχους μειοψηφίας και αυτοί είναι μέτοχοι που κατέχουν ένα μικρό ποσοστό οπότε και τα μερίσματα που θα αποκομίσουν θα είναι σχετικά σε χαμηλό επίπεδο.

(Δ) Η προσέλευση κεφαλαίων, ετε ιδίων (αύξηση μετοχικού κεφαλαίου) είτε ξένων (σύναψη δανείων) υπαγορεύει τη διανομή σταθερών και υψηλών μερισμάτων και αυτό για τη σωστή παρουσίαση της εταιρείας στον επιχειρηματικό κύκλο, για τη δημιουργία καλού ονόματος και φήμης.

(Ε) Η μη διανομή μερισμάτων, έστω ακόμη και αν δεν

πραγματοποιηθεί σε μία χρήση πιθανόν να έχει δυσμενείς συνέπειες στις τιμές των μετοχών τους που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο. Βλέπουμε αμέσως μια πτώση του γοήτρου της εταιρείας και τα αρνητικά επακόλουθα αυτού όπως πτώση τιμής μετοχών όπως αναφέρθηκε παραπάνω.

Αυτοί πιστεύουμε είναι σε συντομία οι κυριότεροι παράγοντες που συνηγορούν στη διανομή των κερδών από τις επιχειρήσεις. Αντίθετα όμως υπάρχουν και παράγοντες που συνηγορούν στο να μη διανέμουν οι επιχειρήσεις το σύνολο των κερδών τους σε μετρητά, αυτοί είναι οι εξής:

(Α) Το καταστατικό της εταιρείας πιθανόν να επιβάλλει το σχηματισμό διαφόρων αποθεματικών και οπωσδήποτε το τακτικό που επιβάλλεται από το νόμο. Και όπως είναι γνωστό οι διατάξεις του καταστατικού είναι αδύνατον να αγνοηθούν από τους μετόχους ή άλλα όργανα της εταιρείας.

(Β) Καθοριστικό ρόλο στην πολιτική κερδών έχει και η δυνατότητα δημιουργίας αφορολόγητων αποθεματικών με βάση τις διατάξεις των αναπτυξιακών νόμων που κάθε φορά ισχύουν. Με βάση λοιπόν τις ευεργετικές διατάξεις των φορολογικών αυτών νόμων, οι επιχειρήσεις δεν διανέμουν το μεγαλύτερο μέρος των κερδών τους, αλλά το επανέπενδύουν στην επιχείρηση (εσωτερική χρηματοδότηση, ή αυτοχρηματοδότηση, ή επιγενόμενο κεφάλαιο).

Εδώ όμως βλέπουμε να δημιουργείται το φαινόμενο απόκρυψης κερδών από την εταιρεία για διάφορους λόγους, σε τέτοιο βαθμό ώστε ακόμη και να μη γίνεται διανομή του πρώτου μερίσματος. Έτσι ο νομοθέτης για να διασφαλίσει τη μείωση των μετόχων σχετικά με το δικαίωμα της λήψης μερίσματος στις χρήσεις εκείνες που η εταιρεία πραγματοποίησε κέρδη, πλην όμως η διοίκηση της εταιρείας τα απέκρυψε με τη δημιουργία αφανών αποθεματικών σε κλίμακα "μη εμπορικώς δικαιολογημένη".

Επίσης, η ανυπαρξία ή μείωση κερδών που πραγματοποιήθηκαν

εξαιτίας του ότι η Διοίκηση της εταιρείας διενέργησε παράνομες ή μη δικαιολογημένες δαπάνες. Πρέπει να υπάρχουν στην εταιρεία κέρδη, αλλά να μην εμφανίζονται στον ισολογισμό, λόγω δημιουργίας αφανών αποθεματικών σε κλίμακα που δικαιολογούνται από τις εμπορικές συνήθειες και σε βαθμό που τα κέρδη να μην επαρκούν για τη διανομή στους μετόχους του πρώτου και πρόσθετου μερίσματος.

Έτσι ο νομοθέτης με τη διάταξη του άρθρου 35B 2 του ν.2190/1920, όρισε ότι:

"απόφασης γενικής συνελεύσεως δι ής ενεκρίθη ο Ισολογισμός, δύναται να ακυρωθεί υπό του Δικαστηρίου, εάν παρά τας Διατάξεις του νόμου ή του καταστατικού ή εις κλίμακα μη εμπορικώς δικαιολογημένην, σχηματίζονται δι αυτού αποθεματικά, διενεργούνται αποσβέσεις, εμφανίζονται περιουσιακά στοιχεία εις αξίαν διάφορον της συννόμου τοιαύτης ή γενικότερον ενεργείται απόκρυψις κερδών, με αποτέλεσμα τη μη διανομή του υπό του καταστατικού οριζομένου πρώτου μερίσματος και εφόσον ζητήσουν τούτο μέτοχοι εκπροσωπώντας το 1/20 του καταβεβλημένου εταιρικού κεφαλαίου".

Για να ακυρωθεί λοιπόν, η απόφαση της γενικής συνελεύσεως που ενέκρινε τον Ισολογισμό, θα πρέπει σύμφωνα με την παραπάνω διάταξη να συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) Να γίνεται στον Ισολογισμό απόκρυψη κερδών, η οποία να βρίσκεται σε αντίθεση με το νόμο ή το καταστατικό της εταιρείας.

β) Την ακύρωση της αποφάσεως της γενικής συνελεύσεως με την οποία εγκρίθηκε ο Ισολογισμός που αποκρύπτει κατά τα παραπάνω κέρδη, πρέπει να ζητήσουν μέτοχοι που εκπροσωπούν τουλάχιστον το 1/20 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου.

γ) Απαιτείται απόφαση του αρμόδιου δικαστηρίου το οποίο "δύναται" (και δεν υποχρεούται) να ακυρώσει την απόφαση της

συνελεύσεως που ενέκρινε τον ισολογισμό.

δ) Το δικαστήριο, με την περί ακυρώσεως απόφασή του, "καθορίζει τας επανεντέας εν τω Ισολογισμό μεταβολάς" τις οποίες αφού καταστεί τελεσίδικη η απόφαση του δικαστηρίου το Δ.Σ. υποχρεούται "αμελλητί" να επιφέρει στον Ισολογισμό και να καθορίσει το διανεμητέο μέρος.

ε) Τέλος, την αναμόρφωση του ισολογισμού που διενέργησε το Δ.Σ., σύμφωνα με την απόφαση του δικαστηρίου πρέπει να ελέγχει και πιστοποιεί ορκωτός λογιστής.

(Γ) Η επέκταση της επιχειρήσεως, κυρίως σε αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις με δυνατότητες εξαπλώσεως, επιβάλλει την αυτοχρηματοδότησή της με αδιανεμήτα κέρδη, τα οποία είτε τα επενδύει σε πάγιες εγκαταστάσεις είτε τα χρησιμοποιεί σαν κεφάλαιο κινήσεως.

(Δ) Η ρευστότητα της επιχειρήσεως και μάλιστα η ανάγκη εξοφλήσεως ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων και γενικά η ανάγκη της διατηρήσεως του αναγκαίου κεφαλαίου κινήσεως υποχρεώνει τη διοίκηση της εταιρείας στη δημιουργία αποθεματικών από τα κέρδη κάθε χρήσεως.

(Ε) Οι περισσότεροι επενδυτές προτιμούν τις επιχειρήσεις που καταβάλλουν σταθερό μέρος. Γι αυτό οι διευθύνοντες τις επιχειρήσεις έχουν την τάση να εφαρμόζουν μια σχετική σταθερή πολιτική μερίσματος και αναγγέλλουν αύξηση μερίσματος μόνο όταν προβλέπουν ότι θα μπορέσουν και στο μέλλον να διατηρήσουν το μέρος σταθερό, τουλάχιστον στο ύψος του αναγγελλόμενου μερίσματος. Γι αυτό παρακρατούνται κέρδη στις πολύ κερδοφόρες χρήσεις για να διατεθούν για την πληρωμή μερισμάτων στις χρήσεις που τα κέρδη δεν επαρκούν και να επιτευχθεί έτσι η συνέχιση της διανομής σταθερού μερίσματος.

Σημαντικό ρόλο επίσης παίζει η σταθερότητα και η πορεία των κερδών. Οι επιχειρήσεις που παρουσιάζουν κάποια σταθερότητα στην πραγματοποίηση κερδών ή που εμφανίζουν συνεχή κερδοφόρο ανοδική πορεία μπορούν ευκολότερα να εφαρμόζουν την πολιτική μερίσματος που επιθυμούν σε σύγκριση με τις επιχειρήσεις που τα κέρδη τους παρουσιάζουν μεγάλες διακυμάνσεις. Οι τελευταίες αυτές επιχειρήσεις υποχρεώνονται να δημιουργούν από τα κέρδη των κερδοφόρων χρήσεων ειδικό αποθεματικό από το οποίο να συμπληρώνουν το διανεμόμενο μέρος στις ολιγότερο κερδοφόρες χρήσεις.

(ΣΤ) Ο βαθμός δανειακής επιβαρύνσεως και η δυνατότητα εξευρέσεως ξένων κεφαλαίων ασκεί επίσης σημαντική βαρύτητα στη λήψη αποφάσεως σχετικά με την πολιτική κερδών. Έτσι οι επιχειρήσεις που έχουν δυνατότητα εξευρέσεως δανειακών κεφαλαίων μπορούν να ακολουθούν λιγότερο συντηρητική πολιτική μερίσματος και να διανέμουν μεγαλύτερο ποσοστό από τα κέρδη τους σε σύγκριση με τις υπερχρεωμένες επιχειρήσεις, οι οποίες βρίσκονται σε αδυναμία περαιτέρω δανεισμού και οι οποίες επιπλέον έχουν ανάγκες των κερδών για να μπορούν να ανταποκρίνονται στις λήγουσες υποχρεώσεις τους. Πάντως και το κόστος (τόκοι, προμήθειες, ασφάλειες κλπ.) των ξένων κεφαλαίων σε σύγκρισή με την αποδοτικότητα της επιχειρήσεως παίζει καθοριστικό ρόλο.

(Ζ) Η έκταση της διασποράς των μετοχών της Α.Ε. επιδρά στην πολιτική κερδών. Στις εταιρείες με μικρή διασπορά μετοχών επικρατεί η τάση της διανομής μικρών μερισμάτων γιατί οι μέτοχοι στην πλειονότητά τους έχουν υψηλά εισοδήματα και συνεπώς φορολογούνται με υψηλούς συντελεστές φορολογίας. Απεναντίας στις εταιρείες με μεγάλη διασπορά μετοχών οι μέτοχοι στην πλειονότητά τους είναι μικροεισοδηματίες που φορολογούνται με χαμηλούς συντελεστές και συνεπώς, στις εταιρείες αυτές επικρατεί η τάση διανομής μεγαλύτερου

μερίσματος.

(Η) Από τις αποφάσεις των νομισματικών αρχών ή από τους πιστωτές επιβάλλεται σε πολλές περιπτώσεις μια ορισμένη σχέση μεταξύ ιδίων και ξένων κεφαλαίων. Η σχέση αυτή επιτυγχάνεται εκτός από την εισφορά νέων κεφαλαίων από τους μετόχους και με τη δημιουργία αποθεματικών ή την κεφαλαιοποίηση κερδών.

(Θ) Οι πιστωτές πολλές φορές υποχρεώνουν την επιχείρηση να διατηρεί ένα ορισμένο ποσοστό από τα κέρδη της ή στις δανειακές συμβάσεις της επιχειρήσεως με τους πιστωτές της τίθεται σαν προϋπόθεση κάθε νέας χρηματοδότησεως η αύξηση των ιδίων κεφαλαίων της εταιρείας.

3.1 ΤΑ ΟΡΙΑ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΤΗΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ

Οι διάφοροι νόμοι δίνουν εξαιρετική βαρύτητα στον τρόπο διαθέσεως των καθαρών κερδών της χρήσεως. Γι αυτό τις σχετικές με τη διάθεση των κερδών διατάξεις του καταστατικού ο νόμος κατέταξε στις θεμελιώδεις, αφού το άρθρο 2 του ν. 2190/1920 ορίζει ότι: "Το καταστατικό της ανωνύμου εταιρείας δέον να παρέχει διατάξεις α) (...περί ισολογισμού και διαθέσεως των κερδών". Ένα καταστατικό το οποίο δεν περιέχει διατάξεις σχετικά με τη διάθεση των καθαρών κερδών δεν θεωρείται νόμιμο και δεν είναι δυνατόν να ετύχει διοικητικής εγκρίσεως σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν. 2190/1920.

Αλλά όπως είναι γνωστό ο Νόμος δεν αφήνει ελεύθερο το καταστατικό να ορίσει τον τρόπο με τον οποίο θα γίνεται η διάθεση των κερδών, αλλά παρεμβαίνει ορίζοντας τα πλαίσια μέσα στα οποία το καταστατικό πρέπει να καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η διάθεση των κερδών.

Ο νόμος επιβάλλει επίσης την κράτηση από τα καθαρά κέρδη

ορισμένου ποσοστού για σχηματισμό τακτικού αποθεματικού και από το υπόλοιπο που θα προκύψει την κράτηση ενός δεύτερου ποσοστού για την καταβολή πρώτου μερίσματος στους μετόχους και τέλος αφήνει στο καταστατικό την ελευθερία να καθορίσει αυτό τη διάθεση του υπολοίπου ποσού των κερδών.

Η κράτηση του πρώτου ποσοστού δηλαδή η κράτηση για τακτικό αποθεματικό έχει σαν σκοπό στη βελτίωση και οικονομική ενίσχυση της εταιρείας και επομένως στην προστασία των πιστωτών τους και η πληρωμή μερισμάτων, δηλαδή πρώτο μέρος στην προστασία των μετόχων της. Και οι δύο διατάξεις του νόμου αυτού 2.190/1920, είναι δημοσίας τάξεως και είναι αδύνατον να αγνοηθούν από το καταστατικό εκτός εξαιρέσεως, δηλαδή αν αυτό καθιερώνει καθεστώς ευμενέστερο προς τα συμφέροντα της εταιρείας που οι διατάξεις αυτές του νόμου προστατεύουν.

Για να γίνει κάποια αλλαγή στον τρόπο διαθέσεως των κερδών πρέπει μέσα στα πλαίσια του νόμου, να τροποποιηθεί το καταστατικό.

Το καταστατικό όπως αναφέραμε παραπάνω δεν μπορεί να παρέχει την πλήρη ελευθερία στη γενική συνέλευση στο να διανέμει κατά τη δική της βούληση τα καθαρά κέρδη γιατί μια τέτοια διάταξη αντίκειται στο νόμο.

Σύμφωνοι όμως με το νόμο είναι η διάταξη του καταστατικού που επιτρέπει στη γενική συνέλευση να ορίζει κατά τη δική της βούληση τον τρόπο με τον οποίο θα διαθέσει το υπόλοιπο των κερδών που μένει μετά την αφαίρεση από αυτά του ποσοστού για σχηματισμό τακτικού αποθεματικού και πρώτου μερίσματος.

Σε περίπτωση σιωπής δηλαδή μη αναφοράς του καταστατικού τεκμήρεται η εξουσιοδότηση της γενικής συνέλευσης να αποφασίζει κατά τη συνήθη απαρτία και πλειοψηφία για τη διάθεση του υπολοίπου των κερδών (άρθρο 34 5.5 16. Ν.2190/1920).

Τη διάθεση των κερδών αποφασίζει καταρχήν το Δ.Σ. της εταιρείας. Η απόφαση όμως αυτή αποτελεί απλώς μια πρόταση του Δ.Σ. προς τη γενική συνέλευση για τον τρόπο διανομής των

κερδών. Η τακτική γενική συνέλευση είναι η μόνη που έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να εγκρίνει τον πίνακα διανομής των κερδών, όπως αυτός έχει σχηματισθεί από το Δ.Σ. ή να τον τροποποιήσει μέσα όμως στα πλαίσια του νόμου και του καταστατικού.

Η απόφαση της γενικής συνέλευσης για τη διάθεση των κερδών αποτελεί προϋπόθεση κύρους της εγκρίσεως του ισολογισμού γιατί χωρίς αυτήν δεν νοείται έγκριση των αντιστοίχων κονδυλίων του ισολογισμού (αποθεματικό, μερισμάτων, ποσοστό Δ.Σ. κλπ.).

Η παραπάνω αναφερόμενη έγκριση του ισολογισμού δεν αντικαθιστά την ειδική απόφαση περι διαθέσεως των κερδών. Από την απόφαση δε αυτή εξαρτάται όχι μόνο η έγκριση των αντιστοίχων κονδυλίων αλλά ολόκληρου του ισολογισμού ο οποίος είναι ενιαίος και δεν επιδέχεται κατάτμηση.

Σε περίπτωση που η γενική συνέλευση αποφασίσει να κάνει τροποποίηση του πίνακα διαθέσεως των κερδών που κατάρτισε το Δ.Σ. και έχει δημοσιευθεί στις εφημερίδες είναι η πρωταρχική ανάγκη να δημοσιευτεί και πάλι ο τροποποιημένος Ισολογισμός και οι πίνακες που συνοδεύουν αυτόν με τις σχετικές αλλαγές τους, όπως πίνακας αποτελεσμάτων χρήσης και διαθέσεως κερδών στο δελτίο Α.Ε. και Ε.Π.Ε. της εφημερίδας της κυβερνήσεως και να υποβληθούν και πάλι στη διοίκηση. Οι σχετικές διατάξεις του νόμου δεν προβλέπουν νέα δημοσίευση και σε πολιτική και οικονομική εφημερίδα και από πολλούς στηρίζεται η άποψη ότι δεν απαιτείται η εκ νέου δημοσίευση σε αυτές.

Αντίθετα βλέπουμε τη δεύτερη αποψη που υπάρχει πως και σε αυτές τις εφημερίδες πρέπει να γίνεται δημοσίευση των νέων και τροποποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Και αυτό γιατί αυτές οι οικονομικές καταστάσεις δεν ενδιαφέρουν μόνο τους μετόχους της εταιρείας αλλά ενδιαφέρουν και τους πιστωτές και τους πιστοδοτικούς οργανισμούς ακόμη και σε περίπτωση μετόχους που δεν βρίσκονταν στη γενική συνέλευση η οποία τροποποίησε τον πίνακα διαθέσεως των κερδών που δημοσιεύτηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4. ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΚΕΡΔΩΝ Α.Ε.

Το Δ.Σ. της Α.Ε. δεν μπορεί να προβεί σε καμιά διανομή κερδών χωρίς την απόλυτη έγκριση του νόμου και επίσης εάν δεν ακολουθηθεί η διαδικασία που αναφέρεται στις οικονομικές καταστάσεις των οπείων η εφαρμογή είναι αναγκαστική.

4.1 ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΠΙΤΡΕΠΕΤΑΙ Η ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΝΟΜΟ

Το άρθρο 43 3δ 4α ορίζει ότι:

"Μέχρι την πλήρη απόσβεση όλων των εξόδων εγκατάστασης ("πολυετούς απόσβεσης") απαγορεύεται η όποια διανομή κερδών, εκτός αν το αναπόσβεστο υπόλοιπο των εξόδων αυτών είναι μικρότερο από το άθροισμα των προαιρετικών αποθεματικών του υπολοίπου των κερδών εις νέο...."

Οι διατάξεις των περιπτώσεων του άρθρου 34 3 δεν ισχύουν μόνο για τη διανομή των κερδών αλλά και για τα έξοδα ερευνών που αφορούν τους λογαριασμούς "έξοδα ερευνών ορυχείων-μεταλλείων-λατομείων" και "λοιπών ερευνών" καθώς και για τις παραχωρήσεις και δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας των λογαριασμών "δικαιώματα εκμεταλλεύσεως ορυχείων-μεταλλείων" και "λοιπές παραχωρήσεις".

Επίσης το νέο άρθρο 44 ο ν. 2190/60 ορίζει ότι:

1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων για τη μείωση του "μετοχικού κεφαλαίου" δεν μπορεί να γίνει οποιαδήποτε διανομή στους μετόχους, εφόσον, κατά την ημερομηνία λήξης της τελευταίας χρήσης, το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της εταιρείας όπως προσδιορίζονται στο υπόδειγμα Ισολογισμού που προβλέπεται από το άρθρο 42γ είναι η μετά από τη διανομή αυτή, θα γίνει κατώτερο από το ποσό του μετοχικού κεφαλαίου προσαυξημένου με τα αποθεματικά για τα οποία η διανομή τους απαγορεύεται από το νόμο ή το καταστατικό. Το ποσό αυτό του

μετοχικού κεφαλαίου μειώνεται κατά το ποσό που δεν έχει ακόμα κληθεί να κατατεθεί.

2. Το ποσό που διανέμεται στους μετόχους δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των αποτελεσμάτων της τελευταίας χρήσης που έχει λήξει, προσαυξημένο με τα κέρδη που προέρχονται από προηγούμενες χρήσεις και τα αποθεματικά για τα οποία επιτρέπεται και αποφασίστηκε από τη Γενική συνέλευση η διανομή τους και μειωμένο κατά το ποσό των ζημιών προηγούμενων χρήσεων και τα ποσά που επιβάλλεται να διατεθούν για το σχηματισμό αποθεματικών σύμφωνα με το νόμο και το καταστατικό.

4.2. ΟΙ ΕΤΗΣΙΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΟΥΝ ΕΓΚΡΙΘΕΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΑΚΤΙΚΗ Γ.Σ. ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ

Οι προϋποθέσεις και η διαδικασία έγκρισης των καταστάσεων αυτών από την τακτική γενική συνέλευση (δηλαδή η προηγούμενη έγκρισή τους από το Δ.Σ. , η θεώρησή τους, η δημοσίευσή τους κλπ.) περιγράφονται στο ν. 2190/60 με διατάξεις αναγκαστικής, ως επί το πλείστον, εφαρμογής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5. ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΚΕΡΔΩΝ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ

5.1 ΓΕΝΙΚΑ

Τα καθαρά κέρδη της χρήσεως όπως αυτά που προκύπτουν από το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού "αποτελέσματα χρήσεως" αυξάνονται ή μειώνονται με:

- τις "διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων" λειτουργία του λογαριασμού

Είναι λογαριασμός ισολογισμού (42.04) λειτουργεί κατά τον ακόλουθο τρόπο:

1) ΠΙΣΤΩΝΕΤΑΙ

(α) Όταν σε προηγούμενες χρήσεις η επιχείρηση χαρακτηρίσε ορισμένες δαπάνες ως τρέχοντα έξοδα των χρήσεων αυτών (λ.χ. έξοδα συντηρήσεως και επισκευών των παγίων στοιχείων των οποίων έχει στην κυριότητά της η εταιρεία), ενώ ο φορολογικός έλεγχος χαρακτηρίσε τις δαπάνες αυτές ως δαπάνες βελτιώσεως που έπρεπε να προσαυξήσουν το κόστος κτήσεως (αποσβεστέα αξία) των οικείων παγίων στοιχείων, η δε διαφορά στο χαρακτηρισμό των οπαδών αυτών οριστικοποιηθεί στη διάρκεια της διανυόμενης χρήσεως υπέρ της απόψεως του φορολογικού ελέγχου π.χ.:

Ας υποθέσουμε ότι την 1/1/19+1 η εταιρεία πραγματοποιεί δαπάνη δρχ. 2.000.000 για σημαντική επισκευή μηχανολογικού της εξοπλισμού την οποία δαπάνη χαρακτηρίσε ως έξοδο τρέχουσας επισκευής και μετέφερε στο λογαριασμό εκμετάλλευση της χρήσεως αυτής. Ο φορολογικός έλεγχος της χρήσεως αυτής που διενεργήθηκε το 19+3 χαρακτηρίσε τη δαπάνη αυτή ως δαπάνη βελτιώσεως που έπρεπε να αποσβεστεί τμηματικά σε 5 έτη. Τη γνώμη του φορολογικού ελέγχου δέχτηκε και το αρμόδιο φορολογικό δικαστήριο με απόφαση του που εκδόθηκε μέσα στη χρήση 19+4. Μετά την οριστικοποίηση της αποφάσεως αυτής το

19+4 η επιχείρηση θα διενεργήσει τις ακόλουθες εγγραφές:

12.00	Μηχανήματα		2.000.000
	42.04	Διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμ. χρήσης	2.000.000
42.04	Διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων		1.200.000
	12.99.00	Αποσβεσμένα μηχανήματα (αποσβέσεις των χρήσεων 19+1 - 19+3 χρήσεις $3 \times 20\% = 60\% \times 2.000.000$)	1.200.000

β) Όταν σε προηγούμενες χρήσεις η εταιρεία διενέργησε αποσβέσεις μεγαλύτερες από εκείνες που αναγνωρίζει η φορολογική νομοθεσία π.χ.

Ας υποθέσουμε ότι στη χρήση 19+1 η επιχείρηση διενήργησε απόσβεση μηχανήματος με συντελεστή 20%, ενώ ο νόμιμος συντελεστής είναι 5% και ότι η επιπλέον απόσβεση ανέρχεται σε 300.000 δρχ. τη χρήση 19+4 που αποκαλύφθηκε το λάθος και οριστικοποιήθηκε η διαφορά αυτή, θα γίνει η εγγραφή:

12.99.00	Αποσβεσμένα μηχανήματα		300.000
	42.04	Διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων	300.000

Σε περίπτωση όμως που το παραπάνω μηχάνημα έχει πλήρως αποσβεστεί πριν από τη διανυόμενη χρήση 19+4 δεν πρέπει να γίνει καμμία εγγραφή. Και αυτό γιατί αν διενεργηθεί η τελευταία παραπάνω εγγραφή, πρέπει να επακολουθήσει η δεύτερη εγγραφή της προηγούμενης περίπτωσης που αντιλογίζεται.

Εγγραφή δεν πρέπει να γίνει επίσης και στην περίπτωση που το μηχάνημα θα έχει πλήρως αποσβεστεί αν η επιχείρηση διενεργούσε τις νόμιμες αποσβέσεις, τις οποίες όμως δεν

διενήργησε και, ως εκ τούτου, απώλεσε από φορολογική άποψη το δικαίωμα διενέργειας των αποσβέσεων σε επόμενες χρήσεις.

γ) Όταν σε προηγούμενες χρήσεις η εταιρεία διενήργησε προβλέψεις για υποτίμηση στοιχείων του ενεργητικού τις οποίες ο φορολογικός έλεγχος έκρινε ότι κατά το όλο ή μέρος, αυτής της υποτίμησης δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα και η γνώμη του φορολογικού ελέγχου έγινε οριστικά δεκτή π.χ.

Ας υποθέσουμε ότι στη χρήση 19+1 η εταιρεία σχημάτισε πρόβλεψη για απαξίωση γηπέδων 5.000.000 δρχ. την οποία ο φορολογικός έλεγχος έκρινε ότι δεν ανταποκρίνεται στα πράγματα και ότι η εταιρεία δέχτηκε την κρίση του φορολογικού ελέγχου. Το 19+4 η επιχείρηση θα διενεργήσει την εγγραφή:

44.10	Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων παγίων στοιχείων	5.000.000
	42.02 Διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων	5.000.000

δ) Όταν σε προηγούμενες χρήσεις η εταιρεία απόσβεσε απαιτήσεις σαν ανεπίδεκτες εισπράξεως, ενώ κατά την άποψη του φορολογικού ελέγχου κακώς οι απαιτήσεις αυτές αποσβέστηκαν γιατί δεν πρόκειται για ανεπίδεκτες εισπράξεως απαιτήσεις, η άποψη δε αυτή γίνεται δεκτή από την εταιρεία π.χ.

Ας υποθέσουμε ότι κατά τη χρήση 19+1 η εταιρεία απόσβεσε την απαίτηση που είχαν κατά του πτωχεύσαντος πελάτη της Γ. Γεωργίου 6.000.000 δρχ. την οποία όμως ο φορολογικός έλεγχος που έγινε κατά το 19+4 δεν αναγνώρισε.

Το 19+4 η επιχείρηση θα κάνει την εγγραφή:

30.97	Πελάτες επισφαλείς Γ. Γεωργίου	6.000.000
	42.04 Διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων	6.000.000

ε) Όταν σε προηγούμενες χρήσεις η εταιρεία σχημάτισε αφορολόγητο αποθεματικό, το οποίο ο φορολογικός έλεγχος δεν αναγνώρισε, στη διάρκεια δε της διανυδμένης χρήσης η μη αναγνώριση του Ξαποθεματικού κρίθηκε οριστικά π.χ.

Ας υποθέσουμε ότι στη διάρκεια του 19+6 οριστικοποιήθηκε η άποψη του φορολογικού ελέγχου περί της μη αναγνώρισης του αφορολόγητου αποθεματικού ν. 1262/1982δρχ. 10.000.000 που η εταιρεία σχημάτισε από τα κέρδη της χρήσεως 19+3 το 19+6 θα γίνει η εγγραφή:

41.08	Αφορολόγητα αποθεματικά ειδικών διατάξεων νόμων	10.000.000
	42.04 Διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων	10.000.000

στ) Όταν αναγνωρίζεται η οριστική και αμετάκλητη δικαστική απόφαση η επιστροφή στην εταιρεία ποσού φόρου εισοδήματος προηγούμενων χρήσεων που επιβάρυνε τα αποτελέσματα των χρήσεων αυτών. Με το ποσόν του επιστρεφόμενου στην εταιρεία φόρου χρεώνεται ο λογαριασμός 038 "ταμείο" ή 33.14 "χρεώστες διάφοροι /Ελληνικό Δημόσιο-λοιπές απαιτήσεις" με πίστωση του λογαριασμού 42.04 "Διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων".

(ii) ΧΡΕΩΝΕΤΑΙ

α) Όταν με οριστική και αμετάκλητη απόφαση δικαστική καταλογίζονται σε βάρος της εταιρείας φόρος εισοδήματος προηγούμενων χρήσεων (μετά σχετικών προσαυξήσεων), που είχε βεβαιωθεί από τον Οικονομικό Εφορο σε προηγούμενη χρήση τότε τα ποσά του φόρου και των προσαυξήσεων χρεώνεται ο σχολιαζόμενος λογαριασμός 42.04 με πίστωση του λογαριασμού 33.98 "χρεώστες διάφοροι/ειδικές απαιτήσεις κατά Ελληνικού Δημοσίου". Σημειώνεται ότι ο τελευταίος λογαριασμός είχε χρεωθεί με τα ποσά του φόρου εισοδήματος και των προσαυξήσεων

κατά τη βεβαίωσή του από τον Οικονομικό Εφορο, με πίστωση του λογαριασμού 33.99 "υποχρεώσεις από φόρους-τέλη/φόροι-τέλη προηγούμενων χρήσεων".

Σε περίπτωση που τα ποσά του του φόρου εισοδήματος και των προσαυξήσεων που επιδικάστηκαν οριστικά σε βάρος της επιχειρήσεως είναι μεγαλύτερα από εκείνα που είχαν καταχωρηθεί στο λογαριασμό 33.98 "χρεώστες διάφοροι/επιδικές απαιτήσεις κατά Ελληνικού Δημοσίου" με τη διαφορά χρεώνεται ο σχολιαζόμενος λογαριασμός 42.04 και και πιστώνεται ο λογαριασμός 54.99 "υποχρεώσεις από φόρους-τέλη/φόροι-τέλη προηγούμενων χρήσεων" ο οποίος εμφανίζεται στο παθητικό του ισολογισμού με τον τίτλο "υποχρεώσεις από φόρους-τέλη".

Αντίθετα σε περίπτωση που τα ποσά του φόρου και των προσαυξήσεων που επιδικάστηκαν σε βάρος της επιχειρήσεως είναι μικρότερα από εκείνα που έχουν καταχωρηθεί στη χρέωση του λογαριασμού 33.98 "χρεώστες διάφοροι/επιδικές απαιτήσεις κατά του ελληνικού Δημοσίου" με τη διαφορά πιστώνεται ο λογαριασμός με χρέωση του λογαριασμού 54.99 "υποχρεώσεις φόρους-τέλη/φόροι-τέλη προηγούμενων χρήσεων" εκτός αν τα ποσά αυτά έχουν καταβληθεί στο Δημόσιο και ο λογαριασμός 54.99 δεν είναι πιστωμένος με το ποσό της διαφοράς οπότε η σχετική διαφορά καταχωρείται και στην πίστωση του λογαριασμού.

β) Όταν μέσα στη διανυόμενη χρήση βεβαιώνονται οριστικά και αμετάκλητα ποσά φόρου εισοδήματος προηγούμενων χρήσεων, τότε με τα ποσά του φόρου και των προσαυξήσεων χρεώνεται ο λογαριασμός με πίστωση του λογαριασμού 54.99 "φόροι-τέλη καθυστερούμενοι προηγούμενων χρήσεων", ο οποίος εμφανίζεται στο λογαριασμό παθητικού "υποχρεώσεις από φόρους-τέλη".

iii) τυχόν του λογαριασμού

Εφόσον γίνεται διάθεση κερδών ο σχολιαζόμενος λογαριασμός 42.04 εμφανίζεται στον πίνακα διάθεσης κερδών (ή ζημιών) της

χρήσεως, ανάλογα αν το υπόλοιπο αυτό είναι πιστωτικό ή χρεωστικό.

Εφόσον στη χρήση δε γίνεται διάθεση κερδών, επειδή η χρήση έκλεισε με ζημιά κλπ. διακρίνουμε:

(α) Αν ο λογαριασμός εμφανίζει χρεωστικό υπόλοιπο αυτό φέρεται στο τέλος της χρήσης σε αύξηση του χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού 42.01 "αποτελέσματα εις νέο/ υπόλοιπο ζημιών χρήσεως εις νέο" ο οποίος εμφανίζεται αφαιρετικά στον ισολογισμό (καθαρή θέση) με τον τίτλο "υπόλοιπο ζημιών χρήσεως εις νέο".

(β) Αν ο λογαριασμός εμφανίζει πιστωτικό υπόλοιπο αυτό φέρεται σε μείωση του χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού 42.02 "αποτελέσματα εις νέο/υπόλοιπο ζημιών προηγούμενων χρήσεων" που εμφανίζεται με ομώνυμο τίτλο στον ισολογισμό (καθαρή θέση). Αν δεν υπάρχει τέτοιος λογαριασμός ή υπάρχει μεν αλλά το χρεωστικό του υπόλοιπο είναι μικρότερο από το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού 42.04 ολόκληρο το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού αυτού στην πρώτη περίπτωση ή το υπερβάλλον στη δεύτερη περίπτωση φέρεται σε μείωση του λογαριασμού 42.01 "αποτελέσματα εις νέο/υπόλοιπο ζημιών χρήσεως εις νέο".

- "Λοιποί μη ενσωματωμένοι στο λειτουργικό κόστος φόροι".

Στο λογαριασμό αυτό εμφανίζονται οι φόροι που, με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, δεν βαρύνουν το λειτουργικό κόστος αλλά τα κέρδη χρήσεως ή τη ζημία χρήσεως όπως λ.χ. είναι ο φόρος ακίνητης περιουσίας. Οι φόροι της κατηγορίας αυτής σύμφωνα με το Ε.Γ.Α.Σ. καταχωρούνται αρχικά στη χρέωση των οικείων υπολογαριασμών του λογαριασμού οργανικών εξόδων 63 "φόροι - τέλη" και στο τέλος της χρήσεως μεταφέρονται, όχι στο λογαριασμό "αποτελέσματα χρήσης" αλλά στη χρέωση του λογαριασμού 88.09 "αποτελέσματα προς διάθεση/λοιποί μη

ενσωματωμένοι στο λειτουργικό κόστος φόροι". επειδή δεν διαμορφώνουν αλλά βαρύνουν το αποτέλεσμα της χρήσεως.

Σε περίπτωση που η χρήση κλείνει με ζημιά και δε γίνεται διανομή κερδών, το χρεωστικό υπόλοιπο του σχολιαζόμενου λογαριασμού μεταφέρεται σε χρέωση του λογαριασμού 42.01 "υπόλοιπο ζημιών εις νέο" που εμφανίζεται σε ομώνυμο τίτλο στον ισολογισμό (καθαρή θέση).

Το αλγεβρικό άθροισμα των παραπάνω μεγεθών συνιστά όπως αναφέρθηκε πιο πάνω το λογιστικό αποτέλεσμα της χρήσεως και εφόσον είναι κέρδος διατίθεται με την ακόλουθη σειρά (άρθρο 45 2 ν. 2190/1920):

(α) Τα λογιστικά κέρδη της χρήσεως διατίθενται πρωταρχικά για την κάλυψη ζημιών προηγούμενων χρήσεων. Όταν υπάρχει ακάλυπτη ζημιά προηγούμενων χρήσεων, κανένα ποσό από τα κέρδη της χρήσεως δεν επιτρέπεται να διατίθεται για το σχηματισμό αποθεματικών και κατά μεγαλύτερο ρόλο να διανέμεται στους μετόχους, στα μέλη του Δ.Σ., στους κατόχους ιδρυτικών τίτλων κλπ. γιατί απλά ενώ προέκυψαν κέρδη στη χρήση που διένυσαν δεν υπάρχουν καθαρά κέρδη προς διάθεση αφού τα κέρδη της χρήσης θα απορροφηθούν από τις ζημιές προγενέστερων χρήσεων.

β) Ακολουθεί η κράτηση για τακτικό αποθεματικό. Η κράτηση αυτή υπολογίζεται επί των καθαρών λογιστικών κερδών πριν την αφαίρεση των ζημιών των προηγούμενων χρήσεων.

γ) Ακολουθεί η κράτηση για φόρο εισοδήματος επί της κράτησης για τακτικό αποθεματικό.

δ) Ακολουθεί η κράτηση για διανομή στους μετόχους του πρώτου μερίσματος.

ε) Ακολουθεί η διανομή του υπολοίπου των καθαρών κερδών μετά την αφαίρεση των κρατήσεων για τακτικό αποθεματικό και

πρώτο μέρος.

Το υπόλοιπο αυτό "διατίθεται κατά τους όρους του καταστατικού".

5. ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΚΕΡΔΩΝ Α.Ε.

Θεωρούμε την τάξη και προτεραιότητα το πιο σημαντικό μέρος στον κύκλο της διάθεσης των κερδών της Α.Ε.

Επειδή από την απόλυτη τάξη και τη σωστή και ελεγχόμενη τήρηση προτεραιότητας της διάθεσης θα εξαρτηθεί η σωστή λειτουργία της εταιρείας καθώς και η εμφάνιση της στον επιχειρησιακό κύκλο.

Για αυτό βλέπουμε να υπάρχουν νομικές διατάξεις που καθορίζουν ρητά την πλήρη εφαρμογή τους σχετικά με τη διάθεση και αυτό έχει ως σκοπό να μην μπορούν οι εταιρείες να χρησιμοποιούν τα κέρδη τους κατά τέτοιον τρόπο ώστε να μην εμφανίζεται η πραγματική τους εικόνα αλλά η εικονική.

Ο ν. 2190/20, αφενός μέσω του Ε.Γ.Α.Σ. και αφετέρου με τις διατάξεις των άρθρων 44 παρ. 2 και 45, καθορίζει τη σειρά με την οποία διατίθενται τα καθαρά κέρδη της χρήσης.

Η παραπάνω σειρά είναι αναγκαίο να τηρείται πιστά. Δεν επιτρέπεται, δηλαδή, η μεταβολή της γιατί οι διατάξεις που την καθορίζουν είναι αναγκαστικής εφαρμογής.

Έτσι, τα προς διάθεση καθαρά κέρδη της χρήσης (δηλαδή αυτά των οποίων επιτρέπεται, σύμφωνα με τα προηγούμενα η διανομή μετά την αφαίρεση του αναλογούντος φόρου εισοδήματος) διαθέτονται με την εξής σειρά:

Α) Κάλυψη ζημιών προηγούμενων χρήσεων (άρθρο 44α πα 2ν. 2190/20)

Το άρθρο που αναφέρθηκε παραπάνω του ν. 2190/20 ορίζει ότι, όταν υπάρχουν ακάλυπτες ζημιές προηγούμενων χρήσεων δεν επιτρέπεται να διαθέτονται τα κέρδη της χρήσης για διανομή στους μετόχους ή για το σχηματισμό αποθεματικών γιατί στην

ουσία δεν υπάρχουν κέρδη για διάθεση, αφού τα κέρδη αυτά θα απορροφηθούν από τις ζημιές των προηγούμενων χρήσεων, άρα τα κέρδη της χρήσης χρησιμοποιούνται για να καλυφθούν οι ζημιές αυτές.

Εδώ μπορούμε να σημειώσουμε ότι η φορολογική νομοθεσία θέτει χρονικά περιθώρια στα οποία θα γίνει ο συμψηφισμός των ζημιών με τα κέρδη των χρήσεων που υπάρχουν ή που θα προκύψουν.

Β) Τακτικό αποθεματικό (άρθρο 44, 44α, παρ 2 & 45 παρ. 2 ω. 2190/20).

Όπως ορίζουν τα παραπάνω άρθρα μετά την κάλυψη των ζημιών των προηγούμενων χρήσεων το αμέσως επόμενο στάδιο της διάθεσης των κερδών χρήσης είναι για το σχηματισμό των υποχρεωτικών από το νόμο και το καταστατικό αποθεματικών.

Για μεν τα αποθεματικά που επιβάλλονται από το καταστατικό, θα ορίζεται σε αυτό ποιά θα είναι και πώς θα υπολογίζεται ο σχηματισμός τους, μέχρι ποιού ποσού θα φτάνουν, ποιά θα είναι ο σκοπός λειτουργίας τους κλπ.

Ως "επιβαλλόμενο" από το νόμο αποθεματικό είναι το τακτικό αποθεματικό.

Ετσι το άρθρο 45 παρ. 2 ν. 2190/20 ορίζει ότι:

Τα καθαρά κέρδη διανέμονται κατά την εξής σειρά.

Αφαιρείται η κατά τον παρόντα νόμο ή το καταστατικό κράτησης δια τακτικόν αποθεματικόν.....

Γ) Πρώτο μέρισμα (άρθρο 45 παρ 2 Ν. 2190/20 & 1 ν. 876/79)

Μετά τη διάθεση των κερδών χρήσης για τακτικό αποθεματικό ακολουθεί η διάθεσή τους για πρώτο μέρισμα. Ετσι το άρθρο 45 παρ. 2 περ. Β ν. 2190/20 ορίζει:

Τα καθαρά κέρδη διανέμονται κατά την εξής σειρά:

Κρατείται το απαιτούμενο ποσό για την καταβολή πρώτου μερίσματος του 6% τουλάχιστον επί του καταβεβλημένου κεφαλαίου.

Επίσης το άρθρο 3α. ν. 148/67 που αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 ν. 876/79 ορίζει:

Οι ανώνυμες εταιρείες υποχρεώνονται να διανέμουν σε μετρητά κατά έτος στους μετόχους αυτής ποσοστό τουλάχιστον τριάντα πέντε τοις εκατό (35%) επί των καθαρών κερδών, μετά την αφαίρεση μόνο του τακτικού αποθεματικού, εφόσον κατά το παρόν άρθρο το τμήμα που θα διατεθεί είναι μεγαλύτερο από αυτό που προκύπτει από την εφαρμογή της διατάξεως της παρ. 2 του άρθρου 45 ν. 2190/20. Οι παραπάνω διατάξεις δεν εφαρμόζονται με ειδική απόφαση της γενικής Συνέλευσης των μετόχων κάτω από ορισμένες συνθήκες που πρέπει να το επιτρέπουν όπως το 80% ογδόντα τοις εκατό του καταβεβλημένου εταιρικού κεφαλαίου.

Δ) Αποθεματικά για ίδιες μετοχές (άρθρο 42 ε παρ. 13 ν. 2190/20).

Η παράγραφος 13 του προαναφερθέντος νόμου ορίζει ότι:

Σε περίπτωση που στο τέλος της χρήσης υπάρχουν ίδιες μετοχές αναλογα με τις διατάξεις που κάθε φορά ισχύουν δημιουργείται ένα αποθεματικό ισόποσο με την αξία κτήσης των μετοχών αυτών.

Το αποθεματικό αυτό εμφανίζεται σαν λογαριασμός του παθητικού με τίτλο "Αποθεματικό για ίδιες μετοχές".

Το "Αποθεματικό για ίδιες μετοχές" δημιουργείται από τα κέρδη της χρήσης αφού πρώτα αφαιρεθεί το ποσό που χρειάζεται για τη δημιουργία τακτικού αποθεματικού και διανομή πρώτου μερίσματος. Υπάρχει βέβαια και η περίπτωση να θέλει η επιχείρηση να σχηματίσει το παραπάνω αποθεματικό αλλά να μην υπάρχουν τα ανάλογα κέρδη.

Τότε ο λογαριασμός "ίδιες μετοχές" ο οποίος είναι λογαριασμός ενεργητικού εμφανίζεται στο Παθητικό αφαιρετικά από το άθροισμα των ιδίων κεφαλαίων.

Με την παραπάνω διάταξη ο νόμος αποβλέπει στη διατήρηση και εξασφάλιση της ακεραιότητας του Μετοχικού κεφαλαίου, γιατί η απόκτηση ιδίων μετοχών ισοδυναμεί κατ' ουσίαν με την

επιστροφή στους μετόχους του αντίστοιχου ποσού που κατέβαλαν κατά την καταβολή του κεφαλαίου

Ε) Υπόλοιπο των κερδών (Αρθ. 45 παρ. 2 περ. γ. Ν. 2190/20).

Το υπόλοιπο των κερδών διατίθεται βάσει των όρων του Καταστατικού. Αν όμως το καταστατικό δεν ορίζει τίποτα για τον τρόπο και το όργανο διανομής του υπολοίπου των κερδών τεκμήρεται η εξουσιοδότηση της τακτικής γενικής Συνέλευσης (απαγορεύεται να αποφασίζει άλλο είδος συνέλευσης) να αποφασίζει με τη συνήθη απαρτία και πλειοψηφία της για τη διανομή του υπολοίπου των κερδών.

Σε αυτήν την περίπτωση όμως η γενική Συνέλευση δεν είναι και απόλυτα ελεύθερη για τη διανομή του υπολοίπου των κερδών, γιατί η διανομή αυτή πρέπει να γίνει κατά τέτοιο τρόπο ώστε να εξηπυρετεί τους σκοπούς της εταιρείας.

Οι κυριώτερες περιπτώσεις που μπορεί να διατεθεί το υπόλοιπο των κερδών είναι οι εξής:

Ε₁. Πρόσθετο μέρισμα.

Το καταστατικό της εταιρείας έχει τη δυνατότητα να επιτρέπει τη διανομή όλου του τμήματος του υπολοίπου των κερδών στους μετόχους. Αυτό επίσης μπορεί να αποφασιστεί από την τακτική γενική Συνέλευση όταν αυτή νομιμοποιείται σχετικά.

Η φορολογική μεταχείριση του πρόσθετου μερίσματος είναι ίδια με εκείνη του πρώτου μερίσματος.

Ε₂. Ποσοστά μελών Διοικητικού Συμβουλίου.

Όπως αναφέρει το άρθρο 24 παρ. 1 ν. 2190/20 "Πάσα επί των κερδών χορηγουμένη εις τα μέλη του Δ.Σ. αμοιβή δέον να λαμβάνεται εκ του απομένοντος υπολοίπου των καθαρών κερδών μετά την αφαίρεση των κρατήσεων δια τακτικόν αποθεματικόν και του απαιτουμένου ποσού προς διανομή του πρώτου μερίσματος υπέρ των μετόχων".

Με τη διάταξη που αναφέραμε παραπάνω καθιερώνεται μόνο το από πού προέρχονται οι αμοιβές του Δ.Σ. οι οποίες προέρχονται από τα κέρδη της χρήσης και δεν θεμελιώνεται δικαίωμα των μελών του Δ.Σ. (ούτε αντίστοιχη υποχρέωση της Α.Ε.) για τις αμοιβές αυτές.

Ο νόμος δεν βάζει όριο στο ποσό της αμοιβής των μελών. Δ.Σ. Έτσι όλο το υπόλοιπο των κερδών μπορεί να δοθεί στα μέλη του Δ.Σ.

Ε₃. Χορήγηση μετοχών στους εργαζόμενους (άρθρο 18 ν. 1731/87).

Σύμφωνα με το παραπάνω άρθρο παρέχεται η δυνατότητα μόνο στις μεταποιητικές Α.Ε. και γενικότερα στις βιομηχανικές, μεταλλευτικές και λατομικές Α.Ε. να διανέμουν, με απόφαση της Γ.Σ., μέρος των ετήσιων καθαρών κερδών τους στο εργατοϋπαλληλικό προσωπικό τους με τη μορφή μετοχών.

Οι χορηγούμενες στους εργαζόμενους μετοχές θα προέρχονται από αντίστοιχη αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Α.Ε.

Τα διανεμόμενα ως άνω κέρδη πρέπει να προέρχονται από τα κέρδη της κλειόμενης κάθε φορά χρήσης και όχι από τα κέρδη παρελθουσών χρήσεων.

Οι εργαζόμενοι για το ποσό εισοδήματος που λαμβάνουν με τη μορφή μετοχών ταυτόχρονα απαλλάσσονται από το φόρο εισοδήματος για το ποσό των διανεμόμενων ως άνω καθαρών κερδών, καθώς επίσης και η Α.Ε. απαλλάσσεται από την καταβολή φόρου εισοδήματος.

Ε₄. Αποθεματικά.

Από το υπόλοιπο των κερδών το οποίο έχει απομείνει μετά την απορρόφηση από τους βασικούς προς διάθεση τομείς σχηματίζονται τα καλούμενα καταστατικά και προαιρετικά αποθεματικά.

Καταστατικά αποθεματικά είναι τα αποθεματικά που ο σχηματισμός τους επιβάλλεται όχι από διάταξη του νόμου, αλλά από διάταξη του καταστατικού της εταιρείας.

Προαιρετικά ή ελεύθερα αποθεματικά είναι εκείνα που η δημιουργία τους δεν προβλέπεται από το νόμο ή το καταστατικό, αλλά τα οποία δημιουργούνται με ελεύθερη απόφαση της γενικής Συνέλευσης των μετόχων της εταιρείας.

Όλα τα αποθεματικά είναι καταρχήν φορολογητέα αδιανέμητα κέρδη.

Η Πολιτεία, όμως, για να βοηθήσει την οικονομική και περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας, έδωσε μια σειρά από διάφορες φορολογικές απαλλαγές και φορολογικά ευεργετήματα, μεταξύ των οποίων πρωταρχική θέση κατέχουν οι διατάξεις για αφορολόγητα αποθεματικά.

Το κόστος δηλαδή, απάλλαξε από τη φορολογία εισοδήματος τα μη διανεμόμενα από την εταιρεία κέρδη για όσο χρόνο αυτά παραμένουν στην εταιρεία υπό τη μορφή αποθεματικών και τα οποία (κέρδη) διατέθηκαν για την επέκταση, ανανέωση και εκσυγχρονισμό του εξοπλισμού της.

Σήμερα ισχύει ο αναπτυξιακός νόμος 1262/1982 με τον οποίο η επικράτεια κατανέμεται σε τέσσερις περιοχές και βάσει του οποίου τα ποσοστά των αφορολόγητων εκπτώσεων επί της αξίας των νέων παραγωγικών επενδύσεων καθώς και τα ποσοστά των ετήσιων καθαρών κερδών μέχρι τα οποία μπορεί να φθάσει η αφορολόγητη έκπτωση κλιμακώνονται κατά περιοχές ως εξής:

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΗΣ ΕΚΠΤΩΣΗΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΤΗΣΙΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΟΠΟΙΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΦΘΑΣΕΙ Η ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΗ ΕΚΠΤΩΣΗ
A	-	-
B	40%	60%
Γ	55%	75%
Δ	70%	90%

Ε5. Υπόλοιπο εις νέο.

Εδώ υπάρχει η περίπτωση αν τα κέρδη της χρήσης δεν διατεθούν κατά κάποιο από τους τρόπους που έχουμε αναφερθεί παραπάνω, παραμένουν ως κέρδη εις νέο και μεταφέρονται για διάθεση στην

επόμενη χρήση.

Όπως αναφέραμε παραπάνω θεωρούμε ότι η τάξη και η προτεραιότητα στη διάθεση των κερδών είναι το πιο σημαντικό σημείο, για αν το θεωρούμε σωστό να κάνουμε μια πλήρη και αναλυτική αναφορά στα στοιχεία αυτά, δηλαδή στη σειρά και τάξη που διέπονται από τους νόμους ή το καταστατικό της εταιρείας, για τη διάθεση των κερδών.

5.2 ΚΑΛΥΨΗ ΖΗΜΙΩΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ

5.2.1 ΑΠΟ ΝΟΜΙΚΗ ΑΠΟΨΗ

Τα λογιστικά κέρδη της χρήσης διατίθενται πρωταρχικά για την κάλυψη ζημιών προηγούμενων χρήσεων. Όταν υπάρχει ακάλυπτη ζημιά προηγούμενων χρήσεων, κανένα ποσό από τα κέρδη της χρήσεως δεν επιτρέπεται να διατίθεται για το σχηματισμό αποθεματικών και κατά μεγαλύτερο λόγο να διανέμεται στους μετόχους, στα μέλη Δ.Σ., στους κατόχους ιδρυτικών τίτλων κ.λ.π. γιατί απλούστατα μολονότι υπάρχουν κέρδη στη συγκεκριμένη χρήση, δεν υπάρχουν καθαρά κέρδη προς διάθεση, αφού τα κέρδη της χρήσεως απορρόφησης από τις ζημιές των προγενέστερων χρήσεων.

Όπως αναφέρουμε πιο πάνω για να υπάρχουν κέρδη προς διάθεση (διανομή ή αποθεματοποίηση) πρέπει οπωσδήποτε να έχουν προηγουμένως εξαληφθεί οι ζημιές της παρούσας ή των προηγούμενων χρήσεων (

άρθρο 45 1 ν. 2190/1920). Όταν υπάρχει ζημιά προηγούμενων χρήσεων που δεν έχει εξαληφθεί, κανένα ποσό κέρδους χρήσεως ή κέρδους προηγούμενων χρήσεων (αποθεματικό, κέρδος εις νέο) δεν είναι δυνατόν να διανεμηθεί στους μετόχους, στα μέλη του Δ.Σ., στους κατόχους ιδρυτικών τίτλων και λοιπούς προβλεπόμενους από το καταστατικό δικαιούχους, αλλά και να διατεθεί για σχηματισμό αποθεματικών (τακτικού, έκτακτου, καταστατικού, αφορολόγητων κλπ.) γιατί απλούστατα, παρότι προέκυψαν

κέρδη στη συγκεκριμένη χρήση δεν υπάρχουν καθαρά κέρδη προς διάθεση, αφού τα κέρδη της χρήσεως απορροφήθηκαν από τις ζημιές των προγενέστερων χρήσεων.

Για την υποχρέωση που έχουν οι εταιρείες σχετικά με την κάλυψη ζημιών προηγούμενων χρήσεων, με τα κέρδη που έχουν προκύψει στη χρήση αυτή ή με τα μεταφερόμενα κέρδη προηγούμενων χρήσεων έχουν τα εξής:

α) Η κάλυψη των ζημιών με τα κέρδη των επομένων χρήσεων είναι υποχρεωτική εφόσον και καθόσον πραγματοποιούνται κέρδη (αρθ. 45 παρ. 1 ν. 2190/1920) γιατί τα κέρδη αυτά ούτε σε μερίσματα ούτε σε αποθεματικά μπορούν να διατεθούν αν προηγούμενα δεν έχουν καλυφθεί οι υπάρχουσες ζημιές.

β) Η κάλυψη των ζημιών είναι υποχρεωτική σε περίπτωση που η εταιρεία επιθυμεί να διανείμει μερίσματα, ποσοστά Δ.Σ. κλπ. από τα κέρδη προηγούμενων χρήσεων (Αποθεματικά ή κέρδη εις νέο).

γ) Αν υπάρχουν ζημιές στην έκταση που προβλέπει το άρθρο 48 παρ. 1.γ του ν. 2190/1920 δηλαδή αν το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της εταιρείας όπως προσδιορίζεται στον ισολογισμό είναι μικρότερο από το 1/10 του μετοχικού κεφαλαίου και υπάρχει περίπτωση ανακλίσεως της αδείας σύστασης της εταιρείας από τη διοίκηση, η κάλυψη των ζημιών με διάθεση αποθεματικών (ή με μείωση του μετοχικού κεφαλαίου) είναι υποχρεωτική εκτός αν η εταιρεία είναι αδιάφορη για τον κίνδυνο αυτό. Αν οι ζημιές υπολογίζονται του ύψους αυτού

(1/10) η εξάλειψή τους δεν είναι υποχρεωτική στην πράξη μάλιστα παραλείπεται ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που αναμένονται κέρδη στις επόμενες χρήσεις.

δ) Η κάλυψη των ζημιών με τη διάθεση οποιουδήποτε αποθεματικού (νόμιμου, καταστατικού, φορολογημένου ή αφορο-

λόγητου), είναι προαιρετική, όπως προαιρετική είναι επίσης και η κάλυψη ζημίας με μείωση του μετοχικού κεφαλαίου.

Εδώ λοιπόν, συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι η εταιρεία μπορεί αλλά δεν είναι υποχρεωμένη να χρησιμοποιήσει αποθεματικά, τακτικά ή έκτακτα για την κάλυψη της ζημίας.

Σε περίπτωση όμως που η εταιρεία απώλεσε από ζημιές τα 9/10 του μετοχικού της κεφαλαίου θα πρέπει να δεχθούμε ότι η εταιρεία αυτή έχει υποχρέωση να καλύψει τις ζημιές που της έχουν προκύψει μερικώς ή ολικώς με τη διάθεση αποθεματικών που υπάρχουν στην εταιρεία.

Τελειώνοντας, θέλουμε να τονίσουμε ότι το καταστατικό της εταιρείας δεν είναι δυνατόν να περιλάβει διάταξη σύμφωνα με την οποία οι μέτοχοι της εταιρείας να υποχρεούνται σε συμπληρωματικές εισφορές για την κάλυψη των ζημιών αυτών (Αυτό είναι δυνατόν να γίνει στις προσωπικές εταιρείες και στις Ε.Π.Ε.).

5.2.2 ΑΠΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΟΨΗ

Α) Η φορολογική νομοθεσία υιοθετεί καταρχήν τη βασική λογιστική αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων σύμφωνα με την οποία τα αποτελέσματα που προκύπτουν σε κάθε χρήση κρίνονται αυτοτελώς χωρίς να συσχετίζονται με τα αποτελέσματα των επομένων χρήσεων.

Η άκαμπτη εφαρμογή της αρχής αυτής οδηγεί σε απώλεια κεφαλαίου και περιγραφή των δικαιωμάτων του φορολογούμενου. Για το λόγο αυτό σε όλες της προηγμένες χώρες η εφαρμογή της αρχής αυτής περιορίστηκε και υιοθετήθηκε η αρχή της αλληλεγγύης των χρήσεων (*principe de la solidarite des exercices*), σύμφωνα με την οποία επιτρέπεται οι ζημιές που θα προκύψουν σε μια χρήση να μεταφέρονται για έκπτωση στις επόμενες χρήσεις.

Η φορολογική νομοθεσία καθιερώνει εξαίρεση από τη βασική αυτή αρχή δηλαδή την αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων σε ο,τι

αφορά τη ζημία με την οποία κλείνουν οι χρήσεις ορισμένων κατηγοριών επιχειρήσεων και για ορισμένο μόνο χρόνο.

Οι κατηγορίες των επιχειρήσεων αυτών είναι οι εξής:

α) Οι εμπορικές επιχειρήσεις στα τρία επόμενα οικονομικά έτη (άρθρο 4 παρ. ζ ν. δ. 3323/1955).

β) Γεωργικές επιχειρήσεις στα πέντε επόμενα οικονομικά έτη (άρθ. 4 παρ. ζ ν. δ. 3323/1955).

γ) Οι βιομηχανικές και μεταλλευτικές επιχειρήσεις στις πέντε επόμενες συνεχείς χρήσεις (αρθ. 8 παρ. ζ α.ν. 147/1967).

δ) Οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις στις πέντε επόμενες συνεχείς χρήσεις (αρθ. 8 ν.δ. 1313/1972 και άρθ. 15 ν. 849/1976).

Η κάλυψη των ζημιών που υπάρχουν σε μια εταιρεία συνεχίζεται από χρήση σε χρήση μέχρι να καλυφθούν πλήρως από τα κέρδη των τριών ή κατά περίπτωση πέντε χρήσεων.

Δεν συντρέχει περίπτωση μεταφοράς ζημίας στο οικονομικό έτος κατά το οποίο η επιχείρηση απαλλάσσεται με νόμο από το φόρο εισοδήματος (Σ.τ.Ε. 258-9/1981).

Β) Για να γίνει όμως η αναγνώριση της ζημίας και η μεταφορά αυτής στα επόμενα έτη για την κάλυψη αυτής πρέπει να υπάρχει απόλυτη συμφωνία με διάφορες προϋποθέσεις που διέπουν την αναγνώριση και τη μεταφορά οι προϋποθέσεις αυτές είναι οι εξής:

α) Η ζημία της χρήσεως να προκύπτει "εκ των επαρκώς και ακριβώς τηρουμένων βιβλίων του υποχρέου" (άρθρο 4 παρ. 1 ν.δ. 3323/1955). Δηλαδή απαιτείται η ζημία που υπάρχει να

προκύπτει από λογιστικά βιβλία τα οποία έχουν κριθεί από τη φορολογική αρχή επαρκή και ακριβή, τόσο για το έτος που προέκυψε η ζημιά όσο και για το έτος στο οποίο θα γίνει η μεταφορά της ζημιάς για συμψηφισμό.

β) Σαν ζημιά χρήσεως, συμψηφισμό και μεταφορά στα επόμενα έτη αναγνωρίζεται μόνο η ζημιά που προκύπτει από τη φορολογική ανασμόρφωση των αποτελεσμάτων χρήσεως. Υπάρχει όμως η πιθανότητα η ζημιά αυτή να είναι μικρότερη από τη ζημιά που προκύπτει λογιστικά, λόγω του ότι ο φορολογικός ελεγκτής συχνά δεν αναγνωρίζει εξ ολοκλήρου ορισμένα έξοδα που αφορούν τη χρήση όπως π.χ. ταξιδίων, αυτοκινήτων κλπ.

γ) Βάσει της διατάξεως του άρθρου 4 παράγραφος ζ ν.δ. 3323/1955 η ζημιά χρήσεως δεν είναι ποτέ δυνατόν να μεταφερθεί για συμψηφισμό απευθείας στο μεθεπόμενο έτος ούτε και μέρος της οποίας απόμεινε για συμψηφισμό λόγω ανεπάρκειας των κερδών του επομένου έτους εφόσον δεν περιελήφθη και στη δήλωση του έτους αυτού.

Η άποψη αυτή για τη μεταφορά προς συμψηφισμό της ζημιάς γίνεται αποδεκτή από το Συμβούλιο της Επικρατείας (Σ.τ.Ε. 2534/1966).

δ) Δεν υπάρχει περίπτωση να γίνει συμψηφισμός της ζημιάς με κέρδη τα οποία υπάγονται σε ειδική φορολογία π.χ. η ζημιά μιας επιχείρησης δεν μπορεί να συμψηφιστεί με τα κέρδη που προέκυψαν από την εκμετάλλευση πλοίων. Και αυτό γιατί όπως είναι γνωστό τα κέρδη αυτά φορολογούνται με ειδικό τρόπο (Ν. 27/1975).

Αλλά όμως ούτε η ζημιά που προέκυψε από την εκμετάλλευση πλοίων μπορεί να συμψηφιστεί με τα κέρδη της επιχείρησης που υπάγονται στον κανονικό φόρο εισοδήματος.

Όπως αναφέραμε και παραπάνω η εταιρεία μπορεί να μην μεταφέρει τη ζημιά της προς συμψηφισμό με κέρδη επομένων

χρήσεων αν κατά το χρόνο που πραγματοποιήθηκε η ζημία η επιχείρηση απαλλάσσεται από το φόρο εισοδήματος με διάταξη νόμου (Σ.τ.Ε. 358-9/1984).

Γ) Για να αναγνωριστεί για συμψηφισμό η ζημία προηγούμενων χρήσεων με κέρδη επομένων χρήσεων δεν είναι απαραίτητο:

α) Να έχουν προσδιοριστεί οριστικώς τα κέρδη των επομένων χρήσεων από τα οποία θα εκπέσει η ζημία.

Αλλά ούτε και η ζημία απαιτείται να προκύπτει από οριστικό στοιχείο ή όπως παλιότερα δεχόταν η διοίκηση να έχει προσδιοριστεί με οριστική απόφαση (πρωτοδικώς) (Υ. Π. 01 Ε 14829 Ε 14830/1967).

Το Συμβούλιο της Επικρατείας με απόφαση την οποία πήρε (αρ. 2164/1982) δέχτηκε ότι η μεταφορά της ζημίας για συμψηφισμό στα επόμενα έτη γίνεται με βάση του υφισταμένου νόμιμου τίτλου κατά το χρόνο της μεταφοράς που μπορεί να είναι π.χ. είτε η φορολογική δήλωση που υποβλήθηκε και ακόμη δεν ελέγχθηκε είτε το φύλλο ελέγχου είτε δικαστική απόφαση.

β) Η ζημία που υπάρχει να είχε δηλωθεί από την επιχείρηση. Το Συμβούλιο της Επικρατείας με σχετική του απόφαση δέχτηκε ότι στέρηση του δικαιώματος για συμψηφισμό της ζημίας με τα κέρδη των επομένων ετών συνεπάγεται μόνο η παράλειψη υποβολής δηλώσεως για τη ζημιά αυτή. Η σχετική αρνητική δήλωση μπορεί να υποβληθεί και εκπρόθεσμα.

Από όσα αναφέραμε παραπάνω μπορούμε να συμπεράνουμε ότι υπάρχει μεγάλη και σημαντική διαφορά μεταξύ της εμπορικής και της φορολογικής νομοθεσίας.

Αυτό γίνεται όπως είπαμε σύμφωνα με το άρθρο 45 παρ. 1 ν. 2190/1920. Δεν υπάρχει περίπτωση να γίνει διανομή κερδών μιας χρήσεως αφού δεν έχουν καλυφθεί ολοκληρωτικά οι ζημιές των προηγούμενων χρήσεων. Από τη φορολογική νομοθεσία τίθεται μια χρονική περίοδος μέσα στην οποία οι υπάρχουσες ζημιές

προηγούμενων χρήσεων συμψηφίζονται με τα κέρδη της χρήσεως. Το κέρδος δε προκύπτει πέρα από τη χρονική αυτή περίοδο ανεξάρτητα αν υπάρχουν ή όχι αναπόσβεστες ζημιές προηγούμενων χρήσεων υποβάλλονται σε φορολογία.

Αρα λοιπόν είναι δυνατόν ο ισολογισμός μιάς χρήσεως να μην αφήνει τελικώς κέρδη στην επιχείρηση γιατί αυτά διατέθηκαν για την κάλυψη ζημιών προηγούμενων χρήσεων. Σύμφωνα όμως με τη φορολογική νομοθεσία στην ίδια χρήση μπορεί να υπάρχουν φορολογητέα κέρδη για τα οποία η εταιρεία είναι υποχρεωμένη να καταβάλλει το φόρο που αντιστοιχεί στα κέρδη αυτά.

Σε περιπτώσεις όπως αυτή που αναφέρουμε παραπάνω ο φόρος που υποχρεούται να καταβάλλει η επιχείρηση συνεπάγεται και απώλεια των κεφαλαίων της επιχείρησης, η οποία επιφέρει ζημία στην ίδια την επιχείρηση αλλά και στο κοινωνικό σύνολο αφού σύμφωνα με τα διδάγματα της σύγχρονης επιστήμης, της ιδιωτικής οικονομικής, η επιχείρηση θεωρείται κύτταρο της κοινωνικής οικονομίας και όχι απλώς μέσο απόκτησης κέρδους

5.2.3 ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΨΗ

Η άποψη αυτή έχει σχέση με τη λογιστική τακτοποίηση που πρέπει να ακολουθηθεί βάσει των αρχών της λογιστικής για την κάλυψη των ζημιών προηγούμενων χρήσεων.

Για τη λογιστική απεικόνιση της διαδικασίας αυτής θα αναφέρουμε ένα παράδειγμα εταιρείας με υπάρχουσα ζημία από προηγούμενη χρήση, η οποία θα καλυφθεί από κέρδη της τελειωμένης χρήσης:

Η χρήση 1985 της βιομηχανικής Α.Ε. "Λ" έκλεισε με ζημία δρχ. 2.500.000 που καλύπτεται με τα κέρδη της επόμενης χρήσεως 1986. Η κάλυψη της ζημίας θα εμφανιστεί οπωσδήποτε στον πίνακα διαθέσεως κερδών της χρήσεως 1986 και θα γίνουν οι εξής εγγραφές:

88	Αποτελέσματα προς διάθεση	2.500.000
(88.03	Ζημιές προηγ. χρήσης προς κάλυψη)	
	42. Αποτελέσματα εις νέο	2.500.000
	(42.01 Υπόλοιπο ζημιών εις νέο)	
88.	Αποτελέσματα προς διάθεση	2.500.000
(88.99	Κέρδη προς διάθεση)	
	88. Αποτελέσματα προς διάθεση	2.500.000
	(88.03 Ζημιές προηγ. χρήσεων προς κάλυψη).	

5.3 ΚΑΛΥΨΗ ΖΗΜΙΩΝ ΜΕ ΔΙΑΘΕΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

5.3.1 Από νομική άποψη

Όπως είναι γνωστό από νομική άποψη το τακτικό αποθεματικό και κάθε είδους αποθεματικό έχει σαν προορισμό την κάλυψη του χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού "Αποτελέσματα χρήσεως". Υπάρχει όμως η δυνατότητα το καταστατικό να προβλέπει ή η Γενική Συνέλευση να αποφασίσει τη δημιουργία αποθεματικών των οποίων ο βασικός σκοπός και προορισμός αυτών είναι η κάλυψη μιας απρόβλεπτης ζημιάς ή εξαιρετικής φθοράς ή απαξιώσεως συγκεκριμένων παγίων στοιχείων.

Ακόμη η Γενική Συνέλευση μπορεί να αποφασίσει την απόσβεση ζημιάς μέσω της χρησιμοποίησης οποιουδήποτε αποθεματικού που δεν έχει ειδικό προορισμό ή οποιουδήποτε αποθεματικού που δεν προβλέπεται από το νόμο ή το καταστατικό και το οποίο σχηματίστηκε με απλή απόφαση της Γενικής Συνελεύσεως των μετόχων. Όπως τα αφορολόγητα αποθεματικά τα οποία είναι ελεύθερα αποθεματικά δηλαδή έχουν σχηματιστεί με απόφαση της γενικής Συνελεύσεως των μετόχων. Γι αυτό η διάθεση τους για την κάλυψη ζημιάς είναι δυνατή αρκεί να ληφθεί σχετική απόφαση από την τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων.

5.3.2 Από φορολογική άποψη

Για την κάλυψη ζημιών με διάθεση αποθεματικών από

φορολογική άποψη υπάρχουν δύο περιπτώσεις. Την πρώτη περίπτωση που για την κάλυψη της ζημίας χρησιμοποιείται φορολογούμενο αποθεματικό και τη δεύτερη περίπτωση στην οποία χρησιμοποιείται αφορολόγητο αποθεματικό. Για τις δύο αυτές περιπτώσεις θα κάνουμε μια αναφορά παρακάτω .

α) Χρησιμοποίηση φορολογούμενου αποθεματικού για την κάλυψη ζημιών.

Η χρησιμοποίηση φορολογούμενου αποθεματικού (τακτικού, έκτακτου) για να καλυφθεί η υπάρχουσα ζημία είναι απαλλαγμένη από οποιαδήποτε φορολογική βαρύτητα.

Οι ανώνυμες εταιρείες όταν καλύπτουν ζημίες με αποθεματικά ακόμη και σύμφωνα με το ν. 2190/1920 εξακολουθεί κατά το φορολογικό νόμο να θεωρείται ότι έχει αρνητικό αποτέλεσμα (ζημία) την οποία μπορεί να μεταφέρει στα τρία ή κατά περίπτωση στα πέντε επόμενα οικονομικά έτη, με τον τρόπο που μπορεί να το πράξει η ανώνυμη εταιρεία που δεν προέβη σε κάλυψη ζημιών της με τη διάθεση αποθεματικών.

Αυτό προκύπτει από τη διάταξη του άρθρου 4 1 του ν.δ. 3323/1955 το οποίο εφαρμόζεται ανάλογα και στη φορολογία εισοδήματος των νομικών προσώπων βάσει του άρθρου 8 7 του ω.δ. 3843/1958 το οποίο επιτρέπει το συμπληρωματικό των ζημιών μόνο με μελλοντικά κέρδη των δύο επόμενων οικονομικών ετών και όχι με κέρδη προελθόντων ετών. Κατά συνέπεια σε περίπτωση κάλυψης ζημίας με τακτικά ή έκτακτα αποθεματικά δεν επιστρέφεται ο φόρος που έχει καταβληθεί στο Δημόσιο όταν σχηματίστηκαν με διατιθέμενα για την κάλυψη ζημιών αποθεματικών.

Η ζημία επομένως και μετά την κάλυψη της με φορολογημένο αποθεματικό, εξακολουθεί να υπάρχει με σκοπό να καλυφθεί από τα κέρδη των τριών ή κατά περίπτωση πέντε επόμενων χρήσεων. Θα πρέπει λοιπόν στη δήλωση φόρου εισοδήματος της επόμενης από την κάλυψη της ζημίας χρήσεως το ποσό της ζημίας να εκπεστεί από τα φορολογητέα κέρδη.

Σε περίπτωση όμως που κατά τις τρεις ή κατά περίπτωση πέντε

επόμενες χρήσεις δεν προκύψουν κέρδη ή προκύψουν κέρδη λιγότερα από το ποσό που ανέρχονται οι ζημιές οι οποίες καλύφθηκαν με αποθεματικά, ο φόρος εισοδήματος ο οποίος καταβλήθηκε κατά το σχηματισμό του αποθεματικού, που διατέθηκε για την κάλυψη της ζημίας χάνεται για την εταιρεία εξ ολοκλήρου και αυτό εφόσον στις επόμενες χρήσεις δεν πραγματοποιηθούν κέρδη ή κατά το φόρο που αναλογεί στο ποσό που τα κέρδη που προέκυψαν υπολείπονται από το ποσό των ζημιών που καλύφθηκε με φορολογημένα αποθεματικά.

β) Χρησιμοποίηση αφορολόγητου αποθεματικού για κάλυψη ζημιών

Στην περίπτωση λοιπόν που η ζημία καλύπτεται με αποθεματικά που σχηματίστηκαν από αφορολόγητα έσοδα (τόκους καταθέσεων σε τράπεζες) είναι γνωστό ότι η επιχείρηση έχει το δικαίωμα να εκπέσει από τα φορολογητέα κέρδη των επόμενων τριών ή πέντε χρήσεων τις ζημιές που αποσβέστηκαν με τη διάθεση των αποθεματικών αυτών.

Όλοι οι αναπτυξιακοί φορολογικοί νόμοι που επέτρεψαν το σχηματισμό αφορολόγητων αποθεματικών (κράτησεων, επιπτώσεων) έχουν σα βασική αρχή για τη διατήρηση του αφορολόγητου των αποθεματικών (δηλαδή τη μη πλήρωση φόρου εισοδήματος για αυτά) την εμφάνιση των αποθεματικών στον Ισολογισμό της επιχειρήσεως και μάλιστα σε ιδιαίτερους (ειδικούς) λογαριασμούς! Με τη διάθεση όμως του αφορολόγητου αποθεματικού που απόβησε τη ζημιά εξαφανίζεται και παύει να εμφανίζεται στον Ισολογισμό ή σε περίπτωση διαθέσεως μέρους του αποθεματικού εξακολουθεί μεν να εμφανίζεται στον Ισολογισμό αλλά με μικρότερο υπόλοιπο δηλαδή μείον του ποσού που αποσβέστηκε η ζημιά.

Ετσι όμως βλέπουμε να παύει να υφίσταται η βασική προϋπόθεση που οι φορολογικοί αναπτυξιακοί νόμοι έχουν θέσει της εμφάνισης δηλαδή των αποθεματικών στον Ισολογισμό και συνεπώς τα ποσά των αφορολόγητων αποθεματικών που διατέθηκαν

για την κάλυψη ζημιών πρέπει να υπαχθούν σε φορολογία. Τα ποσά που διατέθηκαν για την κάλυψη των ζημιών θα φορολογηθούν "επ'ονόματι" της εταιρείας, η οποία έχει υποχρέωση να καταβάλλει τον ανάλογο φόρο εισοδήματος.

Φορολογώντας όμως τα αποθεματικά αυτά επανερχόμαστε στην πρώτη περίπτωση της κάλυψης ζημιάς με φορολογούμενα αποθεματικά και επομένως η εταιρεία εφόσον στις επόμενες τρεις ή κατά περίπτωση πέντε χρήσεις έχει κέρδη μπορεί να εκπέσει από τα κέρδη αυτά τις ζημιές που έχουν καλυφθεί με τον τρόπο που αναφέραμε παραπάνω.

Ετσι, αν η χρήση 1983 κλείσει με ζημία 5.000.000 δρχ. και η τακτική γενική Συνέλευση της 31.3.1984 εγκρίνει την κάλυψη της ζημιάς από το σχηματισμό σε προηγούμενες χρήσεις "αφορολόγητο ποσό του α.ν. 147/1967" η εταιρεία θα φορολογηθεί με τη δήλωση εισοδήματος της χρήσεως που προέκυψε η ζημία 1983 για το αποθεματικό από δρχ. 5.000.000 που διέθεσε για την κάλυψη της ζημιάς.

Η ζημία όμως αυτή μπορεί να εκπέσει από τα κέρδη των προσεχών τριών ή πεντε χρήσεων, δηλαδή μέχρι το 1985 ή 1987 ανάλογα με την περίπτωση.

Υπάρχουν φυσικά και οι ειδικές περιπτώσεις σχετικά με τη χρησιμοποίηση της σχηματισμένης ήδη αφορολόγητης κρατήσεως επαρχιακών επιχειρήσεων για την κάλυψη μελλοντικών ζημιών (άρθρο 8 ν.δ. 2176/1952) αναφέρουμε ότι η διάθεση της κρατήσεως αυτής για την κάλυψη ζημιάς εξαφανίζει αφενός την κρτηση που διατέθηκε και αφετέρου τη ζημιά που αποσβέστηκε. Κατά συνέπεια λοιπόν δεν προκύπτει θέμα φορολόγησεως του ποσού της κρατήσεως που διατέθηκε για την κάλυψη της ζημιάς αφού αυτός ήταν ο βασικός και κύριος προορισμός της, ούτε εκπτώσεως της ζημιάς που αποσβέστηκε από τα φορολογητέα κέρδη των επομένων χρήσεων, αφού η ζημιά έχει αποσβεστεί με τη χρησιμοποίηση του ειδικού αυτού αποθεματικού (κρατήσεων).

Πρακτικό παράδειγμα - Λογιστικές εγγραφές

Πριν την αναφορά του παραδείγματος και τη λογιστική τακτοποίηση του λογαριασμού του αποθεματικού θα κάνουμε μια αναφορά σε αυτόν από λογιστική άποψη.

α) Ο λογαριασμός του αποθεματικού που διατέθηκε για την κάλυψη ζημίας εξαφανίζεται ή ελαττώνεται κατά το ποσό που χρησιμοποιήθηκε για να καλυφτεί η ζημιά. Και αυτό γίνεται γιατί έχουμε απόσβεση του αντίστοιχου κονδυλίου του Ενεργητικού, δηλαδή το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού "αποτελέσματα χρήσεως".

β) Ο λογαριασμός του αποθεματικού πρέπει να διέρχεται από τον πίνακα διαθέσεως κερδών. Δηλαδή η χρέωση του λογαριασμού του αποθεματικού πρέπει να γίνεται με πίστωση όχι του λογαριασμού του στοιχείου που αποσβένεται αλλά του λογαριασμού "αποτελέσματα προς διάθεση" στη χρέωση του οποίου μεταφέρεται το ποσό της ζημίας που αποσβένεται π.χ.

Ας υποθέσουμε

ότι η χρήση 1982 της εταιρείας "Ψ" έκλεισε με ζημιά δρχ. 1.000.000

και

ότι η τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων που συνήλθε την 30.6.1983 αποφάσισε την κάλυψη της ζημίας κατά 400.000 δρχ. από το έκτακτο αποθεματικό που είχε σχηματίσει σε παρελθούσες χρήσεις.

Οι λογιστικές εγγραφές που θα διενεργήσει η εταιρεία για τη λογιστική εμφάνιση του γεγονότος αυτού είναι οι εξής:

41.05	Εκτακτα αποθεματικά	400.000	
(41.05.00	Εκτακτο αποθεματικό)		
	88. Αποθεματικό προς διάθεση		400.000
	(88.07 Λ/σμός αποθεματικών προς διάθεση)		

88.	Αποτελέσματα προς διάθεση	400.000
(88.07	Λ/σμός αποθεματικών προς διάθεση)	
42.	Αποτελέσματα εις νέο	400.000
(42.01	Υπόλοιπο ζημιών χρήσεως εις νέο)	

Δεδομένου με ότι αναφέραμε παραπάνω η εταιρεία δικαιούται να εκπέσει από τα κέρδη των τριών ή κατά περίπτωση πέντε επομένων χρήσεων το ποσό των δραχ. 400.000 πρέπει "χάριν μνείας" να γίνει στους λογαριασμούς τάξεως ή εγγραφής.

Λογαριασμοί τάξεως Ενεργητικού	400.000
(Ζημίες που καλύφθηκαν με αποθεματικά εκπεστές από τα κέρδη επομένων χρήσεων)	
Λογαριασμοί τάξεως παθητικού	400.000
(Ζημίες που καλύφθηκαν με αποθεματικά εκπεστές από τα κέρδη επομένων χρήσεων)	

Το ζεύγος των λογαριασμών τάξεως θα αντιλογιστεί κατά το ποσό της ζημίας που θα εκπεστεί από τα κέρδη των επομένων χρήσεων ή μετά την πάροδο των τριών ή κατά περίπτωση πέντε επομένων χρήσεων.

(¹) Η κατά περίπτωση χρεώνονται οι λογαριασμοί "τακτικό αποθεματικό", "αφορολόγητο αποθεματικό" κλπ.

Το αμέσως επόμενο στάδιο στην τάξη και προτεραιότητα της διανομής κερδών Α.Ε. αφού καλυφθούν οι ζημίες προηγούμενων χρήσεων αν υπάρχουν είναι η κράτηση για τακτικό αποθεματικό.

5.4 ΤΑΚΤΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ

Για δημιουργία τακτικού αποθεματικού ποσό τουλάχιστον ίσο με το 5% των καθαρών κερδών. Η κράτηση αυτή παύει να είναι υποχρεωτική όταν το τακτικό αποθεματικό γίνει ίσο με το 1/3 του μετοχικού κεφαλαίου.

5.4.1 Η υποχρέωση κρατήσεως για τακτικό αποθεματικό

Όπως και στην κάλυψη ζημιών προηγούμενων χρήσεων έτσι και εδώ στην κράτηση ποσού για τη δημιουργία τακτικού αποθεματικού διέπεται από διάφορους νόμους που πρέπει να ισχύουν οι προϋποθέσεις αυτές για την εταιρεία που θα διενεργήσει την κράτηση του ποσού αυτού.

Σύμφωνα λοιπόν με το άρθρο 44 του ν. 2190/1920 "ετησίως αφαιρείται το εικοστόν τουλάχιστον των καθαρών κερδών προς σχηματισμόν αποθεματικού αφαίρεσης παύει ούσα υποχρεωτική, άμα ως τούτο φθάσει τουλάχιστον το τρίτον τού εταιρικού κεφαλαίου. Το αποθεματικόν τούτο χρησιμοποιείται αποκλειστικώς προς εξίσωσιν προ πάσης διανομής μερίσματος του τυχόν χρεώστικου υπελοίπου του λογαριασμού κερδών και ζημιών".

Η κράτηση λοιπόν για τακτικό αποθεματικό που προβλεπεται από την παραπάνω διάταξη που αναφέρουμε του ν. 2190/1920. Είναι υποχρεωτική με την έννοια ότι επιβάλλεται από το νόμο και μάλιστα η υποχρέωση αυτή επιβάλλεται από διάταξη αναγκαστικής εφαρμογής. Δηλαδή δεν είναι δυνατόν ούτε με διάταξη του καταστατικού ούτε με απόφαση της γενικής συνελεύσεως των μετόχων έστω κι αν η απόφαση αυτή έχει ληφθεί με παμψηφία να περιοριστεί το προβλεπόμενο από τη διάταξη ποσοστό ή να μεταβληθεί ο προορισμός του αποθεματικού που θεσπίζεται από τη διάταξη αυτή.

Η μόνη προϋπόθεση η οποία δημιουργεί την υποχρέωση στην εταιρεία, διενέργειας κρατήσεως τακτικού αποθεματικού είναι η συγκεκριμένη χρήση της εταιρείας είναι να κλείσει με κέρδη. Αν όμως η χρήση δεν αποφέρει κέρδη ή καταλείπει ζημιά καμμία υποχρέωση της εταιρείας δεν υπάρχει για κράτηση κονδυλίου τακτικού αποθεματικού από τυχόν αδιανέμητα κέρδη προηγούμενων χρήσεων που υπάρχουν στην εταιρεία.

Η υποχρέωση της εταιρείας για σχηματισμό τακτικού αποθεματικού υπάρχει έστω κι αν, με απόφαση της Γενικής Συνελεύσεως, που λήφθηκε με παμψηφία κανένα ποσό κερδών δεν

διανέμεται αλλά τα κέρδη διατίθενται όλα για το σχηματισμό άλλων αποθεματικών.

5.4.2 Σε ποιά κέρδη υπολογίζεται η κράτηση για τακτικό αποθεματικό

Η κράτηση για το κονδύλιο του τακτικού αποθεματικού υπολογίζεται επί του συνολικού ποσού των καθαρών κερδών της χρήσεως (από τη διάταξη του άρθρου 44 του ν. 2190/1920 προκύπτει σαφώς ότι το ποσοστό που η διάταξη αυτή ορίζει υπολογίζεται επί του συνολικού ποσού των καθαρών κερδών της χρήσεως (δηλ. δι εξωτερικής υφαιρέσεως) και όχι επί του ποσού των κερδών που υπολείπεται μετά την αφαίρεση από αυτό του ποσοστού του νόμιμου αποθεματικού (δηλ. δι εσωτερικής υφαιρέσεως). Και "προ της αφαιρέσεως από τα κέρδη αυτά του φόρου εισοδήματος" (για την άποψη αυτή έτσι αποφάνθηκε Στο 1972 ο νομικός Σύμβουλος του τότε Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας κ. Πλ. Μακρυγιάννης με την υπ αριθμόν 8/7.6.1972 γνωμοδότησή του, σύμφωνα με την οποία "Δεν είναι κατά συνέπειαν λογικώς νοητόν ούτε δυνατόν ειδικώς η δια το τακτικόν αποθεματικόν κράτησης αδιαφόρως μεγέθους του ποσοστού αυτής, να υπολογίζεται μετά την αφαίρεσιν του κατά τας διατάξεις του ν.δ. 3843/58 οικείου φόρου εισοδήματος, όστις τοιουτοτρόπως δεν έχει εισέτι προσλάβει τον χαρακτήρα "εταιρικού βάρους" εν τη εννοία της παρ. 1 του άρθρου 45 του ν. 2190/1920. Δι ό δέον η τοιαύτη κράτησις όπως υπολογίζεται, επί του συνόλου μεν του υπό της ως άνω παραγράφου νοουμένων κερδών ως τούτο παρίσταται εν τω αναλυτικώ λογαριασμώ "αποτελέσματα χρήσεως" της παραγράφου 2 του άρθρου 42B προ της ενέργειας όμως της υπό του τελευταίου εδαφίου αυτής οριζομένης φορολογικής εκπτώσεως.

Αλλά και το Υπουργείο Οικονομικών με την εγκ. Υπ. αρθ. πολ. 2/Ε1 74/20/4.1.1973 αποφάνθηκε ως εξής: "Εκ του συνδυασμού των ανωτέρω διατάξεων (αρθ. 4 ν.δ. 3843/1958 & παρ. 1 αρθ. 45 ν. 2190/1920) σαφώς προκύπτει ότι το εκ των ετησίων κερδών

της εταιρείας αφαιρούμενου ποσοστού 5% αυτών (1/20) προς σχηματισμόν τακτικού αποθεματικού, υπολογίζεται πάντοτε επί των προσδιοριζομένων καθαρών κερδών βάσει των προηγηθεισών διατάξεων της παρ. 1 του αρθ. 45 του ν. 2190/20 χωρίς να συμπεριλαμβάνεται εν αυτώ και ο επ αυτού οφειλόμενος φόρος εισοδήματος).

Αν εκτός από τα κέρδη της χρήσεως διανέμονται και κέρδη προηγούμενων χρήσεων ή και αποθεματικά ή κράτηση για τακτικό αποθεματικό υπολογίζεται και πάλι επί των καθαρών κερδών της χρήσεως.

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει δεν υπολογίζεται τακτικό αποθεματικό όταν η χρήση κλείσει με ζημιά έστω κι αν αδιανέμητα κέρδη προηγούμενων χρήσεων διανέμονται στην παρούσα χρήση.

Στην περίπτωση που υπάρχουν ζημιές προηγούμενων χρήσεων το τακτικό αποθεματικό υπολογίζεται επί του υπολοίπου των κερδών που απομένει μετά την κάλυψη των ζημιών. Αν τα κέρδη που προέκυψαν στη χρήση είναι μικρότερα από το ποσό των ζημιών που υπάρχουν στις προηγούμενες χρήσεις δεν υπάρχει υποχρέωση για κράτηση τακτικού αποθεματικού.

Το καταστατικό ή η Γενική Συνέλευση των μετόχων δεν μπορούν να ορίσουν ή να μετατρέψουν για μια ή δύο χρήσεις την βάση υπολογισμού του τακτικού αποθεματικού. Δεν μπορεί δηλ. να οριστεί μέσω του καταστατικού ή μέσω αποφάσεως της γενικής Συνελεύσεως ή Δ.Σ. ότι η κράτηση για το τακτικό αποθεματικό θα υπολογίζεται επί των μικτών κερδών ή μόνο επί των "διανεμόμενων κερδών" κλπ.

Το ποσό του αποθεματικού που αναλογεί επί των κερδών της χρήσης που κλείνει είναι δυνατόν να παρακρατηθεί από τα αδιανέμητα κέρδη προηγούμενων χρήσεων ή και από αποθεματικά των οποίων επιτρέπεται η διανομή, αφού τόσο τα κέρδη των προηγούμενων χρήσεων όσο και τα διανεμόμενα αποθεματικά μεταφέρονται στο λογαριασμό "κέρδη προς διάθεση" και αναμειγνύονται με τα κέρδη της κλειόμενης χρήσεως.

5.4.3 Το ποσοστό της κρατήσεως για τακτικό αποθεματικό

Βάσει της διάταξης του άρθρου 44 του ν. 2190/1920 που ορίζει ότι "ετησίως αφαιρείται το εικοστόν τουλάχιστον των καθαρών κερδών" δηλαδή το 5% τουλάχιστον των καθαρών ξημερών για σχηματισμό του αποθεματικού.

Ειδικότερα προκειμένου για ασφαλιστικές εταιρείες το άρθρο 18 του ω.δ. 400/1970 ορίζει ότι το "πέμπτο τουλάχιστον των καθαρών ετησίων κερδών της εταιρείας διατίθεται προς σχηματισμό τακτικού αποθεματικού". Έτσι στις ασφαλιστικές εταιρείες η κράτηση ανέρχεται τουλάχιστον σε 20% των καθαρών κερδών.

Το καταστατικό της εταιρείας έχει τη δυνατότητα να ορίσει ποσοστό μεγαλύτερο του 5% (ή στις ασφαλιστικές εταιρείες 20%) όχι όμως μικρότερο του ποσοστού αυτού. Έτσι συμπεραίνουμε ότι οι διατάξεις αυτές έχουν αναγκαστικό χαρακτήρα μόνο ως προς τη μείωση του νόμιμου ποσοστού και ενδοτικό χαρακτήρα ως προς τη δυνατότητα αυξησεώς του. Υποστηρίζεται μάλιστα ότι με το αρχικό καταστατικό, όχι όμως και με τροποποίησή του μπορεί να οριστεί ότι το σύνολο των κερδών, μετά την αφαίρεση του υποχρεωτικού πρώτου μερίσματος διατίθεται για σχηματισμό τακτικού αποθεματικού.

Η γενική συνέλευση των μετόχων δεν μπορεί να ορίσει παρακράτηση κερδών με βάση ποσοστό μεγαλύτερο από το προβλεπόμενο από το καταστατικό της εταιρείας ή από το προβλεπόμενο αυτόνομο, γιατί η αύξηση του ποσοστού αυτού επηρεάζει το ποσό των διανεμητέων κερδών τη διανομή των οποίων ορίζει το καταστατικό. Εκτός όμως αν το καταστατικό αφήνει στην απόλυτη κρίση της Γενικής Συνελεύσεως των μετόχων να αποφασίσει για τη διανομή του τακτικού αποθεματικού και του πρώτου μερίσματος κερδών και τα προς διανομή κέρδη επαρκούν για το σκοπό αυτόν.

Αν σε μια χρήση δεν έχει γίνει κράτηση για τακτικό αποθεματικό, επειδή η χρήση δεν άφησε καθαρά κέρδη ή αν η

κράτηση που έγινε υπολείπεται από εκείνη που ορίζει το καταστατικό ή ο νόμος λόγω του ότι τα κέρδη ήταν ανεπερκή. Στην επόμενη χρήση θα κρατηθεί μόνο το οριζόμενο από το καταστατικό ή από το νόμο ποσοστό και δεν θα υπολογιστεί κράτηση και για την προηγούμενη χρήση κατά την οποία δεν προέκυψαν κέρδη ή αν ήταν ανεπαρκή.

Σε περίπτωση που το τακτικό αποθεματικό μειωθεί εξ αιτίας χρησιμοποίησως μέρους ή ολόκληρου του ποσού για κάλυψη ζημιάς μιας χρήσεως η κράτηση που γίνεται στην επόμενη χρήση θα είναι η προβλεπόμενη από το καταστατικό ή από το νόμο ανεξάρτητη αν αυτή καλύπτει ή όχι το ποσό του αποθεματικού που χρησιμοποιήθηκε. Το ίδιο θα συμβεί και σε περίπτωση που πριν χρησιμοποιηθεί το αποθεματικό είχε διακοπεί η κράτηση για το σχηματισμό του επειδή αυτό είχε φθάσει στο όριο που καθορίζει το καταστατικό ή ο νόμος.

5.4.4 Μέχρι ποιού ποσού είναι υποχρεωτική η κράτηση για τακτικό αποθεματικό

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 44 του ν. 2190/1920 η οποία αναφέρει "η προς σχηματισμό αποθεματικού αφαιρέσεις παύει ούσα υποχρεωτική άμα ως τούτο φθάσει τουλάχιστον το τρίτον του εταιρικού κεφαλαίου".

Επίσης κατά τη διάταξη του άρθρου 18 του ν.δ. 400/1970 "η τοιαύτη διάθεσις δεν είναι υποχρεωτική άμα ως το αποθεματικόν υπερβεί το τετραπλάσιον του μετοχικού κεφαλαίου".

Βλέπουμε ότι υπάρχει μια διαφορά ανάμεσα στις κοινές Α.ε. και στις ασφαλιστικές και αυτό λόγω της κοινωνικής αποστολής των ασφαλιστικών εταιρειών ο νομοθέτης ενδιαφέρεται για την οικονομική ευρωστία και την εύρυθμη λειτουργία τους.

Γι αυτό σε σύγκριση με τις άλλες Α.Ε. όρισε ποσοστό κρατήσεων αυξημένο (20%) και αυξημένο υποχρεωτικό όριο τακτικού αποθεματικού τετραπλάσιο του μετοχικού κεφαλαίου.

Ο νομοθέτης όρισε το ελάχιστο όριο μέχρι καλύψεως του οποίου η κράτηση για τακτικό αποθεματικό είναι υποχρεωτική.

Είναι το όριο αυτό το 1/3 του ονομαστικού μετοχικού κεφαλαίου και ροκκειμένου γιοα τις ασφαλιστικές εταιρείες το τετραπλάσιο του μετοχικού κεφαλαίου. Το καταστατικό όμως μπορεί να ορίσει μεγαλύτερο ποσό από αυτό του νόμου όχι όμως μικρότερο. Το καταστατικό μπορεί ακόμη να ορίσει ότι η καθοριζόμενη από το νόμο (ή από αυτό τυχόν μεγαλύτερη κράτηση) από τα κέρδη θα συνεχιστεί κι όταν το αποθεματικό υπερβεί το όριο του νόμου. Εχουν λοιπόν οι παραπάνω διατάξεις αναγκαστικό χαρακτήρα μόνο ως προς τη μείωση του νομίμου ορίου και ενδοτικό χαρακτήρα ως προς τη δυνατότητα αυξήσεως αυτού.

Ο νόμος αναφέρεται στο κατά το χρόνο της συντάξεως του ισολογισμού κεφάλαιο και μάλιστα στο ονομαστικό κεφάλαιο, ανεξάρτητα αν μέρος αυτού δεν έχει ακόμα καταβληθεί από τους μετόχους αν είναι αποσβεσμένο ή προέρχεται από μετοχές άνευ ψήφου.

Στο σημείο όμως αυτό γεννάται το ερώτημα αν η Γενική Συνέλευση των μετόχων μπορεί να αποφασίσει τη συνέχιση της κρατήσεως για τακτικό αποθεματικό και πέρα από το όριο που το καταστατικό ή ο νόμος θέτουν.

Επειδή η κράτηση επηρεάζει το ποσό των διανεμητέων κερδών τη διανομή των οποίων ορίζει το καταστατικό, σαν σωστότερη φαίνεται η γνώμη ότι η Γενική Συνέλευση δεν μπορεί να αποφασίσει τη συνέχιση της κρατήσεως και μόνο το καταστατικό μπορεί να ορίσει μια τέτοια συνέχιση. Τελικά αν το καταστατικό ορίζει ότι η γενική Συνέλευση αποφασίζει για τη διανομή των κερδών της χρήσεως που απομένουν μετά τις κρατήσεις για τακτικό αποθεματικό και πρώτο μέρος ή αν το καταστατικό σιωπά για τη διανομή των κερδών αυτών, νομίζουμε πως η Γενική Συνέλευση νόμιμα μπορεί να αποφασίσει τη συνέχιση της κρατήσεως για τακτικό αποθεματικό και πάνω από το όριο που ο νόμος ή το καταστατικό θέτουν.

5.4.5 Προορισμός του τακτικού αποθεματικού

Το τακτικό αποθεματικό "χρησιμοποιείται αποκλειστικώς

προς εξίσωσιν προ πάσης διανομής μερίσματος του τυχόν χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού κερδών και ζημιών", αυτό αναφέρει το άρθρο 44 εδαφ. 3 ν. 2190/1920.

Σε αντίθεση όμως με το γαλλικό νόμο που δεν αναφέρει τίποτα για το σκοπό του τακτικού αποθεματικού, ο δικός μας νομοθέτης ακολουθώντας το παλιότερο γερμανικό Δίκαιο ορίζει "αποκλειστική" χρησιμοποίησή αυτού είναι η κάλυψη της ζημίας με την οποία τυχόν θα κλείσει ο λογαριασμός "αποτελέσματα χρήσεως" σε κάποια μεταγενέστερη χρήση. Εδώ πρέπει να προσθέσουμε πως η διάθεση των κερδών για σχηματισμό τακτικού ή έκτακτου αποθεματικού δεν μπορεί να θεωρηθεί δάνειο προς την εταιρεία και γι αυτό δεν υποβάλλεται σε τέλη χαρτοσήμου (Σ.τ.Ε. 2731/71).

Η παραπάνω διάταξη είναι αναγκαστικής εφαρμογής με την έννοια ότι ούτε το καταστατικό ούτε η γενική συνέλευση ούτε το Δ.Σ. μπορούν να ορίσουν χρησιμοποίηση του τακτικού αποθεματικού διαφορετική από εκείνη που ορίζει ο νόμος.

Το τακτικό αποθεματικό προορίζεται να καλύψει μόνο τη ζημία που προκύπτει με τη σύνταξη κατά το τέλος της χρήσεως του ισολογισμού και του λογαριασμού "αποτελέσματα χρήσεως" και την οποία όπως μας είναι γνωστό εμφανίζει το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού αυτού. Απαιτείται λοιπόν να συνταχθεί Ισολογισμός και λογαριασμός Ξ"αποτελέσματα χρήσεως" ολόκληρης της χρήσεως και όχι τμήματος αυτής όπως είναι οι διάφορες "λογιστικές καταστάσεις" που συντάσσονται κατά τη διάρκεια της χρήσεως. Η ζημία που εμφανίζεται σε αυτές τις λογιστικές καταστάσεις δεν είναι δυνατόν να καλυφθεί κατά τη διάρκεια της χρήσεως με διάθεση τακτικού αποθεματικού.

Δεν υπάρχει περίπτωση κάλυψης εκτάκτων ζημιών με χρησιμοποίηση τακτικού αποθεματικού π.χ. από πυρκαγιά στο εργοστάσιο της εταιρείας ή από σεισμό κλπ. έγιναν κάποιες ζημιές. Αυτές δεν είναι δυνατόν να καλυφθούν κατά τη διάρκεια της χρήσεως με χρησιμοποίηση τακτικού αποθεματικού, γιατί η ζημία αυτή, μπορεί να καλυφθεί μερικά ή ολικά από τα κέρδη

της χρήσεως.

Τελειώνοντας την αναφορά μας στον προορισμό που έχει το τακτικό αποθεματικό λογικό θα ήταν να κάνουμε μια αναφορά στο πέρα του υποχρεωτικού ορίου ποσό του τακτικού αποθεματικού ή μπορεί ελεύθερα η Γενική Συνέλευση να αποφασίσει τη χρησιμοποίηση αυτού και σε άλλους σκοπούς.

Στο ερώτημα αυτό μας δίνει απάντηση ο ν. 2190/1920. Οι εκούσιες προσθήκες στο τακτικό αποθεματικό έχουν την έννοια της υπαγωγής τους στη διάταξη του άρθρου 44. Εδ. 3 δηλαδή και οι εκούσιες αυτές προσθήκες προορίζονται αρχικά για να χρησιμοποιηθούν "προς εξίσωσιν του τυχόν χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού κερδών και ζημιών". Η τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων όμως μπορεί με νεώτερη απόφασή της να διαθέσει κατά την ελεύθερη κρίση της τις εκούσιες προσθήκες στο τακτικό αποθεματικό. Έτσι το πέρα από το υποχρεωτικό όριο τακτικού αποθεματικού είναι δυνατόν με απόφαση της Γενικής Συνελεύσεως των μετόχων να κεφαλαιοποιηθεί, να μετατραπεί σε άλλο αποθεματικό ακόμη δε και να διανεμηθεί στους μετόχους.

Επίσης γεννάται το ερώτημα αν σε μια χρήση ο λογαριασμός "αποτελέσματα χρήσεως" κλείσει με ζημία και υπάρχει τακτικό αποθεματικό η εταιρεία έχει υποχρέωση να διαθέσει όλο ή μέρος αυτού για την κάλυψη της ζημίας ή μπορεί να απεικονίζει τη ζημία στον Ισολογισμό ώστε να την καλύψει από μελλοντικά κέρδη. Για το θέμα αυτό έχουμε κάνει πλήρη και πελομερή αναφορά στην παράγραφο "κάλυψη ζημιών με χρήση αποθεματικών" για το λόγο αυτό δεν θα κάνουμε αναφορά στο σημείο αυτό για τη δυνατότητα χρήσης ή μη του τακτικού αποθεματικού.

5.4.6 Φορολογία του τακτικού αποθεματικού

5.4.6.1 Περίπτωση υπαγωγής του τακτικού αποθεματικού στο φόρο εισοδήματος - Υπολογισμός του φόρου.

Όπως αναφέρει το άρθ. 4 εδ α ν.δ. 3843/1958 το τακτικό

αποθεματικό αποτελεί μη διανεμόμενο κέρδος και υπόκειται σε φόρο εισοδήματος. Ο φόρος εισοδήματος που αναλογεί στην κράτηση για τακτικό αποθεματικό δεν αφαιρείται από το ποσό της κρατήσεως, αλλά φέρεται σε μείωση των υπολοίπων κερδών, ακόμη και του διανεμόμενου στους μετόχους μερίσματος.

Στην πράξη οι εταιρείες όμως που έχουν τη δυνατότητα να σχηματίσουν αφορολόγητα αποθεματικά υπολογίζουν φόρο εισοδήματος μόνο επί της κρατήσεως για τακτικό αποθεματικό, το δε υπόλοιπο από τα μη διανεμόμενα κέρδη διαθέτουν για σχηματισμό αφορολόγητων αποθεματικών.

Παρακάτω παραθέτουμε σχετικό παράδειγμα του υπολογισμού φόρου εισοδήματος.

Ας υποθέσουμε ότι η βιομηχανική Α.Ε. "Α" με καταβλημένο μετοχικό κεφάλαιο δρχ. 32.000.000 πραγματοποίησε κατά τη χρήση 1991 καθαρά κέρδη δρχ. 2.000.000 και έχει υποχρέωση να παρακρατήσει 5% επί των καθαρών κερδών για σχηματισμό τακτικού αποθεματικού και να διανείμει μέρισμα στους μετόχους 6% τουλάχιστον επί του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου.

Η διανομή και ο φόρος εισοδήματος θα έχουν ως εξής:

α) Αν η Α.Ε. "Α" είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο.

-τακτικό αποθεματικό (κέρδη 2.000.000 x 5%) = Δρχ. 100.000

-φόρος εισοδήματος επί μη διανεμομένων κερδών

(στο παράδειγμα μόνο επί της κρατήσεως για τακτικό αποθεματικό)

$$\frac{100.000 \times 100}{(100-44)} = \frac{10.000.000}{56} = 178.571 \times 44\% = 78.571$$

-μερίσματα μετόχων (32.000.000 x 6%) = 1.920.000 1.821.429

Σύνολο 2.000.000

β) Αν η Α.Ε. "Α" δεν είναι εισηγμένη (ή είναι εμπορική, εισηγμένη ή μη στο Χρηματιστήριο).

-τακτικό αποθεματικό (κέρδη 2.000.000 x 5%) = Δρχ. 100.000

-φόρος εισοδήματος επί μη διανεμομένων κερδών

$$\frac{100.000 \times 100}{(100-49)} = \frac{10.000.000}{51} = 196.078 \times 49\% = 96.044$$

-μερίσματα μετόχων ($3.200.000 \times 6\% = 1.920.000$)	1.803.956
Σύνολο	<u>2.000.000</u>

Αρα και στις δύο περιπτώσεις ο φόρος εισοδήματος επί του τακτικού αποθεματικού δεν επηρέασε το ύψος του τακτικού αποθεματικού όπως αυτό προσδιορίζεται από το νόμο ή το καταστατικό αλλά μείωσε το ποσό του μερίσματος μολονότι το ποσό που μένει για μέρισμα (δρχ. 1.821.429 ή 1.803.956) είναι μικρότερο από εκείνο που προβλέπει ο νόμος (κεφάλαιο $32.000.000 \times 6\% = 1.920.000$).

5.4.6 Αντληση της κρατήσεως για τακτικό αποθεματικό από τα αφορολόγητα αποθεματικά

Το Υπουργείο Οικονομικών με την εγκύκλιο του 165/Ε/8958/1729/8.8.1973 (Δ.Φ.Ν. 562-563/1973) αναφέρει ότι "οσάκις αφορολόγητα αποθεματικά ν.δ. 4002/1959 και α.ν. 147/1967 σχηματισθέντα εκ κερδών τρεχούσης ή προηγουμένων χρήσεων μεταφέρονται εις το τακτικόν αποθεματικόν ταύτα θα υποχθώσιν εις φορολογίαν βάσει των εν ισχύει διατάξεων περί φορολογίας εισοδήματος φυσικών ή νομικών προσώπων, κατά περίπτωσιν κατά το έτος εντός του οποίου γίνεται η μεταφορά αυτή".

Το Συμβούλιο της Επικρατείας επίσης με την απόφαση του αριθ. 1170/1980 αποφάνθηκε ότι η μεταφορά ενός ποσού από τον ειδικό λογαριασμό της αφορολόγητης κρατήσεως του ν.ω. 4002/1959 στο τακτικό αποθεματικό συνεπαγεται την απώλεια της ιδιότητας του αφορολόγητου.

Αναφέρουμε ακόμη ότι οι διατάξεις και των αναπτυξιακών νόμων που ισχύουν δεν αφήνουν καμμία αμφιβολία ότι σε περίπτωση αντλήσεως της κρατήσεως για τακτικό αποθεματικό από τα αφορολόγητα αποθεματικά που σχηματίζονται κατά την χρήση των αναπτυξιακών νόμων (ν.1262/1982, ν.1116/1981) θα υπαχθούν σε φορολογία.

5.5. ΔΙΑΝΟΜΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

5.5.1 Από νομική άποψη

Για να γίνει διανομή αποθεματικού στους μετόχους στα μέλη του Δ.Σ., τους κατόχους ιδρυτικών τίτλων και λοιπούς δικαιούχους πρέπει από νομική άποψη να συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

1. Τα προς διανομή αποθεματικά πρέπει να είναι διανεμήσιμα δηλ. να επιτρέπεται η διανομή αυτών στους μετόχους. Διανεμήσιμα αποθεματικά είναι κυρίως τα ελεύθερα αποθεματικά δηλ. εκείνα που σχηματίστηκαν με ελεύθερη (μη υπαγορευόμενη από το νόμο ή το καταστατικό) απόφαση της τακτικής Γενικής Συνελεύσεως. Έτσι δεν είναι δυνατή η διανομή των εξής αποθεματικών:

α) Το τακτικό αποθεματικό σύμφωνα με τη ρητή διάταξη του άρθρου 44 3 του ν. 2190/1920 δεν είναι δυνατόν να διανεμηθεί στους μετόχους γιατί αποκλειστικός πρόορισμός του είναι η κάλυψη του χρέωστικού υπολοίπου του λογαριασμού κερδών και ζημιών.

Το πέρα όμως από το υποχρεωτικό όριο ποσό που καθορίζεται από το νόμο ή το καταστατικό είναι δυνατόν να διανεμηθεί στους μετόχους. Είναι δυνατόν επίσης αν το καταστατικό θέτει υποχρεωτικό όριο μεγαλύτερο από εκείνο που θέτει ο νόμος (1/3 του μετοχικού κεφαλαίου) να τροποποιηθεί το καταστατικό και να μειωθεί το υποχρεωτικό όριο ώστε να είναι δυνατή η διανομή του πέρα του νόμιμου ορίου ποσού.

β) Το αποθεματικό από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο δεν είναι δυνατόν "να διατεθεί προς πληρωμήν μερίσματος ή ποσοστών" (άρθρο 14 του ν. 2190/1920).

γ) Τα Καταστατικά αποθεματικά που δεν προσδιορίζονται να διανεμηθούν στους μετόχους αλλά έχουν άλλους προορισμούς δεν είναι δυνατόν να αποτελέσουν αντικείμενο διανομής εκτός αν προηγηθεί σχετική τροποποίηση του Καταστατικού.

2. Χρειάζεται απόφαση της τακτικής Γενικής Συνέλευσης των μετόχων για τη διανομή διανεμήσιμου αποθεματικού. Η έκτακτη γενική συνέλευση δεν μπορεί νόμιμα να αποφασίσει τη διανομή αποθεματικού ακόμη και αν παραστούν σε αυτήν περισσότερες μετοχές από όσες παρέστησαν στην προηγούμενη τακτική γενική συνέλευση, όχι γιατί είναι μειωμένης δυνάμεως αλλά γιατί η έκτακτη Γενική Συνέλευση συνέρχεται σε χρόνο που ο Ισολογισμός έχει ήδη με την έγκρισή του από την τακτική Γενική Συνέλευση καταστεί οριστικός. Αυτό αναφέρει το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους σε σχετική γνωμοδότησή του αριθμ. 356/1976.

5.5.2 Από φορολογική άποψη

Διανομή φορολογηθέντων αποθεματικών

Η διάταξη του άρθρου 15 1 του ν.δ. 3843/1958 ορίζει ότι "αι ημεδαπαύ ανώνυμοι εταιρείαι καταβάλλουσαι προμερίσματα, μερίσματα.....υποχρεούνται να παρακρατώσιν εκ τούτων τον αναλογούντα φόρον εισοδήματος και αποδίδωσιν αυτόν εις το Δημόσιον" όχι βραδύτερα από μήνα από της εγείσεως του Ισολογισμού από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων (άρθρο 29 2α ν.δ. 3323/1955).

Επίσης η διάταξη του άρθρου 15 3 του ν.δ. 3843/1958 ορίζει περαιτέρω ότι "εις περίπτωσιν καθ ήν μεταξύ των διανεμόμενων εισοδημάτων των προηγουμένων παραγράφων του παρόντος άρθρου περιλαμβάνονται και εισοδήματα τα οποία εφορολογήθησαν επ ονόματι του νομικού προσώπου εκπίπτεται εκ του αποδιδομένου εις το Δημόσιον φόρου ο υπό του νομικού προσώπου καταβληθείς ή επ ονόματι τούτου βεβαιωθείς για τα εισοδήματα ταύτα φόρος

του παρόντος νόμου...Εάν το ποσόν του υπό του νομικού προσώπου καταβληθέντος φόρου είναι μεγαλύτερον του ποσού του πρακρατηθέντος και αποδιδομένου φόρου το ποσόν της επιπλέον διαφοράς επιστρέφεται εις το νομικόν πρόσωπον ως αχρεωστήτως καταβληθέν".

Η εταιρεία δηλαδή θα συμψήφισε το φόρο που κατέβαλλε στο Δημόσιο σε παρελθούσες χρήσεις κατά τη δημιουργία των αποθεματικών με το φόρο που παρακρατεί από τους μετόχους της κατά τη διανομή των αποθεματικών. Ετσι προκύπτουν λοιπόν τα δύο εξής θέματα:

α) Να προσδιοριστεί ο φόρος εισοδήματος που η εταιρεία κατέβαλε στο Δημόσιο κατά τη δημιουργία των αποθεματικών ανεξάρτητα αν ο φόρος εισοδήματος επί των μη διανεμόμενων κερδών των ανωνύμων εταιρειών κατά το χρόνο διανομής των αποθεματικών έχει αυξηθεί ή ελαττωθεί. Θα υπολογιστεί μάλιστα ο φόρος αυτός σύμφωνα με τους κανόνες της εσωτερικής υφαιρέσεως.

β) Να προσδιοριστεί ο φόρος μερισμάτων που βαρύνει τους μετόχους και τον οποίο η εταιρεία υποχρεούται να παρακρατήσει από αυτούς κατά την καταβολή των μερισμάτων. Ο φόρος επί των μερισμάτων θα υπολογιστεί με βάση τους φορολογικούς συντελεστές που ισχύουν κατά την ημερομηνία της τακτικής Γενικής Συνέλευσης των μετόχων η οποία ενέκρινε τον Ισολογισμό και αποφάσισε τη διανομή ή σε περίπτωση που η διανομή των αποθεματικών αποφασίστηκε απο έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων ο φόρος επί των διανεμόμενων αποθεματικών θα υπολογιστεί με βάση τους φορολογικούς συντελεστές που ισχύουν κατά την ημερομηνία που η επόμενη τακτική γενική Συνέλευση των μετόχων, ρητά ή έμμεσα, με την έγκριση του Ισολογισμού της τελευταίας χρήσεως ενέκρινε τη διανομή των αποθεματικών.

5.5.3 Διανομή αφορολόγητων αποθεματικών

Τα αφορολόγητα αποθεματικά προορίζονται για την αύξηση των μέσων δράσεως της επιχειρήσεως εκτός από την αφορολόγητη κράτηση του άρθρου του ν.δ. 2176/1972 της οποίας ο προορισμός είναι η κάλυψη μελλοντικών ζημιών. Κανένα λοιπόν αφορολόγητο αποθεματικό δεν προορίζεται να διανεμηθεί σαν μέρος στους μετόχους.

Η εταιρεία μπορεί όμως με απόφαση της τακτικής Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της να διανέμει στους μετόχους της αφορολόγητα αποθεματικά τα οποία είχε δημιουργήσει σε προηγούμενες χρήσεις.

Τα αφορολόγητα αποθεματικά σχηματίζονται με απόφαση της τακτικής Γενικής Συνέλευσης η οποία ενέκρινε τον Ισολογισμό δηλαδή τα αφορολόγητα αποθεματικά είναι προαιρετικά και με απόφαση της τακτικής Γενικής Συνέλευσης (ή της έκτακτης αφού όμως επικυρωθεί από την επόμενη τακτική) μπορεί να διανεμηθούν.

Στις περιπτώσεις που διανέμονται στους μετόχους αφορολόγητα αποθεματικά, τα διανεμόμενα ποσά αυτά προτίθενται στα κέρδη της χρήσεως κατά την οποία γίνεται η διανομή και φορολογούνται επ'ονόματι των μετόχων. Η μόνη δηλαδή υποχρέωση της εταιρείας συνίσταται στο να καταβάλλει στο Δημόσιο το φόρο επί των μερισμάτων και αντίστοιχα να τον εισπράξει με παρακράτηση από τους μετόχους κατά την καταβολή των μερισμάτων.

5.5.4 Διανομή αποθεματικού από λογιστικές διαφορές

Ορισμένοι αναπτυξιακοί νόμοι επιτρέπουν τη δημιουργία αφορολόγητων αποθεματικών και για τα κέρδη (sic) που προέρχονται από "λογιστικές διαφορές" που δηλώνονται από την εταιρεία ή προσδιορίζονται από το φορολογικό έλεγχο. Το πρόβλημα είναι αν η εταιρεία μπορεί και έχει τη δυνατότητα

να διανεμίει στους μετόχους ή στους λοιπούς δικαιούχους (μέλη Δ.Σ., κατόχους ιδρυτικών τίτλων κλπ.) τα αποθεματικά αυτά.

Επίσης, σε περίπτωση τέτοιας διανομής αν η επιχείρηση μπορεί να συμψηφίσει το φόρο που αντιστοιχεί στα μερίσματα αυτά με το φόρο εισοδήματος ν.δ. 3843/58 που καταβάλλει η εταιρεία όταν οι λογιστικές διαφορές φορολογήθηκαν σαν μη διανεμόμενα κέρδη της εταιρείας.

Η άποψη που επικρατεί για το θέμα αυτό είναι πως δεν μπορεί να γίνει διανομή (ή κεφαλαιοποίηση) αποθεματικών από λογιστικές διαφορές γιατί όπως είναι ευρύτερα γνωστό τα πραγματικά αποθεματικά προέρχονται μόνο από καθαρά (λογιστικά) κέρδη που προσδιορίζονται με βίαση τους κανόνες λογιστικής και της εμπορικής νομοθεσίας ή από εισφορές νέων κεφαλαίων από τους μετόχους.

Οι λογιστικές διαφορές που δηλώνει η εταιρεία ή προσδιορίζει ο φορολογικός έλεγχος δεν αποτελούν λογιστικά κέρδη και δεν είναι δυνατόν να σχηματιστεί με αυτά "αποθεματικό" με την πραγματική του όρου έννοια, το οποίο να μπορεί να διανεμηθεί, να κεφαλαιοποιηθεί κλπ. Αρα μια τέτοια διανομή ισοδυναμεί με διανομή κεφαλαίου της εταιρείας και είναι παράνομη.

5.5.5. Πρακτικό παράδειγμα - Λογιστικές εγγραφές

α) Διανομή φορολογηθέντων αποθεματικών με βάση απόφαση έκτακτης Γενικής Συνελεύσεως των μετόχων.

Η βιομηχανική Α.Ε. "Χ" συγκαλεί έκτακτη γενική συνέλευση των μετόχων στις 25 Σεπτεμβρίου 1985 και αποφασίζει να διανεμίει στους μετόχους δρχ. 10.000.000 από το έκτακτο αποθεματικό που έχει σχηματίσει κατά τη χρήση 1984 με απόφαση της τακτικής Γενικής Συνέλευσης των μετόχων. Δηλαδή το διανεμόμενο αποθεματικό είναι ελεύθερο (προαιρετικό) και όχι καταστατικό.

Το ποσό διανομής βρίσκεται με τον κανόνα της εσωτερικής υπαιρέσεως και έχει ως εξής:

$$\frac{10.000.000 \times 100}{61 (100-39)} = 16.393.443 \quad (\text{μικτό ποσό διανεμόμενου αποθεματικού})$$

Αν οι μετοχές της Α.Ε. δεν είναι εισαγμένες στο Χρηματιστήριο το έκτακτο αποθεματικό θα είχε φορολογηθεί με συντελεστή 44% οπότε το διανεμόμενο ποσό του αποθεματικού θα ήταν

$$17.857.143 \quad \frac{10.000.000 \times 100}{56(100-44)}$$

Λογιστικές εγγραφές μετά την έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων (Σεπτέμβριος 1985)

33.13	Ελληνικό Δημόσιο	6.393.443	
(33.13.08	Φόρος εισοδήματος επί του αποθεματικού που διαεμήθηκε		
	45.05 Έκτακτο αποθεματικό		6.393.443
41.05	Έκτακτο αποθεματικό	16.393.443	
	88 Αποτελέσματα προς διάθεση (Λ/σμός αποθεματικών προς διάθεση)		16.393.443
88	Αποτελέσματα προς διάθεση	16.393.443	
(88.07	Λ/σμός αποθεμ. προς διάθεση)		
	53.01 Μέρισματα πληρωτέα		16.393.443
53.01	Μέρισματα πληρωτέα	16.393.443	
	54 Υπαχρεώσεις από φόρους - τέλη (54.09.00 φόρος μερισμάτων) (16.393.344 x 45%)		7.377.049
	38 Ταμείο		9.016.394

β) Κατά το τέλος χρήσεως 1985.

Όπως είναι πλέον γνωστό η απόφαση της έκτακτης Γενικής Συνελεύσεως των μετόχων για τη διανομή των αποθεματικών θα πρέπει να επικυρωθεί από την τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων η οποία θα συνέλθει μέσα στο πρώτο εξάμηνο του 1986

και θα εγκρίνει τον Ισολογισμό της χρήσεως 1985.

Η διάθεση του αποθεματικού που έγινε θα πρέπει να εμφανιστεί στον πίνακα διαθέσεως των κερδών που συνοδεύει τον Ισολογισμό και το λογάρισμα "Αποτελέσματα χρήσεως" 1985.

Και έτσι έχουμε:

α) Η Α.Ε. σχετικά με το αποθεματικό που διανεμήθηκε υποχρεούται να αποδώσει στο Δημόσιο το ποσό των 983.606 δρχ. (διαφορά μεταξύ αποδοτέου 7.377.049 και επιστρεπτέου από το Δημόσιο φόρου 6.393.443) υποβάλλοντας σχετική δήλωση αποδόσεως παρακρατούμενου φόρου εισοδήματος από κινητές αξίες άρθρο 25 παρ 1 εδ. α' ν.δ. 3323/1955.

β) Η Α.Ε. σχετικά με το αποθεματικό που διανεμήθηκε θα εισπράξει από τους μετόχους ποσό δρχ. 7.377.049 περίπου γιατί υπάρχουν και οι φορολογικές απαλλαγές.

γ) Διανομή αφορολόγητου αποθεματικού.

Στην περίπτωση αυτή δεν προκύπτει θέμα επιστροφής σαν εταιρεία από το Δημόσιο φόρου εισοδήματος γιατί τέτοιος φόρος δεν καταβλήθηκε από την εταιρεία στο Δημόσιο κατά τη δημιουργία του αφορολόγητου αποθεματικού, που μεταγενέστερα διανέμεται στους μετόχους και στους λοιπούς δικαιούχους. Προκύπτει όμως θέμα παρακρατήσεως από τα διανεμόμενα ποσά του ανάλογου φόρου (μερίσματος, αμοιβών Δ.Σ. κλπ.) και αποδόσεως του φόρου αυτού στο Δημόσιο. Οι λογιστικές εγγραφές που πρέπει να γίνουν είναι όμοιες με αυτές που αναφέρουμε στο πιο πάνω παράδειγμα και θεωρήσαμε σκόπιμο να μην τις αναφέρουμε.

Το αμέσως επόμενο στάδιο είναι η κράτηση για διανομή στους μετόχους του πρώτου μερίσματος.

5.6 ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ ΜΕΤΟΧΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΚΕΡΔΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ

5.6.1 Είδη μερισμάτων

Τα διάφορα μερίσματα που διανέμονται στους μετόχους των Α.Σ. προέρχονται από τα καθαρά κέρδη της χρήσης που έκλεισε ή προηγούμενων χρήσεων όπως αποθεματικά ή κέρδη εις νέο.

Η διανομή των μερισμάτων γίνεται σε μετρητά. Είναι όμως δυνατή αλλά και σπάνιο φαινόμενο στη χώρα μας η διανομή μερίσματος "σε είδος". Τα πιο συνηθισμένα μερίσματα είναι:

Το μέρισμα σε μετρητά, το μέρισμα σε μετοχές, το μέρισμα σε περιουσιακά στοιχεία, το μέρισμα σε scrip (στην Αμερική υπάρχουν ακόμη και τα μερίσματα ρευστοποίησης (liquidating dividend)). Το μέρισμα αυτό δεν προέρχεται όμως από τα καθαρά κέρδη αλλά αποτελεί στην πραγματικότητα επιστροφή του επενδεδυμένου κεφαλαίου. Σε μερικές κατηγορίες επιχειρήσεων π.χ. στις εξορυκτικές και στην Ελλάδα στις ναυτιλιακές το μέρισμα υπολογίζεται επί των κερδών πριν από την αφαίρεση της αποσβέσεως των εξαντλούμενων ενεργητικών στοιχείων (depletion). Δηλαδή το μέρισμα ρευστοποιήσεως δεν είναι τίποτα άλλο από τις αποσβέσεις των εξαντλούμενων στοιχείων και το οποίο όπως είναι προφανές συνιστά επιστροφή του κεφαλαίου. Το Δ.Σ. υποχρεούται να ανακοινώσει στους μετόχους ποιά ποσό του διανεμόμενου μερίσματος αφορά επιστροφή κεφαλαίου (απόσβεση) και ποιά ποσό προέρχεται από καθαρά κέρδη. Η πληροφόρηση αυτή από μέρους του Δ.Σ. στους μετόχους κρίνεται αναγκαία για να μπορούν οι μέτοχοι, οι πιστωτές κλπ. να κρίνουν για την αποδοτικότητα της επίχειρήσεως και ακόμη για να μην καταβληθεί φόρος στο διανεμόμενο ποσό που συνιστά επιστροφή του κεφαλαίου.

Όλα τα είδη μερίσματος, εκτός από το μέρισμα σε μετοχές συνεπάγονται τη μείωση της καθαρής περιουσίας της επιχείρησης.

Παρακάτω θα κάνουμε μια αναφορά στα διάφορα είδη μερισμάτων.

Μερίσματα σε μετρητά (cash dividend)

Για να πάρει την απόφαση διανομής μερίσματος σε μετρητά η Γενική Συνέλευση, πρέπει πρωταρχικά να υπάρχουν κέρδη στη χρήση που έκλεισε ή προηγούμενων χρήσεων ή διανεμήσιμα αποθεματικά αλλά πρέπει επίσης να υπάρχουν και τα απαραίτητα μετρητά γιατί τα μερίσματα καταβάλλονται σε δραχμές. Αρα λοιπόν πριν από κάθε απόφαση διανομής μερίσματος μελετάται η ρευστότητα της επιχειρήσεως δηλ. η τωρινή ταμιακή της θέση αλλά και η δυναμική ρευστότητα αυτής δηλ. η μελλοντική ταμιακή της θέση.

Μερίσματα σε μετοχές (stock dividend)

Όταν μια εταιρεία αποφασίσει να διατηρήσει τα κέρδη που πραγματοποίησε αλλά ταυτόχρονα θέλει να ικανοποιήσει και τους μετόχους για το ποσό του μερίσματος που έπρεπε να διανεμίει, εκδίδει νέες μετοχές που τις διανέμει χωρίς αντάλλαγμα στους μετόχους ανάλογα με τις κατεχόμενες από κάθε μέτοχο μετοχές. Οι δωρεάν παρεχόμενες μετοχές γίνονται ευμενώς δεκτές από τους μετόχους γιατί αυξάνουν την εμπορευσιμότητα των μετοχών.

Μερίσματα σε περιουσιακά στοιχεία

Πρόκειται για μερίσματα "σε είδος" που καταβάλλεται με άλλα περιουσιακά στοιχεία της επιχειρήσεως εκτός από μετρητά. Τα στοιχεία αυτά συνήθως είναι τα χρεόγραφα (μετοχές - ομολογίες) τα οποία έχουν εκδοθεί από άλλες επιχειρήσεις και βρίσκονται στη κατοχή της εταιρείας, δικαιώματα προτιμήσεως για εγγραφή σε μετοχές άλλης εταιρείας, εμπορεύματα οικόπεδα κι άλλες επενδύσεις τα οποία όμως παρουσιάζουν προβλήματα κατά τη διανομή. Πρέπει να αναφέρουμε ότι στη χώρα μας αποκλείεται μάλλον η εξόφληση των μερισμάτων με ακίνητα (γήπεδα, κτίρια κλπ.).

Μερίσματα σε Scrip

Στην αλλοδαπή έχει επινοηθεί η προσωρινή αναβολή της καταβολής του μερίσματος στις περιπτώσεις που η εταιρεία πραγματοποιεί μιν κέρδη, αλλά αντιμετωπίζει προσωρινή ταμιακή ρευστότητα. Έτσι εκδίδει και παραδίδει στους μετόχους αντί μετοχών ένα πιστωτικό τίτλο που περιλαμβάνει υποχρέωση της εταιρείας να καταβάλλει το ποσό που αναγράφει στον τίτλο συνήθως σε καθορισμένη ημερομηνία ή σε ημερομηνία που θα καθοριστεί μεταγενέστερα και το οποίο καλείται scrip.

Το scrip μπορεί να είναι και τοκοφόρο ο μέτοχος μπορεί να διατηρήσει το scrip μέχρι τη λήξη του οπότε θα εισπράξει το ποσό που αναγράφεται σε αυτό ή μπορεί να το προεξοφλήσει αν επιθυμεί να έχει το μέρισμα σε μετρητά.

Ένα από τα μερίσματα που αναφέραμε παραπάνω και διανέμεται στους μετόχους είναι και το πρώτο μέρισμα για το οποίο θα κάνουμε λεπτομερή αναφορά στη συνέχεια.

5.6.2 ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΙΣΜΑ

Οι μέτοχοι των Α.Ε. έχουν δικαίωμα στα κέρδη που μένουν μετά την αφαίρεση της κρατήσεως για τακτικό αποθεματικό. Επί του υπολοίπου αυτού οι μέτοχοι έχουν δικαίωμα ποσού ίσο προς το 6% επί του καταβεβλημένου ποσού της μετοχής του (δεν υπολογίζεται μέρισμα επί της διαφοράς από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο). Εκτός όμως αν το καταστατικό της εταιρείας ορίζει μεγαλύτερο ποσοστό οπότε έχει δικαίωμα επί του μεγαλύτερου ποσού που προσδιορίζεται με το ποσοστό αυτό.

Σε περίπτωση που κατά τη διάρκεια της χρήσεως αυξηθεί το μετοχικό κεφάλαιο γεννάται το ερώτημα αν οι νέες μετοχές δικαιούνται πλήρους μερίσματος. Η σωστότερη γνώμη είναι ότι εφόσον το καταστατικό της εταιρείας ή η απόφαση περί αυξήσεως του κεφαλαίου δεν προβλέπουν σχετικώς στις νέες μετοχές θα πρέπει να καταβληθεί μέρισμα ανάλογο προς το χρόνο που διέρευσε από της καταβολής του κεφαλαίου μέχρι της λήξεως της

χρήσεως. Κι αυτό γιατί το ποσοστό που ορίζει ο νόμος ή το καταστατικό είναι ετήσιας βάσεως. Για παράδειγμα η Α.Ε. "Κ" είχε την 31.12.1983 κεφάλαιο 20.000.000 από το οποίο το 1/2 καταβλήθηκε την 1.7.1983. Το πρώτο μέρισμα της χρήσεως 1983 σε περίπτωση πραγματοποίησης κερδών θα υπολογιστεί ως εξής:

$$\begin{aligned}
 10.000.000 \times 6\% \times 12/12 &= 600.000 \\
 10.000.000 \times 6\% \times 6/12 &= \underline{300.000} \\
 \text{Συνολικό μέρισμα} & \quad 900.000 \text{ δρχ.}
 \end{aligned}$$

Το δικαίωμα του μετόχου συνίσταται στην απόληψη ποσού μέχρι του ποσοστού που προαναφέραμε. Αν το υπόλοιπο των κερδών δεν επαρκεί για να καταβληθεί ολόκληρο το μέρισμα το δικαίωμα του μετόχου περιορίζεται στο υπόλοιπο των κερδών. Αν όμως σε μια χρήση δεν απομένει κέρδος γιατί ολόκληρο απορροφήθηκε από την κράτηση για τακτικό αποθεματικό και για φόρο εισοδήματος της εταιρείας ο μέτοχος δεν αποκτά κανένα δικαίωμα για μέρισμα. Αν το υπόλοιπο των κερδών που απέμεινε είναι μικρότερο του 6% (ή του μεγαλύτερου ποσοστού που ορίζει το καταστατικό) ο μέτοχος αποκτά δικαίωμα για το υπόλοιπο που απομένει. Οι μέτοχοι κοινών μετοχών ή μετοχών με απλό προνόμιο δεν έχουν δικαίωμα να αξιώσουν να τους καταβάλλουν το μέρισμα που δεν έλαβαν σε μια χρήση από τα κέρδη των επομένων χρήσεων. Τέτοιο δικαίωμα έχει μόνο ο κάτοχος μετοχών με σωρευτικό προνόμιο.

Το δικαίωμα για το μέρισμα αποκτούν εξ ίσου όλοι οι μέτοχοι. Αλλά όταν υπάρχουν προνομιούχοι αυτοί προηγούνται στην αποληψη του μερίσματος. Οι κοινοί μέτοχοι αποκτούν δικαίωμα για το μέρισμα μόνο μετά την ικανοποίηση του δικαιώματος των προνομιούχων και εφόσον υπολείπεται ποσό από το διανεμητέο κέρδος.

Για να γίνει πιο σαφές αν εκτός από τους κοινούς μετόχους υπάρχουν και προνομιούχοι, μέτοχοι με σωρευτικό και απλό προνόμιο πρέπει να διακρίνουμε τις εξής περιπτώσεις:

Α. Περίπτωση που τα κέρδη επαρκούν για τη διανομή των

μερισμάτων

Στην περίπτωση που τα κέρδη επαρκούν για την καταβολή των μερισμάτων σε μετοχές με σωρευτικό προνόμιο και των μερισμάτων απλών προνομιούχων και κοινών μετοχών το συνολικό ποσό του μερίσματος που πρέπει να καταβληθεί θα περιλαμβάνει.

α) Τα ποσά των μερισμάτων προγενέστερων χρήσεων που δεν καταβλήθηκαν στους μετόχους με σωρευτικό προνόμιο γιατί στις χρήσεις αυτές η εταιρεία δεν πραγματοποίησε κέρδη ή τα κέρδη που πραγματοποίησε ήταν ανεπαρκή.

β) Το μέρισμα της χρήσεως που υπολογίζεται με ποσοστό 6% (ή με το μεγαλύτερο ποσοστό που ενδεχόμενα ορίζει το καταστατικό) επί του καταβλημένου κεφαλαίου δηλαδή επί του καταβλημένου τμήματος όλων των μετοχών (προνομιούχων και κοινών).

β) Περίπτωση που τα κέρδη δεν επαρκούν.

για τη διανομή των μερισμάτων

Στη περίπτωση που τα κέρδη της χρήσεως δεν επαρκούν για την καταβολή των μερισμάτων, η διανομή τους γίνεται με την ακόλουθη σειρά:

α) Κατά πρώτο λόγο διανέμονται στους προνομιούχους μετόχους σωρευτικού μερίσματος τα μερίσματα που έπρεπε να καταβληθούν σε προηγούμενες χρήσεις και δεν έχουν καταβληθεί λόγω του ότι στις χρήσεις αυτές δεν προέκυψαν κέρδη ή τα κέρδη που προέκυψαν είναι ανεπαρκή.

β) Ακολουθεί η διανομή στους προνομιούχους μετόχους σωρευτικού και απλού προνομίου του μερίσματος της χρήσεως το οποίο όπως προαναφέραμε ανέρχεται σε ποσοστό 6% (εκτός αν το καταστατικό έχει ορίσει μεγαλύτερο) επί του καταβλημένου κεφαλαίου των μετοχών τους.

γ) ακολουθεί η διανομή πρώτου μερίσματος της χρήσεως στους λοιπούς μετόχους το οποίο όπως είναι γνωστό κοστού 6% (ειτός τροποποίηση αυτού σε μεγαλύτερο ποσοστό μισού καταστατικού) επί του καταβεβλημένου κεφαλαίου των μετόχων τους.

5.7 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ΓΙΑ ΙΔΙΕΣ ΜΕΤΟΧΕΣ

Ο λογαριασμός αποθεματικό για ίδιες μετοχές εμφανίζει το αποθεματικό που έχει σχηματιστεί για την κάλυψη της αξίας κτήσεως μετοχών εκδόσεων της εταιρείας.

Όπως είναι γνωστό σε περίπτωση που στο τέλος της χρήσεως κατέχονται τέτοιες μετοχές ο ν. 2190/1920 άρθρο 42 ε παρ. 13 επιβάλλει στην εταιρεία την υποχρέωση να σχηματίσει αποθεματικό ισόποσο με την αξία κτήσεως των μετοχών τα οποία εμφανίζεται στο λογαριασμό.

Το αποθεματικό αυτό σχηματίζεται από τα κέρδη της χρήσεως από τα οποία επιτρέπεται να αφαιρεθούν προηγουμένως μόνο τα ποσά που είναι αναγκαία για το σχηματισμό του τακτικού αποθεματικού αλλά και του φόρου εισοδήματος επί του τακτικού αποθεματικού αφού και αυτός προηγείται ακόμη και από το πρώτο μείρισμα και για τη διανομή πρώτου μερίσματος.

Μετά την πώληση των ιδίων μετοχών το αποθεματικό για ίδιες μετοχές πρέπει να διαλύεται δηλαδή να μεταφέρεται στο λογαριασμό "αποθεματικά προς διάθεση" που εμφανίζεται στον "πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων".

Το αποθεματικό για ίδιες μετοχές ως μη διανεμόμενο κέρδος υποβάλλεται σε φόρο εισοδήματος. Εξυπακούεται ότι το κόστος των ιδίων μετοχών πρέπει να καλύπτεται από το καθαρό φορολογημένο ποσό του αποθεματικού για ίδιες μετοχές.

Πρόκειται για τις μετοχές εκδόσεως της ίδιας της εταιρείας στις περιπτώσεις που επιτρέπεται από τη νομοθεσία η απόκτησή τους.

Ο νόμος 2190/1920 σχετικά με τη δυνατότητα της εταιρείας να αποκτά δικές της μετοχές η διάταξη του άρθρου 16 του ίδιου

νόμου ορίζει τα εξής:

"1. Απαγορεύεται στην Ανώνυμη Εταιρεία η απόκτηση δικών της μετοχών είτε από αυτή την ίδια είτε από πρόσωπο που ενεργεί στο όνομά του αλλά για λογαριασμό της".

"2. Από την απαγόρευση της προηγούμενης παραγράφου εξαιρούνται:

α. Οι αποκτήσεις με σκοπό τη μείωση του μετοχικού κεφαλαίου που αποφασίστηκε από τη Γενική Συνέλευση σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του καταστατικού.

β. Οι αποκτήσεις μετά από καθολική μεταβίβαση περιουσίας.

γ. Οι αποκτήσεις μετοχών που έχουν αποπληρωθεί ολοσχερώς και προέρχονται από αναγκαστική εκτέλεση που έγινε για την πληρωμή απαιτήσεων της ίδιας εταιρείας.

δ. Οι αποκτήσεις από ανώνυμες τραπεζικές εταιρείες μετοχών τους αλλά κατ' εντολή τρίτων.

ε. Οι αποκτήσεις από χαριστική αιτία εφόσον έχουν αποπληρωθεί ολοσχερώς.

"3. Στις περιπτώσεις α & β της προηγούμενης παραγράφου οι μετοχές που αποκτούνται πρέπει να ακυρώνονται αμέσως.

Στις περιπτώσεις γ και ε της ίδιας παραγράφου οι μετοχές πρέπει να πωλούνται μέσα στο συντομότερο δυνατό χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα έτος. Αν όμως περάσει άπρακτη αυτή η προθεσμία οι μετοχές πρέπει να ακυρώνονται αμέσως.

"4. Οι μετοχές της εταιρείας που ανήκουν στην ίδια υπολογίζονται για το σχηματισμό απαρτίας δεν έχουν όμως δικαίωμα ψήφου στη Γενική Συνέλευση".

Επίσης με τη διάταξη του άρθρου 17 παρ. 1 2190/1920 ορίζεται επιπλέον ότι: "απαγορεύεται σε Ανώνυμη Εταιρεία να λαμβάνει δικές της μετοχές καθώς και μετοχές θυγατρικής της εταιρείας

ως ενέχυρο για την εξασφάλιση δανείων που χορηγούνται από αυτήν ή άλλων απαιτήσεών της. Η απαγόρευση αυτή δεν ισχύει για τις τρέχουσες συναλλαγές Τραπεζών και άλλων χρηματοδοτικών Οργανισμών.

Όπως είναι γνωστό η έναντι ανταλλάγματος απόκτηση ίδιων μετοχών αποτελεί στην ουσία ελάττωση του μετοχικού κεφαλαίου δι εξαγοράς και ο σχολιαζόμενος λογαριασμός είναι αντίθετος του λογαριασμού "μετοχικό κεφάλαιο". Για το λόγο αυτό ο ν. 2190/1920 άρθρο 42ε παρ. 13 επιβάλλει όπως: "σε περίπτωση που στο τέλος της χρήσης κατέχονται ίδιες μετοχές σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά σχηματίζεται αποθεματικό ισόποσο με την αξία κτήσης των μετοχών αυτών. Το σχετικό ποσό καταχωρείται σε λογαριασμό του παθητικού με τον τίτλο "αποθεματικό για ίδιες μετοχές". Το αποθεματικό αυτό σχηματίζεται από τα κέρδη της χρήσης από τα οποία επιτρέπεται να αφαιρεθούν προηγουμένως μόνο τα ποσά που είναι αναγκαία για το σχηματισμό του τακτικού αποθεματικού και για τη διανομή Πρώτου Μερίσματος.

Αν δεν υπάρχουν κέρδη για σχηματισμό του αποθεματικού αυτού, ο λογαριασμός του Ενεργητικού "ίδιες μετοχές" εμφανίζεται στο Παθητικό αφαιρετικά από το άθροισμα των ίδιων κεφαλαίων".

Σε περίπτωση που τα κέρδη δεν επαρκούν για να σχηματιστεί αποθεματικό ισόποσο με την αξία των ίδιων μετοχών και να κρατηθεί ο ανάλογος φόρος εισοδήματος επί του αποθεματικού αυτού, η διαφορά πρέπει επίσης να εμφανίζεται στο Παθητικό αφαιρετικά από το άθροισμα των ιδίων κεφαλαίων.

Σε περίπτωση που τα κέρδη δεν επαρκούν για να σχηματιστεί αποθεματικό ισόποσο με την αξία των ίδιων μετοχών και να κρατηθεί ο ανάλογος φόρος εισοδήματος επί του αποθεματικού αυτού, η διαφορά πρέπει να εμφανίζεται στο Παθητικό αφαιρετικά από το άθροισμα των ιδίων κεφαλαίων.

5.8 ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ

Το υπόλοιπο των κερδών που έχει απομείνει διανέμεται βάσει των κανόνων και ορισμών του καταστατικού της κάθε εταιρείας άρθρο 45 παρ. 2 2190/1920.

Αν όμως το καταστατικό δεν ορίζει τίποτα σχετικά με τον τρόπο και το όργανο διανομής του υπολοίπου των κερδών αρμόδια πλέον είναι η τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων για να αποφασίσει με απαρτία για τη διανομή του υπολοίπου των κερδών.

Όμως δεν είναι και απόλυτη ελεύθερη η Γενική Συνέλευση να αποφασίζει για τη διανομή των κερδών αυτών γιατί η διανομή αυτή πρέπει να γίνει κατά τρόπο που να εξυπηρετεί τους σκοπούς της εταιρείας.

Παρακάτω θα αναφερθούμε στις κυριώτερες περιπτώσεις διάθεσης του υπολοίπου των κερδών.

5.9 Πρόσθετο μέρισμα

Το καταστατικό έχει τη δυνατότητα να ορίζει με απόφασή του ότι όλο ή τμήμα των κερδών που απομένει μετά την κράτηση για τακτικό αποθεματικό και την κράτηση για καταβολή του πρώτου μερίσματος στους προνομιούχους και κοινούς μετόχους. Είναι δυνατόν επίσης η διανομή πρόσθετου μερίσματος να αποφασιστεί από την τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων όταν αυτή νομιμοποιείται να λάβει τέτοια απόφαση.

Γίνεται δεκτό ότι στην περίπτωση που η καταβολή του κεφαλαίου έγινε κατά τη διάρκεια της χρήσεως το πρόσθετο μέρισμα υπολογίζεται ανάλογα προς το που διέρρευσε από της καταβολής μέχρι της λήξεως της χρήσεως όπως ακριβώς γίνεται και για το πρόσθετο μέρισμα (πρόκειται για τον κανόνα του "δουλευμένου" που έχει διπλή σημασία: Αφενός για να περιορίσει το πρώτο μέρισμα όπου αυτό είναι προνομιούχο και τα δικαιώματα επί του πρώτου μερίσματος, αφετέρου για να

εξασφαλίσει την ίση μεταχείριση των μετόχων που έχουν καταβάλλει την εισφορά τους σε διάφορους χρόνους ή κατά διάφορα ποσοστά). Πάντως η Γενική Συνέλευση των μετόχων έχει αρμοδιότητα να αποφασίσει αν οι νέες μετοχές δικαιούνται πλήρες μέρος όσο και οι παλιές μετοχές ή μειωμένου μερίσματος αναλόγου του χρόνου που διέρρευσε από την καταβολή του κεφαλαίου μέχρι τη λήξη της χρήσεως.

Εδώ πρέπει να τονίσουμε ότι αρμόδιο όργανο να αποφασίσει τη διάνομή πρόσθετου μερίσματος είναι η τακτική Γενική Συνέλευση. Συνηθίζεται όμως στην πράξη οι εταιρείες να συγκαλούν έκτακτες Γενικές Συνελεύσεις των μετόχων τους και να αποφασίζουν διανομή πρόσθετων μερισμάτων. Οι αποφάσεις όμως αυτές των έκτακτων Γενικών Συνελεύσεων τελούν από τη ρητή ή σιωπηρή έγκριση της επόμενης τακτικής Συνελεύσεως των μετόχων γιατί η έκτακτη Γενική Συνέλευση δεν έχει δικαίωμα να τροποποιήσει τον Ισολογισμό της εταιρείας που έχει ήδη εγκριθεί από την προηγούμενη τακτική Γενική Συνέλευση. Εξάλλου ο χρόνος κτήσεως του εισοδήματος από το μέτοχο δεν είναι ο χρόνος λήψεως της αποφάσεως διανομής από την έκτακτη Γενική Συνέλευση αλλά ο χρόνος εγκρίσεως (επικυρώσεως) της αποφάσεως αυτής από την επόμενη τακτική Γενική Συνέλευση (Διοικ. Εφετ. Αθηνών 3485/1981).

5.10 ΑΜΟΙΒΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

5.10.1 Γενικά περί αμοιβών Δ.Σ.

Τα μέλη που πλαισιώνουν το Δ.Σ. μιας εταιρείας δεν είναι υπάλληλοι αλλά εντολοδόχοι της εταιρείας. Καταρχήν το αξίωμά τους είναι άμισθο αφού η αμισθί παροχή των υπηρεσιών είναι το κυριότερο χαρακτηριστικό γνώρισμα της εντολής. Το άμισθο ή έμμισθο του Δ.Σ. δεν έχει καμμία βαρύτητα για τον καθορισμό της εκτάσεως της ευθύνης του η οποία και στις δύο περιπτώσεις είναι η ίδια. Στην πράξη όμως είναι σπάνια η περίπτωση που στα

μέλη του Δ.Σ. δεν καταβάλλονται αμοιβές είτε με τη μορφή μηνιαίας αποζημίωσης, είτε με τη μορφή συμμετοχής στα κέρδη της χρήσεως. Διοικητικό Συμβούλιο άμισθο υπάρχει στην πράξη μόνο σε οικογενειακές εταιρείες όπου οι μέτοχοι είναι και διοικητές της εταιρείας και τότε μόνο αν σύμφωνα με το φορολογικό νόμο η φορολογία των αμοιβών του Δ.Σ. είναι βαρύτερη από τη φορολογία των μερισμάτων.

Η αμοιβή ή αποζημίωση που παρέχεται στα μέλη Δ.Σ. μπορεί να χαρακτηριστεί σαν αμοιβή των υπηρεσιών τους προς την εταιρεία, αναγνώριση ενδεχόμενων δαπανών, οικονομική ενίσχυση για τη συντήρηση του εντολοδόχου κατά τη διάρκεια της θητείας του ως μέλους του Δ.Σ. ακόμη και σαν δείγμα ευγνωμοσύνης της εταιρείας προς το σύμβουλο.

Το Διοικητικό Συμβούλιο όμως εκλέγεται από τους κόλπους της πλειοψηφίας, η οποία και παρέχει στα μέλη του Δ.Σ. υψηλές απολαβές με συνέπεια να εκμηδενίζονται πολλές φορές τα κέρδη, στα οποία μετέχει και η πλειοψηφία, γιατί όπως είναι ευνόητο όσο αυξάνονται οι αμοιβές των διοικητικών συμβούλων της εταιρείας αυξάνονται και τα έξοδα και μειώνονται αντίστοιχα και τα κέρδη της εταιρείας.

Συχνά οι διοικητικοί σύμβουλοι αμοιβονται ηγεμονικά για αυτό επιχειρήθηκε πολλές φορές (αν. 17/1967, ν. 26/1944 & ν. 1025/1946) να καθορισθεί ανώτατο όριο αμοιβής και διοικητικών συμβούλων των Α.Ε. χωρίς όμως οι νόμοι αυτοί να καταφέρουν να εφαρμοστούν.

Ο νόμος 2190/1920 διακρίνει τις ακόλουθες μορφές αμοιβών του Διοικητικού Συμβουλίου, οι οποίες είναι δυνατόν να παρέχονται αμιγείς ή συνδυασμένες:

α) Αμοιβή επί των κερδών (άρθρο 24 παρ. 1)

β) Αμοιβή που ορίζεται κατά ποσό από το καταστατικό της εταιρείας (άρθρο 24 παρ. 2).

γ) Αμοιβή που δεν ορίζεται κατά ποσό από το καταστατικό και συνεπώς χρειάζεται ειδική έγκριση από την τακτική Γενική Συνέλευση (άρθρο 24 παρ. 2).

δ) Αμοιβή βάσει ειδικής σχέσεως μισθώσεως, εργασίας ή εντολής (άρθρο 24 παρ. 3).

Στην εργασία μας ενδιαφέρει κυρίως η πρώτη μορφή αμοιβών του Διοικητικού Συμβουλίου κι αυτό γιατί μόνο αυτή αντλείται από τα διανεμόμενα κέρδη, ενώ οι υπόλοιπες κατηγορίες αμοιβών συνιστούν έξοδα λειτουργίας της Α.Ε. και καταλάλλονται ανεξάρτητα αν η εταιρεία πραγματοποιήσει ή όχι κέρδη.

5.10.2 Αμοιβές του Δ.Σ. από τα κέρδη της χρήσεως

Το άρθρο 21 παρ. 1 του νόμου 2190/1920 ορίζει ότι:

"πάσα επί των κερδών χορηγούμενη εις μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου αμοιβή δέον να λαμβάνεται εκ του απομένοντος υπολοίπου των καθαρών κερδών μετά την αφαίρεσιν των κρατήσεων δια τακτικόν αποθεματικόν και του απαιτουμένου ποσού προς διανομήν του πρώτου μερίσματος υπέρ των μετοχών ίσον τουλάχιστον προς το 6% επί του καταβεβλημένου εταιρικού κεφαλαίου".

Με τη διάταξη αυτή ο νόμος δεν ορίζει ότι τα μέλη του Δ.Σ. παρέχεται οπωσδήποτε αμοιβή από το κέρδος ούτε δημιουργεί δικαίωμα αυτών για οποιαδήποτε αμοιβή. Απλώς ορίζει ότι κάθε αμοιβή των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου από τα κέρδη πρέπει να αντλείται από το υπόλοιπο των καθαρών κερδών που προκύπτει, αν από τα καθαρά κέρδη της χρήσεως αφαιρεθούν οι κρατήσεις α) για τακτικό αποθεματικό β) για διανομή στους μετόχους μερίσματος τουλάχιστον ίσο προς το 6% επί του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Το καταστατικό δεν μπορεί να ορίζει διαφορετικά δηλαδή δεν μπορεί να ορίζει ότι στο Διοικητικό Συμβούλιο παρέχεται αμοιβή που λαμβάνεται από τα κέρδη μετά την αφαίρεση μόνο του τακτικού αποθεματικού κ.ο.κ.

Η συμμετοχή των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου στα κέρδη, παρουσιάζει σημαντικά πλεονεκτήματα σε σύγκριση με τις άλλες μορφές αμοιβών που καταβάλλονται σε αυτά. Πρώτα γιατί η

συμμετοχή στα κέρδη δημιουργεί κίνητρα για τη διοίκηση να αναπτύξει κερδοφόρα δράση της εταιρείας και ένα δεύτερο γιατί αποφεύγεται το φαινόμενο σε ζημιογόνες χρήσεις οι μέτοχοι που διέθεσαν τα κεφάλαιά τους να μην παίρνουν μέρος, ενώ οι σύμβουλοι από τους οποίους οι περισσότεροι των οποίων ελάχιστη ή και καμμία υπηρεσία προσέφεραν να λαμβάνουν αμοιβή.

Ο νόμος δε θέτει όριο αμοιβής των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου. Αφού γίνουν οι κρατήσεις που πρέπει μπορεί και ολόκληρο το υπόλοιπο των κερδών που μένει να δοθεί στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου. Είναι επίσης δυνατόν οι αμοιβές του Διοικητικού Συμβουλίου να καθορίζονται από το καταστατικό σε ποσοστό επί του συνόλου των κερδών. Η καταβολή όμως αυτών ακολουθεί τις κρατήσεις για τακτικό αποθεματικό και πρώτο μέρος.

Όταν το καταστατικό ορίζει ότι οι σύμβουλοι μετέχουν στα κέρδη π.χ. κατά 20% είναι προφανές ότι η βάση υπολογισμού είναι όλα τα κέρδη. Ο περιορισμός που θέτει το άρθρο 24 παρ. 1 του νόμου 2190/1920 αφορά όχι τον τρόπο υπολογισμού των αμοιβών του Διοικητικού Συμβουλίου αλλά το τμήμα των κερδών από τα οποία θα πραγματοποιηθούν. Ο νόμος δηλαδή αφήνει ελεύθερο τον τρόπο υπολογισμού των αμοιβών του Διοικητικού Συμβουλίου θέτει όμως όριο στο μέγεθος των αμοιβών αυτών, οι οποίες με κανένα τρόπο δεν μπορούν να περιορίσουν τις κρατήσεις για τακτικό αποθεματικό και πρώτο μέρος. Αν π.χ. το καταστατικό ορίζει ότι στο Διοικητικό Συμβούλιο δίνεται 20% των κερδών, το κεφάλαιο της Α.Ε. είναι 10.000.000 και τα κέρδη της χρήσεως 1.000.000 τα ποσοστά των κερδών του Διοικητικού Συμβουλίου είναι 200.000 (1.000.000 x 20%) δηλαδή υπολογίζεται πάνω στο σύνολο των κερδών.

Στην περίπτωση αυτήν ο υπολογισμός δεν είναι σωστός πάνω στο υπόλοιπο των κερδών γιατί τότε τα ποσοστά του Διοικητικού Συμβουλίου θα είναι μόνο 70.000 δραχ. και αυτό γιατί:

	Σύνολο κερδών		1.000.000
Μείον:	Τακτικό αποθεματικό (1.000.000 x 5%)	50.000	
	Μέρισμα (10.000.000 x 6%) =	<u>600.000</u>	<u>650.000</u>
			350.000
			<u>x 20%</u>
	Ποσοστά Διοικητικού Συμβουλίου		70.000

Ο πιο πάνω υπολογισμός είναι σωστός μόνο στην περίπτωση που το καταστατικό ορίζει ότι τα ποσοστά του Διοικητικού Συμβουλίου ανέρχονται σε 20% του υπολοίπου των κερδών μετά την αφαίρεση των κρατήσεων για τακτικό αποθεματικό και πρώτο μέρισμα.

Ο νόμος δεν προσδιορίζει επίσης ούτε τον τρόπο ούτε το είδος της παροχής προς τους συμβούλους η οποία μπορεί να οριστεί από το καταστατικό σε ποσοστό ή σε ορισμένο ποσό ή σε μηνιαίες, εξαμηνιαίες ή κατ'άλλα χρονικά διαστήματα παροχές.

Ο νόμος δεν καθορίζει ακόμα την κατανομή της αμοιβής μεταξύ των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου. Αν το καταστατικό δεν ορίζει τον τρόπο κατανομής της αμοιβής γίνεται δεκτό ότι η διανομή θα γίνει εξίσου. Είναι όμως δυνατό η αμοιβή να διανεμηθεί μεταξύ των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου άνισα ή να δοθεί σε ορισμένα μόνο μέλη ή και σε ένα μόνο μέλος.

Οι αμοιβές των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου προέρχονται από το υπόλοιπο των καθαρών κερδών όπως αναφέραμε παραπάνω. Και το υπόλοιπο αυτών των κερδών διατίθεται κατά τους ορισμούς του καταστατικού (άρθρο 45 ν. 2190/1920). Αν όμως το καταστατικό δεν αναφέρει για τον τρόπο διανομής του υπολοίπου των καθαρών κερδών, ούτε ορίζει όργανο για να τον καθορίσει, αρμόδια πλέον είναι με απόφασή της η τακτική γενική συνέλευση των μετόχων με την απαιτούμενη πλειοψηφία και απαρτία να καθορίσει τον τρόπο διανομής των κερδών αυτών και επομένως και των αμοιβών των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου. Αφού οριστεί νόμιμα από τη γενική συνέλευση η αμοιβή των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου δεν μπορεί μετά η γενική

συνέλευση να τροποποιήσει την απόφασή της.

Το καταστατικό της εταιρείας δεν μπορεί να ορίσει αμοιβή των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου μεγαλύτερη από το υπόλοιπο των καθαρών κερδών. Αλλά το καταστατικό μπορεί έγκυρα να θέσει περισσότερους περιορισμούς ακόμη και να αποκλείσει τελείως την παροχή αμοιβής ή να ορίσει ότι η αμοιβή αυτή παρέχεται μετά την αφαίρεση και άλλων ποσών από τα καθαρά κέρδη π.χ. μεγαλύτερου (δεύτερου) μερίσματος εκτάκτου αποθεματικού κλπ. |

Το καταστατικό της εταιρείας έχει τη δυνατότητα να ορίζει ότο η αμοιβή των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου ανέρχεται σέ ορισμένο ποσοστό επί του υπολοίπου των κερδών (π.χ. 10%, 20%) επίσης ή ότι ανέρχεται μέχρι ενός ορισμένου ποσοστού επί των κερδών αυτών (μέχρι 10% ή 20%). Στην πρώτη περίπτωση το αρμόδιο όργανο ή τακτική γενική συνέλευση που αποφασίζει την παροχή της αμοιβής είναι υποχρεωμένο να χορηγείσει το οριζόμενο από το καταστατικό ποσό αμοιβής ενώ στη δεύτερη περίπτωση το αρμόδιο όργανο έχει την ευχέρεια να προσδιορίσει το ποσό της αμοιβής μέσα όμως στο όριο που θέτει το καταστατικό.

Εδώ όμως εύλογα δημιουργείται το ερώτημα αν ένα μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου υπήρξε μέλος για ένα τμήμα μόνο της χρήσεως ποιά είναι η αμοιβή που δικαιούται.

Καταρχήν, αυτό θα πρέπει να καθορίζεται από την απόφαση του αρμοδίου οργάνου για παροχή αμοιβής στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου. Αν από την απόφαση αυτή δεν προκύπτει το αντίθετο, το μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου δικαιούται αμοιβή επί των κερδών η οποία είναι ανάλογη με το χρόνο της θητείας του ως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου.

Τέλος, η αμοιβή επί των κερδών δεν υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο δηλαδή δεν είναι δυνατή η δικαστική μείωση της αμοιβής της μορφής αυτής όπως είναι δυνατή η μείωση των αμοιβών που δεν ορίζονται κατά ποσό από το καταστατικό.

5.10.3 Οι αμοιβές του Διοικητικού Συμβουλίου από φορολογική άποψη

Από φορολογική άποψη ως αμοιβή Διοικητικού Συμβουλίου είναι οι οφέλειες που παρέχονται στους Διοικητικούς Συμβούλους με οποιαδήποτε μορφή (αμοιβών ή ποσοστών) σαν ανταμοιβή των υπηρεσιών που προσφέρουν προς την εταιρεία και οι οποίες υπηρεσίες ανάγονται στα κύρια καθήκοντά τους όπως αυτά διαγράφονται από τις διατάξεις του ν. 2190/1920 και του καταστατικού της εταιρείας. Τα ποσά που καταβάλλονται στους διοικητικούς συμβούλους για τις υπηρεσίες τους αυτές φέρνουν το χαρακτήρα συμμετοχής στα κέρδη και φορολογούνται ως εισόδημα από κινητές αξίες γιατί όπως αναφέραμε παραπάνω οι διοικητικοί σύμβουλοι είναι εντολογόχοι και όχι υπάλληλοι της εταιρείας.

Είναι δηλαδή αδιάφορο αν οι αμοιβές του Διοικητικού Συμβουλίου αντλούνται από τα καθαρά κέρδη της χρήσεως που δίνονται σαν πάγιος μηνιαίος μισθός ή σαν ετήσια κατ'αποκοπή αμοιβή ή σαν πάγια κατά συνεδρίαση αποζημίωση. Σε όλες τις περιπτώσεις οι αμοιβές αυτές θεωρούνται από το φορολογικό νόμο πως έχουν το χαρακτήρα συμμετοχής στα κέρδη και φορολογούνται ως εισόδημα από κινητές αξίες (Γ πηγής).

Οι αμοιβές των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου υποβάλλονται σε φόρο έστω κι αν για την καταβολή τους δεν τηρήθηκαν οι νόμιμοι τύποι γιατί και οι αμοιβές που δίνονται συγκαλυμένες υπό διάφορους τύπους είναι φορολογητέες. Αυτό προβλέπεται από τη διάταξη του άρθρου 26 παρ. 6 του ν.δ. 3323/1955 το οποίο αναφέρει ότι "παροχαί εις χρήμα ή σε είδος και εν γένει παροχαί δεκτικά χρηματικής απότιμήςσεως γινόμεναι υπό ανωνύμου ημεδαπής εταιρείας άνευ νομίμου ή συμβατικής προς ταύτα υποχρεώσεως προς διευθύνοντας και εν γένει προς πρόσωπα νομίμως εκπροσωπούντα ταύτην, λογίζονται ως εισόδημα της κηγής Γ των ανωτέρω προσώπων κτηθέν κατά την ημέραν της υπό της γενικής συνελεύσεως των μετόχων εγκρίσεως του

Ισολογισμού εις τον λογαριασμόν αποτελεσμάτων του οποίου περιλαμβάνονται αι παροχαί αυτά".

Το Υπουργείο Οικονομικών με την εγκύκλιό του αριθμ. ΚΙΙ/1962 αναφέρει ενδεικτικά τις ακόλουθες περιπτώσεις που εμφανίζονται συχνά στην πράξη:

α) Η καταβολή από την εταιρεία φόρων που βαρύνουν αποκλειστικά και μόνο τα πρόσωπα αυτά

β) Η καταβολή ενοικίου της κατοικίας των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου

γ) Η ανάληψη της δαπάνης για την αγορά αυτοκινήτου επ'ονόματι των προσώπων αυτών ή μελών της οικογένειάς τους

δ) Η διάθεση εμπορευμάτων ή η παροχή υπηρεσιών δωρεάν σε τιμή σημαντικά κατώτερη από την πραγματική.

ε) Η καταβολή δαπανών ταξιδιών που δεν εξυπηρετούν τις ανάγκες της εταιρείας.

Ειδικότερα οι μισθοί που από τις 1.1.1982 καταβάλλονται στα μέλη του Δ.Σ. με βάση ειδική σύμβαση μισθώσεως εργασίας ή εντολής εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα της Α.Ε. μόνο εφόσον η σύμβαση αυτή έχει προεγκριθεί από την τακτική ή έκτακτη γενική συνέλευση των μετόχων.

Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 6 του ν. 1473/1984 ο μισθός που καταβάλλεται σε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου θεωρείται ως εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις αν αυτός που λαμβάνει της αμοιβής:

- είναι ασφαλισμένος στο Ταμείο Ασφάλισης Εμπόρων ή στο Τ.Ε.Β.Ε. ή

- συμμετέχει κατά το χρόνο της παροχής της εξαρτημένης εργασίας στο κεφάλαιο της εταιρείας με ποσοστό μεγαλύτερο από 3%.

Αν το μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου που εισπράττει το μισθό του από εξαρτημένη εργασία του προς την εταιρεία δεν εμπίπτει στις παραπάνω περιπτώσεις ο μισθός που καταβάλλεται σε αυτόν θεωρείται εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες (Στ πηγή).

Οι μισθοί αυτοί ανεξάρτητα από τη φορολογική τους μεταχείριση (εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις ή από μισθωτές υπηρεσίες) θεωρούνται σαν έξοδο της εταιρείας και εκπέμπονται από τα ακαθάριστα έσοδα της άρθρο 35 παρ. 1 περ. α ν.δ. 3323/1955.

Αν τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου που μισθοδοτούνται από την εταιρεία παρέχουν σε αυτήν πρόσθετες υπηρεσίες είναι θέμα πραγματικό και πρέπει να αποδεικνύεται. Γιατί είναι δυνατό αμοιβές που καταβάλλονται σε μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου μόνο για τις υπηρεσίες τους ως διοικητικών συμβούλων να χαρακτηρίζονται σαν μισθοί και να φορολογούνται με το μεγαλύτερο ποσοστό. Γι αυτό πρέπει να εξετάζεται προσεκτικά όχι μόνο αν οι προσφερόμενες υπηρεσίες είναι "πρόσθετες" δηλαδή αν εξέρχονται του κύκλου των υποχρεώσεων τους ως διοικητικών συμβούλων αλλά και αν οι καταβαλλόμενες αμοιβές είναι ανάλογες προς τις προσφερόμενες υπηρεσίες συγκρίνοντας τις αμοιβές αυτές με:

α) τα ποσά που θα κατέβαλλε η εταιρεία σε τρίτους που θα πρόσφεραν τις ίδιες υπηρεσίες και

β) τις αμοιβές που η εταιρεία καταβάλλει στο υπόλοιπο έμμισθο προσωπικό της.

Όπως αναφέραμε παραπάνω οι εντεταλμένοι ή διευθύνοντες σύμβουλοι ασκούν διοίκηση διαχείριση και εκπροσώπηση της εταιρείας σύμφωνα με την εξουσιοδότηση που του έδωσε το Διοικητικό Συμβούλιο και σέν προσφέρουν στην εταιρεία "πρόσθετες υπηρεσίες που εξέρχονται του κύκλου των καθηκόντων των διοικητικών συμβούλων. Γι αυτό οι σύμβουλοι αυτοί

(διευθύνοντες, εντεταλμένοι, συμπράττοντες) είναι εντολοδόχοι και όχι μισθωτοί της εταιρείας.

Γι αυτό οι αμοιβές που η εταιρεία καταβάλλει στους συμβούλους αυτούς για τις υπηρεσίες τους πρέπει κατά τη γνώμη μας να χαρακτηρίζονται εισόδημα απο κινητές αξίες (Γ πηγή). Γίνεται όμως δεκτό ότι οι αμοιβές των εντεταλμένων ή διευθυνόντων συμβούλων αποτελούν εισόδημα μισθωτών υπηρεσιών και ότι οι παρεχόμενες από αυτούς υπηρεσίες βρίσκονται πέρα από τα καθήκοντά τους ως διοικητικών συμβούλων εκτός αν σύμφωνα με τα παραπάνω οι αμοιβές αυτές χαρακτηρίζονται ως εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις.

Σχετικά με την παρακράτηση φόρου από τις αμοιβές Διοικητικού Συμβουλίου ισχύουν τα ακόλουθα:

5.10.3.1 Παρακρατητέος φόρος από τα ποσοστά κερδών που δίνονται στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου

Από φορολογική άποψη το δικαίωμα για ποσοστά Διοικητικού Συμβουλίου αποκτάται από το δικαιούχο από την έγκριση του Ισολογισμού από τη γενική συνέλευση των μετόχων αρθρο 27 ν.δ. 3323/55. Σε ισολογισμό χρήσεως 1981 που εγκρίθηκε από την τακτική γενική συνέλευση των μετόχων της 30/4/1982 τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου θεωρούνται ότι απόκτησαν το εισόδημά τους από ποσοστά το οικονομικό έτος 1982 και φορολογούνται το επόμενο οικονομικό έτος 1983.

Αν σε περίπτωση που για οποιοδήποτε λόγο δεν καταβλήθηκαν τα ποσοστά στο δικαιούχο κατά το χρόνο της κτήσεως αυτών και μέχρι τη νόμιμη προθεσμία υποβολής της φορολογικής δηλώσεως ο εισοδηματίας μπορεί να ζητήσει από το νομικό πρόσωπο να καταβάλλει αυτό στο Δημόσιο το φόρο που αναλογεί στο εισόδημά του.

Τα ποσά που καταβάλλονται στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου προτού εγκριθεί ο ισολογισμός από τη γενική συνέλευση θεωρούνται σαν προκαταβολές έναντι μέλλουσας

απαιτήσεως του δικαιούχου.

Με βάση τη διάταξη του άρθρου 29 παρ. 2 ν.δ. 3323/55 και την υπουργική απόφαση αριθ. Ε 975/1972 προκύπτει ότι η παρακράτηση του φόρου πρέπει να γίνεται κατά το χρόνο της καταβολής των αμοιβών στους δικαιούχους και μόνο η επιβολή του φόρου επ'ονόματι των δικαιούχων θα γίνεται κατά το χρόνο εγκρίσεως του ισολογισμού από τη γενική συνέλευση των μετόχων. Εξάλλου η υποχρέωση της Α.Ε. για παρακράτηση φόρου υπάρχει ανεξάρτητα αν ο δικαιούχος (φορολογούμενος) δήλωσε το εισόδημα και κατέβαλλε τον ανάλογο φόρο (Σ.τ.Ε. 585/1973).

Ο παρακρατητέος φόρος υπολογίζεται με βάση τους φορολογικούς συντελεστές της κλίμακας του άρθρου 9 και πριν από τις επιπτώσεις του άρθρου 8 του ν.δ. 3323/1955 (αρθ. 29 παρ. 1 εδ. 2).

Παράδειγμα υπολογισμού του παρακρατητέου από τις απολαβές των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου φόρου.

α) Αν το ποσό του εισοδήματος από κινητές αξίες είναι μέχρι 80.000 δρχ. ο παρακρατούμενος φόρος θα υπολογίζεται με αναλογικό συντελεστή 6% επί αυτού πλέον ο συμπληρωματικός φόρος 3%. π.χ. έστω ο φορολογούμενος απέκτησε στις 15 Ιανουαρίου 1981 δρχ. 40.000 από αμοιβές του ως διοικητικός σύμβουλος Α.Ε. Ο παρακρατούμενος φόρος θα υπολογιστεί ως εξής:

Εισόδημα 40.000 x 6% =	2400	δρχ. για κύριο φόρο
Εισόδημα 40.000 x 3% =	1200	δρχ. για συμπληρωματικό φόρο
Σύνολο παρακρατούμενου φόρου	3600	

β) Αν το ποσό του εισοδήματος από κινητές αξίες (αμοιβές Δ.Σ., τόκοι, κλπ.) είναι πάνω από 80.000 δρχ. ο παρακρατούμενος φόρος υπολογίζεται βάσει της ανωτέρω φορολογικής κλίμακας για ολόκληρο το ποσό του εισοδήματος.

Στο ποσό που θα προκύψει από τη φορολογική κλίμακα προστίθεται το ποσό των 4.800 δρχ. το οποίο προέρχεται από πολλαπλασιασμό του εισοδήματος δρχ. 80.000 με συντελεστή 6%.

Επιπλέον για ολόκληρο το ποσό του εισοδήματος κινητών αξιών υπολογίζεται και συμπληρωματικός φόρος 3%.

Παράδειγμα:

Εστω ότι ο φορολογούμενος απέκτησε στις 15 Ιανουαρίου 1981 εισόδημα από κινητές αξίες ποσού 150.000 δρχ.

Ο παρακρατούμενος φόρος θα υπολογιστεί ως εξής:

Φόρος κλίμακας για το συνολικό εισόδημα (δρχ. 150.000)	8.750δρχ.
Φόρος 6% για το τμήμα του ως άνω εισοδήματος (80.000 δρχ.)	4.800 "
Συμπληρωματικός φόρος 3% (επί ποσού δρχ. 150.000)	4.500 "
Σύνολο:	18.050 "

5.10.3.2

Παρακρατητέος φόρος από τα έξοδα παραστάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου

Όπως έχουμε αναφέρει παραπάνω στα μέλη του Δ.Σ. καταβάλλονται αμοιβές για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του Δ.Σ. Οι αμοιβές αυτές καθορίζονται συνήθως από τη γενική συνέλευση των μετόχων και σπανιότερα από το καταστατικό της εταιρείας και είναι γνωστές ως έξοδα παραστάσεως Δ.Σ. Τα έξοδα παραστάσεως αποτελούν έξοδα για την εταιρεία ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή όχι κερδών και καταχωρούνται στη χρέωση του λογαριασμού εξόδων "61.01.00 Αμοιβές συνεδριάσεων Δ.Σ."

Τα έξοδα παραστάσεως αποτελούν καταρχήν εκτός μισθού αμοιβή των μελών του Δ.Σ. που φορολογείται ως εισόδημα από κινητές αξίες. Αν όμως τα έξοδα αυτά δίνονται κατ' αποκοπή έναντι δαπανών για υπηρεσία της εταιρείας που διεικπεραιώνεται από το μέλος του Δ.Σ. δεν θεωρούνται εισόδημα σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 40. παρ. 3 ν.δ. 3323/1955 και δεν υπόκεινται σε φορολογία.

Ο παρακρατητέος από τα έξοδα παραστάσεως φόρος υπολογίζεται όπως υπολογίζεται ο παρακρατητέος φόρος από τα καταβαλλόμενα ποσοστά Δ.Σ. που αναφέραμε στην προηγούμενη περίπτωση.

Πολλές φορές όμως τα ποσοστά αμοιβών που καθορίζονται από

τη γενική συνέλευση για έξοδα παραστάσεως των μελών Δ.Σ. είναι τα καθαρά ποσά δηλαδή τα ποσά που προκύπτουν μετά την αφαίρεση του φόρου εισοδήματος. Σε αυτήν την περίπτωση συντάσσεται κατάσταση των ετησίων αμοιβών και με βάση την κλίμακα των ισοδύναμων συντελεστών βρίσκονται τα μιστά ποσά των αμοιβών και οι φόροι κθριος και συμπληρωματικός που αναλογούν σε αυτές.

5.10.3.3 Παρακρατητέος φόρος από τις αμοιβές μελών Δ.Σ. για πρόσθετες υπηρεσίες

Από τις αμοιβές που δίνονται στα μέλη του Δ.Σ. για πρόσθετες αυτών υπηρεσίες, δηλαδή για υπηρεσίες που εξέρχονται από τον κύκλο των καθηκόντων τους ως διοικητικών συμβούλων και χαρακτηρίζονται ως εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες παρακρατείται ανάλογος φόρος και το χαρτόσημο μισθωτών υπηρεσιών.

Από τις πρόσθετες αμοιβές των διοικητικών συμβούλων που σύμφωνα με τα παραπάνω χαρακτηρίζονται ως εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις ενεργείται παρακράτηση φόρου 10% στο ακαθάριστο ποσό η οποία αποδίδεται στο Δημόσιο κάθε τρίμηνο. Αποφ. Υπ. Οικ. Ε 505/14.1.1985 κυρωθείσα με το άρθρο 23 παρ. 1 του ν. 1563/1985.

5.11 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

Με κριτήριο τα αίτια που δημιουργούνται τα αποθεματικά διακρίνονται σε υποχρεωτικά, προαιρετικά και σε έμμεσα ή αυτόματα δημιουργούμενα με τις ακόλουθες διακρίσεις:

α) Υποχρεωτικά: είναι τα αποθεματικά που σχηματίζονται κατ'επιταγή του νόμου ή του καταστατικού ή από συμβατική υποχρέωση της εταιρείας. Μερικοί δέχονται ότι υποχρεωτικά ή αναγκαστικά είναι τα αποθεματικά εκείνα που σχηματίζονται κατόπιν επιταγής του νομοθέτη ενώ τα καταστατικά τα εντάσσουν στην κατηγορία των προαιρετικών ή ελεύθερων αποθεματικών.

Ειδικότερα τα κατά επιταγήν του νόμου που λόγονται και νόμιμα αποθεματικά είναι το τακτικό αποθεματικό και το αποθεματικό από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο για τα οποία αναφερθήκαμε παραπάνω στην εργασία μας.

β) Τα κατά επιταγή διατάξεως του καταστατικού αποθεματικά που λέγονται και αποθεματικά καταστατικού ή καταστατικά αποθέματα είναι εκείνα που δεν προβλέπονται από το νόμο όμως από το καταστατικό της εταιρείας.

γ) Προαιρετικά ή ελεύθερα είναι τα αποθεματικά η δημιουργία των οποίων δεν προβλέπεται από το νόμο ή το καταστατικό της εταιρείας αλλά δημιουργούνται με ελεύθερη απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων.

δ) Αφανή αποθεματικά είναι τα δημιουργούμενα έμμεσα ή αυτόματα.

5.11.1 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ

Όπως πιο πάνω αναφέραμε καταστατικά αποθεματικά ή αποθεματικά καταστατικού είναι τα αποθεματικά που δεν προβλέπονται από το νόμο, αλλά μπορεί από ειδικές διατάξεις του καταστατικού της εταιρείας. Το καταστατικό μπορεί ελεύθερα να προσδιορίσει το παρακρατούμενο από τα κέρδη ποσοστό, το ύψος τους, το σκοπό τους κλπ. υπό τη βασική προϋπόθεση ότι τα αποθεματικά αυτά πρέπει να αντλούνται από το "υπόλοιπο κερδών" ή κατά άλλη έκφραση ότι τα αποθεματικά αυτά δεν είναι δυνατόν να μειώνουν την κράτηση για τακτικό αποθεματικό του επι αυτών φόρο εισοδήματος και την κράτηση για διανομή του υποχρεωτικού μερίσματος.

Η εταιρεία εφόσον υπάρχουν κέρδη είναι υποχρεωμένη να σχηματίζει τα αποθεματικά καταστατικού και για αυτό τα αποθεματικά αυτά εντάσσονται στην κατηγορία των υποχρεωτικών

αποθεματικών.

Τα καταστατικά αποθεματικά έχουν συνήθως ειδικό προορισμό που προσδιορίζεται στο καταστατικό της εταιρείας. Συνήθως όμως τα καταστατικά των εταιρειών επιβλουν το σχηματισμό "έκτακτου αποθεματικού" χωρίς να προσδιορίζουν τον ειδικό προορισμό του. Έτσι η χρήση του αποθεματικού αφήνεται στην ελεύθερη κρίση της τακτικής γενικής συνελεύσεως όπως π.χ. για την εξαγορά ιδρυτικών τίτλων, την εξαγορά μετοχών για απόσβεση κεφαλαίου, για την ανανέωση ή την επέκταση των εγκαταστάσεων της εταιρείας για την προικοδότηση ασφαλιστικών ταμείων του προσωπικού κλπ. Εφόσον το καταστατικό προσδιορίζει τον ειδικό προορισμό του αποθεματικού η χρησιμοποίησή του πρέπει να είναι σύμφωνη με το σκοπό αυτόν. Είναι όμως δυνατόν ύστερα από σχετική τροποποίηση του καταστατικού το αποθεματικό να διατεθεί για άλλο σκοπό από εκείνο που αρχικά σχηματίστηκε.

5.11.2 ΕΚΤΑΚΤΑ ή ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

Κατά το Ε.Γ.Λ.Σ. έκτακτα είναι τα αποθεματικά που σχηματίζονται με απόφαση της τακτικής γενικής συνελεύσεως των μετόχων.

Έκτακτα χαρακτηρίζονται τα αποθεματικά που σχηματίζονται με μια κράτηση ή με πολλές αλλά όχι περιοδικές για την αντιμετώπιση ορισμένου εξόδου και ζημιάς.

Στην πράξη τα καταστατικά των περισσότερων εταιρειών προβλέπουν την κράτηση ενός ποσοστού από τα κέρδη για το σχηματισμό έκτακτου αποθεματικού ή ορίζεται ότι μετά τις νόμιμες και καταστατικές κρατήσεις και διανομές μερισμάτων και ποσοστών το τυχόν υπόλοιπο των κερδών κρατείται για έκτακτο αποθεματικό. Ο χαρακτηρισμός του αποθεματικού αυτού ως έκτακτο έχει την έννοια ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί από την εταιρεία για οποιοδήποτε σκοπό, δηλαδή ότι δεν είναι ειδικού προορισμού αποθεματικό. Το αποθεματικό όμως αυτό

είναι καταστατικό αποθεματικό που εξομειώνεται με ελεύθερο αποθεματικό αφού η τακτική γενική συνέλευση μπορεί κατά την απόλυτη κρίση της να αποφασίσει για τη χρησιμοποίησή του (διανομή στους μετόχους, κεφαλαιοποίηση κ.λ.π.).

Η έννοια που δίνει το Ε.Γ.Λ.Σ. στα έκτακτα αποθεματικά είναι εκείνη των προαιρετικών ή ελεύθερων αποθεματιών που δημιουργούνται όχι κατά επιταγήν του νόμου ή του καταστατικού, αλλά με ελεύθερη απόφαση της τακτικής γενικής συνέλευσης των μετόχων.

Αμφιλέγεται όμως το θέμα αν η γενική συνέλευση μπορεί ελεύθερα να αποφασίζει το σχηματισμό προαιρετικών αποθεματικών έστω κι αν το καταστατικό δεν παρέχει ρητά σε αυτήν τέτοια εξουσιοδότηση. Αυτό γίνεται με την προϋπόθεση ότι το καταστατικό αντιπαρέρχεται σιωπηρά το θέμα της διανομής του υπολοίπου των κερδών δηλαδή του ποσού των κερδών που απομένει μετά την αφαίρεση του τακτικού αποθεματικού και του πρώτου μέρισματος.

Σε αυτήν την περίπτωση υπάρχει σιωπηρή εξουσιοδότηση του καταστατικού προς τη γενική συνέλευση για τη διάθεση των κερδών αυτών.

Κατά άλλη γνώμη η γενική συνέλευση αποφασίζει έγκυρα για το σχηματισμό προαιρετικών αποθεματικών μόνο εφόσον παρέχεται σε αυτήν τέτοιο δικαίωμα από το καταστατικό.

Τέλος υποστηρίζεται μέση λύση ότι αν το καταστατικό δεν καθορίζει τον τρόπο διαθέσεως των πέραν των κρατήσεων για τακτικό αποθεματικό, και πρώτο μέρισμα κερδών, τα κέρδη αυτά είναι διανεμητέα στους μετόχους εκτός αν η εταιρεία κατά αντικειμενική κρίση έχει απόλυτη ανάγκη των κερδών αυτών οπότε τα κέρδη κρατούνται με μορφή αποθεματικών. Αν όμως κρατούνται κέρδη πέρα από κάθε έλεγχο μέτρο πρόνοιας ("εις κλίμακα μη εμπορικώς δικαιολογημένη") η απόφαση της συνελεύσεως για τη δημιουργία αποθεματικών είναι ακυρώσιμη. Σημειώνεται ότι η γενική συνέλευση μπορεί να αποφασίσει τη δημιουργία προαιρετικών αποθεματικών που δεν προβλέπονται

από το καταστατικό μόνο κατά τη συγκεκριμένη εταιρική χρήση και όχι για τις επόμενες.

Ο προορισμός των προαιρετικών αποθεματικών προσδιορίζεται με απόφαση της τακτικής γενικής συνελεύσεως είτε εκείνης κατά την οποία αποφασίστηκε ο σχηματισμός τους είτε μεταγενέστερα. Είναι δυνατόν ακόμη η χρησιμοποίηση των αποθεματικών αυτών να αφήνεται ύστερα από σχετική απόφαση της γενικής συνελεύσεως στην απόλυτη κρίση του Δ.Σ. Γιατί όπως είναι γνωστό βασικός κανόνας που διέπει τα αποθεματικά είναι ότι όποιο όργανο (νόμος, καταστατικό, γενική συνέλευση) είναι αρμόδιο για τη δημιουργία τους το ίδιο όργανο είναι αρμόδιο και για την κατάργησή τους.

5.11.3 ΑΦΑΝΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

5.11.3.1 Εννοια και διακρίσεις των αφανών αποθεματικών

Ο Ισολογισμός της εταιρείας πρέπει να απεικονίζει την αληθινή οικονομική της κατάσταση. Για το σκοπό αυτό πρέπει να περιλαμβάνονται στον ισολογισμό όλα τα περιουσιακά στοιχεία και όλες οι υποχρεώσεις της εταιρείας και μάλιστα τα μεν περιουσιακά στοιχεία στην πραγματική τους αξία οι δε υποχρεώσεις στο πραγματικό ύψος σύμφωνα με τους κανόνες αποτιμήσεως που έχουν καθιερωθεί μέσα στα πλαίσια της λογιστικής του ιστορικού κόστους.

Είναι όμως δυνατόν στον ισολογισμό που συντάσσει η εταιρεία η καθαρή θέση της επιχειρήσεως να εμφανιστεί μικρότερη από την πραγματική γιατί:

-είτε στοιχείο είτε στοιχεία του Ενεργητικού δεν γράφτηκαν στον ισολογισμό ή γράφτηκαν με αξία μικρότερη της πραγματικής.

-είτε στοιχείο είτε στοιχεία του Παθητικού εξογκώθηκαν με την εμφάνιση στον Ισολογισμό ανύπαρκτων στοιχείων και υποχρεώσεων ή γιατί στοιχείο ή στοιχεία του Παθητικού

υπερεκτιμήθηκαν.

-είτε συνέτρεξαν και οι δύο παραπάνω λόγοι.

Στις περιπτώσεις αυτές που η καθαρή θέση της εταιρείας εμφανίζεται μικρότερη από την πραγματική λέμε πως υπάρχουν αποθεματικά τα οποία όμως δεν εμφανίζονται στο παθητικό του ισολογισμού γι αυτό τα ονομάζουμε "αφανή".

Αφανή λοιπόν αποθεματικά είναι τα αποθεματικά εκείνα που δεν εμφανίζονται στον ισολογισμό της επιχείρησης ή εμφανίζονται μεν σε αυτόν αλλά καλυμμένα με τίτλο διαφορετικό από τον τίτλο του αποθεματικού.

Συνοπτικά μπορούμε να πούμε πως αφανές αποθεματικό είναι το παρακρατούμενο και μη εμφανιζόμενο στον ισολογισμό κέρδος.

Τα αφανή αποθεματικά διακρίνονται σε εξακριβώσιμα ή λανθάνοντα και σε μη εξακριβώσιμα ή κρυμμένα.

- "Εξακριβώσιμα" ή "λανθάνοντα".

Είναι τα αποθεματικά των οποίων η ύπαρξη διαπιστώνεται με απλή εξέταση του Ισολογισμού, παραμένει όμως άγνωστο το μέγεθός τους, πράγμα που επιδιώκεται να εξακριβωθεί π.χ. στον ισολογισμό μιας επιχείρησης εμφανίζεται ο λογαριασμός "μηχανήματα" με υπόλοιπο 1 δρχ. πρόκειται για κονδύλιο υπομνήσεως ή όπως συνήθως λέγεται για "αξία μνείας". Τα κονδύλια αυτά αναγραφόμενα στον Ισολογισμό αποτελούν την επιτύμβιο πλάκα του, γιατί μαρτυρούν πως ούτε ο Ισολογισμός δείχνει την πραγματική οικονομική κατάσταση της εταιρείας ούτε ο λογαριασμός "αποτελέσματα χρήσεως" τα πραγματικά της αποτελέσματα.

Στο παραπάνω παράδειγμα μας αυτό έγινε επειδή στο παρελθόν είχαν υψηλές αποσβέσεις. Στην περίπτωση αυτήν εύκολα διαπιστώνεται ότι ο λογαριασμός "μηχανήματα" κρύβεται αποθεματικό το μέγεθος του οποίου όμως είναι άγνωστο.

- "μη εξακριβώσιμα" ή "κρυμμένα" είναι τα αποθεματικά που όχι μόνο το μέγεθός τους δεν είναι δυνατόν να καθοριστεί αλλά και αυτή ακόμη η ύπαρξή τους δεν διαπιστώνεται από τη μελέτη.

του Ισολογισμού π.χ. στον Ισολογισμό αναγράφεται αξία "προϊόντων" δρχ. 5 εκατ. ενώ η τρέχουσα αξία τους ανέρχεται σε 8 εκατ. δρχ. Στην περίπτωση αυτή έχουμε αφανές αποθεματικό 3 εκατ. το οποίο από τη μελέτη του ισολογισμού δεν είναι δυνατόν ούτε να εξακριβωθεί η ύπαρξή του ούτε να προσδιοριστεί το μέγεθός του.

Το αποθεματικό αυτό μπορεί να προσδιοριστεί μόνο με εξωτερική απογραφή και ορθή αποτίμηση των στοιχείων του Ισολογισμού.

Πρωτογενή και υστερογενή

Πρωτογενή είναι τα δημιουργούμενα κατά την κτήση των στοιχείων του Ενεργητικού, όταν αυτά συνειδητά εκτιμούνται σε αξία κάτω της πραγματικής:

(π.χ. εισφορές σε είδος κατά την ίδρυση της εταιρείας ή την αύξηση του κεφαλαίου της) ή δεν απογράφονται πλήρως.

Υστερογενή χαρακτηρίζονται τα αποθεματικά που δημιουργούνται όχι κατά την κτήση των στοιχείων αλλά εκ των υστέρων, δια την μη προσαρμογής της αξίας με την οποία αυτά φέρονται στα βιβλία της εταιρείας σε συνάλλαγμα, μολονότι η τιμή του οφειλομένου συναλλάγματος υποτιμήθηκε ή μη αναπροσαρμογή της αξίας των μηχανημάτων που εισήχθησαν από το εξωτερικό μολονότι η αξία τους σε δραχμές αυξήθηκε, επειδή αυξήθηκε η τιμή του νομίσματος της χώρας από την οποία έγινε η εισαγωγή τους. Πρόκειται για τα λεγόμενα "νομισματογενή" αφαν αποθεματικά.

Αναγκαστικά ή εκ του νόμου αποθεματικά και αποθεματικά υπκειμενικής κρίσεως. Τα αναγκαστικά προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου περί αποτιμήσεως π.χ. των ακινήτων στην αξία κτήσεως, των εμπορευμάτων στην κατά είδος χαμηλότερη αξία μεταξύ κτήσεως και τρέχουσας.

Τα αναγκαστικά αποθεματικά καλούνται με μεγαλύτερη ακριβολογία αποθεματικά τιμής κτήσεως ή αποθεματικά τιμής ημέρας όταν τα περιουσιακά στοιχεία αποτιμούνται στην τιμή κτήσεως ενώ η τρέχουσα τιμή της ημέρας είναι υψηλότερη και είναι ίση

με τη διαφορά των δύο αυτών τιμών.

Αποθεματικά υποκειμενικής κρίσεως λέγονται τα αποθεματικά που σχηματίζονται β;ασει υποκειμενικών εκτιμήσεων και υπολογισμών. Όταν τα αποθεματικά σχηματίζονται τελείως έξω από τα όρια και αυτής ακόμη της υποκειμενικής κρίσεως και χωρίς καμιά επαφή με τους σκοπούς της λογιστικής, τότε μιλούμε για αυθαίρετα αποθεματικά.

5.11.3.2 ΣΚΟΠΟΙ ΤΩΝ ΑΦΑΝΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Οι σκοποί για τους οποίους δημιουργούνται τα αφανή αποθεματικά ποικίλουν. Έτσι με τα αφανά αποθεματικά μπορεί να επιδιώκεται:

α) Η οικονομική ενίσχυση της εταιρείας. Είναι ενδεχόμενο η εταιρεία να έχει ανάγκη κεφαλαίων για να επεκτείνει τις εργασίες της ή για να αντιμετωπίσει με επιτυχία τον οξύ ανταγωνισμό. Η προσφυγή στο δανεισμό μπορεί να είναι ασύμφορη, οι μέτοχοι να αρνούνται αφενώς να συνεισφέρουν για μια αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου και αφετέρου να αξιώνουν την ολοσχερή διανομή των κερδών. Στην περίπτωση αυτή, λόγοι πρόνοιας και συνετής διαχειρίσεως επιβάλλουν τη συγκάλυψη των κερδών δια της δημιουργίας αφανών αποθεματικών.

β) Η αποτροπή συστάσεως ομοειδών επιχειρήσεων. Είναι ενδεχόμενο η Διοίκηση της εταιρείας να μη θέλει να κάνει γνωστό στο ευρύ κοινό τα πραγματικά κέρδη της εταιρείας όταν αυτά υπερβαίνουν τα κέρδη άλλων επιχειρήσεων, γιατί είναι δυνατό τα υπέρογκα κέρδη να παρακινήσουν κι άλλους στην ίδρυση όμοιων επιχειρήσεων, με συνέπεια την αύξηση του αναταγωνισμού. Και στην περίπτωση αυτήν λόγοι πρόνοιας επιβάλλουν τη συγκάλυψη των κερδών δια της δημιουργίας αφανών αποθεματικών.

γ) Η αποφυγή φορολογίας. Με τη δημιουργία αφανών αποθεματικών μειώνονται τα φορολογητέα κέρδη και συνεπώς και οι φόροι που καταβάλλονται στο Δημόσιο. Όταν όμως αποκαλυφθούν από το φορολογικό έλεγχο τα κέρδη που αποκρύφθηκαν με τη δημιουργία των αφανών αποθεματικών, επιβάλλονται οι ανάλογοι φόροι προσαυξημένοι με πρόστιμο σε βάρος της εταιρείας.

δ) Η αποφυγή συμπίεσεως των τιμών. Οι επιχειρήσεις στις οποίες το κράτος καθορίζει τις τιμές πώλησεως των προϊόντων τους (π.χ. αλευροβιομηχανίες, καπνοβιομηχανίες) έχουν κάθε συμφέρον να αποκρύπτουν τα υψηλά κέρδη τους και να παρουσιάζουν πενιχρά αποτελέσματα ώστε να επιτυγχάνουν καλύτερες τιμές πώλησεως των προϊόντων τους. Αυτό τις ωθεί στη δημιουργία αφανών αποθεματικών.

ε) Η κερδοσκοπία επί των μετοχών της εταιρείας. Είναι πραγματικότητα πως αυτά που ωθούν στη δημιουργία αφανών αποθεματικών δεν είναι πάντοτε αγαθά ούτε αποβλέπουν πάντοτε στην εξυπηρέτηση των οικονομικών συμφερόντων της εταιρείας. Γιατί πολλοί διευθύνοντες αποσκοπούν αποκρύπτοντας κέρδη με τη δημιουργία αφανών αποθεματικών, στο να προκαλέσουν πτώση στις τιμές των μετοχών στο χρηματιστήριο, για να αγοράσουν τις μετοχές σε χαμηλές τιμές αποξενώνοντας τους μέχρι τότε μετόχους από όλα τα οικονομικά πλεονεκτήματα της εταιρείας.

Είναι όμως δυνατόν οι διοικούντες να αποβλέπουν σε αποθάρρυνση της κερδοσκοπίας επί των τίτλων της εταιρείας για να αποφύγουν υπερβολική άνοδο των τιμών των μετοχών, που ενδεχόμενα να πέσουν κατακόρυφα αν σε μεταγενέστερες χρήσεις τα κέρδη είναι λιγότερο ικανοποιητικά. Πρόβλημα αφανών αποθεματικών υφίσταται μόνο για τους μη μετέχοντες στη διοίκηση και διεύθυνση της εταιρείας, οι οποίοι αγνοούν την ύπαρξή τους. Για τους πιστωτές της εταιρείας το πρόβλημα είναι περισσότερο πλατωνικό παρά ουσιαστικό, γιατί κατά την

εκποίηση των περιουσιακών στοιχείων τα αφανή αποθεματικά μοιραίως θα αποκαλυφθούν.

Πρέπει πάντως να τονίσουμε ότι ο ίδιος νόμος υιοθετεί την αρχή της "συντηρητικότητας" και επιβάλλει κανόνες αποτιμής των περιουσιακών στοιχείων, οι οποίοι οδηγούν σε δημιουργία αφανών αποθεματικών.

5.11.3.3 ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΑΦΑΝΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Τα αφανή αποθεματικά παρουσιάζουν πολλά μειονεκτήματα. Πράγματι, καμμιά δικαιολογία δεν μπορεί να προβληθεί όταν οι διοικούντες της εταιρείας στοχεύουν στην κερδοσκοπία επί των μετοχών ή στην αποφυγή φορολογίας ή συμπίεσης των τιμών πωλήσεως επί αγορανομικά ελεγχόμενων ειδών, γιατί οι επιδιωκόμενοι σκοποί είναι αθέμιτοι.

Όταν σκοπός της Διοικήσεως της εταιρείας είναι να αποφύγει την ίδρυση ομοειδών επιχειρήσεων, ο σχηματισμός αποθεματικών κρίνεται ατελέσφορος, γιατί είναι αδύνατον μια επιχείρηση να αποκρύπτει μέρος από τα κέρδη της επί σειρά ετών και κάποτε τα αποκρυπτόμενα κέρδη θα αποκαλυφθούν. Άλλωστε, η ματαίωση του αναταγωνισμού είναι, από άποψη κοινωνικής οικονομίας, καταδικαστέα.

Αλλά και στην περίπτωση που τα αφανή αποθεματικά αποσκοπούν στην οικονομική ενίσχυση της εταιρείας είναι και πάλι καταδικαστέα. Γιατί, αφενός μεν ο Ισολογισμός δεν εμφανίζει την αληθινή οικονομική κατάσταση της εταιρείας και οι ενδιαφερόμενοι ζητούν πληροφορίες από άλλες πηγές, με τα εντεύθεν προφανή και γνωστά άτοπα, αφετέρου δε οι μέτοχοι με την απόκρυψη και μη διανομή κερδών, δεν λαμβάνουν το κέρδος που τους αναλογεί. Αλλά και στην περίπτωση ακόμα που οι μέτοχοι οδηγηθούν στην πώληση των μετοχών τους, πάλι δεν θα εισπράξουν την πραγματική αξία των μετοχών τους, γιατί η αξία τους προσδιορίζεται κυρίως από την οικονομική κατάσταση της εταιρείας, η οποία όμως με τη δημιουργία αφανών αποθεματικών,

εμφανίζεται λιγότερο από όσο είναι καλή, αν όχι κακή.

Από τα παραπάνω εξάγεται το συμπέρασμα πως πρέπει να αποφεύγεται η δημιουργία αφανών αποθεματικών και ότι, αντί των αφανών, θα πρέπει να σχηματίζονται εμφανή αποθεματικά.

5.12 ΔΙΑΘΕΣΗ ΚΕΡΔΩΝ ΣΕ ΤΡΙΤΟΥΣ

5.12.1 ΓΕΝΙΚΑ

Σε περίπτωση που το καταστατικό δεν εξαντλεί τη διανομή και αναθέτει στη γενική συνέλευση των μετόχων τη διανομή του "υπολοίπου των κερδών" ή σε περίπτωση που το καταστατικό σιωπά σχετικά με τη διανομή του υπολοίπου αυτού, η γενική συνέλευση μπορεί να αποφασίσει τη διάθεση κερδών σε τρίτους.

Τρίτοι είναι πρόσωπα που δεν έχουν δικαίωμα στα κέρδη της εταιρείας ούτε από το καταστατικό ούτε από υφιστάμενη μεταξύ αυτών και της εταιρείας σύμβαση.

Αν υφίσταται τέτοια σύμβαση, έχουμε παραχώρηση κερδών σε τρίτους, που θα αναφερθούμε παρακάτω και όχι διάθεση κερδών σε τρίτους. Δηλαδή στην περίπτωση που εξετάζουμε δεν υπάρχει ούτε καταστατική ούτε συμβατική υποχρέωση της εταιρείας για διάθεση κερδών στους τρίτους, αλλά η γενική συνέλευση των μετόχων προβαίνει με μονομερή της απόφαση στη διάθεση αυτή.

Για διάθεση κερδών σε τρίτους μιλάμε μόνο μετά τον προσδιορισμό των καθαρών κερδών της χρήσης. Τα διατιθέμενα στους τρίτους ποσά δεν αποτελούν έξοδο της χρήσεως (εταιρικό βάρος) αλλά αντλούνται από τα καθαρά κέρδη της χρήσεως, π.χ. Η γενική συνέλευση των μετόχων αποφασίζει να ενισχύσει το ασφαλιστικό επικουρικό ταμείο του προσωπικού της ή το σύλλογο και τον οικοπεδικό συνεταιρισμό αυτού, διαθέτοντας ορισμένο ποσό από τα κέρδη της χρήσεως. Η εταιρεία δεν έχει υποχρέωση ούτε από το καταστατικό ούτε από σύμβαση να προβεί στη διάθεση των κερδών στους οργανισμούς αυτούς.

Πρέπει πάντως η διάθεση των κερδών σε τρίτους να εξυπηρετεί

τους σκοπούς της εταιρείας και όχι άσχετους προς την εταιρεία σκοπούς, γιατί τότε η διάθεση αυτή χαρακτηρίζεται πράξη καθαρά χαριστική.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι:

α) Η διάθεση των κερδών σε τρίτους δεν πρέπει να θίγει τις κρατήσεις για τακτικό αποθεματικό και για μέρισμα των μετόχων (πρώτου και προσθέτου) άρθρο 3 αν. 148/1967 και τα δικαιώματα των λοιπών δικαιούχων επί των κερδών που προβλέπει το καταστατικό.

β) Η διάθεση των κερδών σε τρίτους γίνεται με απόφαση της τακτικής γενικής συνελεύσεως των μετόχων.

γ) Η διάθεση των κερδών σε τρίτους κατάχωρεείται πάντοτε στον "πίνακα διαθέσεως κερδών" της χρήσεως.

5.12.2 ΔΙΑΝΟΜΗ ΚΕΡΔΩΝ ΜΕ ΤΗ ΜΟΡΦΗ ΜΕΤΟΧΩΝ ΣΤΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

Βάσει της διάταξης του άρθρου 18 του ν. 1731/1987, επιτράφηκε στις ημεδαπές βιομηχανικές, βιοτεχνικές, μεταλλευτικές και λατομικές ανώνυμες εταιρείες να διανέμουν στο εργατοϋπαλληλικό τους προσωπικό μέρος των καθαρών κερδών που πραγματοποιούν σε κάθε χρήση σε μετοχές εκδόσεως των εταιρειών αυτών, τα δε κέρδη που διανέμονται να αφαιρούνται από τα φορολογητέα στο όνομα του νομικού προσώπου της εταιρείας κέρδη.

Το ευεργέτημα που εισάγεται με τη νέα αυτή διάταξη είναι ότι τα κατά τον τρόπο αυτόν διανεμόμενα στο εργατοϋπαλληλικό προσωπικό κέρδη δεν φορολογούνται ούτε στο όνομα της εταιρείας ούτε στο όνομα των εργατοϋπαλλήλων και ότι απαλλάσσονται περαιτέρω από τέλη χαρτοσήμου ή από ποιαδήποτε άλλη εισφορά υπέρ Δημοσίου ή τρίτου.

Για να έχει εφαρμογή όμως η διάταξη που αναφέρομαι παραπάνω πρέπει να συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) Η ανώνυμη εταιρεία που διανέμει τα κέρδη στο εργατοϋπαλληλικό της προσωπικό πρέπει να είναι ημεδαπή βιομηχανική, βιοτεχνική, μεταλλευτική ή λατομική.

β) Τα κέρδη να διανέμονται στο εργατοϋπαλληλικό προσωπικό σε μετοχές. Τα κέρδη που διανέμονται στο προσωπικό της εταιρείας σε μετρητά υπόβάλλονται σε φορολογία στο όνομα των δικαιούχων.

γ) Τα κέρδη πρέπει να αντλούνται από το υπόλοιπο των κερδών μετά την αφαίρεση του τακτικού αποθεματικού, του φόρου εισοδήματος επί του τακτικού αποθεματικού αυτού και του μερίσματος που υποχρεωτικά με βάση το νόμο ή το καταστατικό πρέπει να διανέμηθεί στους μετόχους.

δ) Να ληφθεί σχετική απόφαση από την τακτική γενική συνέλευση των μετόχων:

ε) Οι μετοχές που διανέμονται στους εργαζόμενους πρέπει να προέρχονται από αντίστοιχη αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας. Δεν εφαρμόζεται δηλαδή η διάταξη που σχολιάσαμε παραπάνω και το φορολογικό ευεργέτημα που προαναφέραμε δεν χορηγείται στην περίπτωση που η εταιρεία εξαγοράζει ίδιες μετοχές τις οποίες διανέμει στους εργατοϋπαλλήλους της.

Τέλος η σχολιαζόμενη διάταξη προβλέπει ότι με προεδρικά διατάγματα θα ρυθμίζεται το ύψος του ποσού που μπορούν να διανέμουν οι ανώνυμες εταιρείες στους εργαζόμενους, οι όροι και οι προϋποθέσεις διαθέσεως των μετχών κλπ. τα οποία όμως κατά το χρόνο ολοκλήρωσης του παρόντος έργου, δεν είχαν

ακόμη εκδοθεί.

5.12.3 ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΚΕΡΔΩΝ ΣΕ ΤΡΙΤΟΥΣ

Στον κύκλο των εταιρειών είναι δυνατό και συνηθίζεται στην πράξη η διοίκηση της εταιρείας να συνάπτει συμβάσεις με τρίτους, στους οποίους να παραχωρεί δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη σαν αντάλλαγμα παροχών τους προς την εταιρία. Σαν τρίτοι στην εξεταζόμενη περίπτωση νοούνται πρόσωπα που δεν αποκτούν το δικαίωμά τους στα κέρδη, βάσει εταιρικής σχέσεως δηλ. μετοχικής ιδιότητας αλλά από ιδιαίτερη σύμβαση μεταξύ αυτών και της εταιρείας π.χ. προκειμένου να αποκτήσει η εταιρεία πάγια (κυρίως άυλα) αγαθά όπως λ.χ. τη χρήση καταστήματος η εργοστασίου το δικαίωμα εκμεταλλεύσεως διπλώματος ευρεσιτεχνίας ή σήματος ή τεχνικών μεθόδων παραγωγής ή τεχνικές ή διοικητικές κ.α. συμβουλές ακόμη δε και την παροχή εργασίας έχει συνήθως συμφέρον να συμφωνήσει σαν αντάλλαγμα την παροχή στους τρίτους ποσοστού στα καθαρά κέρδη της χρήσεως.

Η συμμετοχή των τρίτων μπορεί να αναφέρεται στο "υπόλοιπο των κερδών" μετά την αφαίρεση της κρατήσεως για τακτικό αποθεματικό, πρώτο μέρος και το διαγεμητέο ποσοστό των κερδών κατά το άρθρο 3 ν. 148/67. Οι περιπτώσεις αυτές που προβλέπονται από το ν. 2190/1920 είναι:

-Η παραχώρηση κερδών στους ιδρυτές με την έκδοση ιδρυτικών τίτλων

-Η παραχώρηση κερδών στους ομολογιούχους κερδοφόρων ομολογιών

-Οι αμοιβές του Δ.Σ.

Στις περιπτώσεις αυτές οι συμμετοχές των τρίτων στα κέρδη δεν επιτρέπεται να θίγουν τις κρατήσεις για τακτικό αποθεματικό και πρώτο μέρος και το ποσό του άρθρου 3 του ν. 148/67.

Συμφωνίες συμμετοχής τρίτων στο σύνολο των κερδών, δηλαδή

στα κέρδη πριν από την αφαίρεση των κρατήσεων για τακτικό αποθεματικό, πρώτο μέρος κλπ. είναι μάλλον σπάνιες στην πράξη.

Συνηθέστερη είναι η συμμετοχή των τρίτων στα καθαρά κέρδη μιας ορισμένης εργασίας ή ενός κλάδου εργασιών λόγω συστάσεως εταιρείας (αφανούς ή και άλλης μορφής) μεταξύ ανώνυμης εταιρείας και τρίτων με αντικείμενο τη δεδομένη εργασία ή το συγκεκριμένο κλάδο εργασίας.

Περίπτωση συμμετοχής τρίτων στο σύνολο των κερδών έχουμε όστις καλούμενες κοινοπραξίες κερδών, δηλαδή αφανείς εταιρείες που συνιστώνται μεταξύ ανωνύμων εταιρειών και οι οποίες αλληλοσυμμετέχουν στα κέρδη που πραγματοποιούν.

Εφόσον η σύμβαση που έχει καταρτίσει το Δ.Σ. με τον τρίτο είναι έγκυρη, ο τρίτος δε συμμετέχει στη διανομή των κερδών αλλά είναι, βάσει συμβάσεως πιστωτής της εταιρείας απλώς το ποσό της πιστώσεως ορίζεται με βάση τα κέρδη. Η σύμβαση δεν είναι ελαττωματική επειδή το ποσό του ανταλλάγματος που παρέχει η εταιρεία συμφωνήθηκε σε ποσοστό επί των καθαρών κερδών και υπό την αίρεση της υπάρξεως καθαρών κερδών αν η σύμβαση κατά τα λοιπά είναι έγκυρη. Τα καθαρά κέρδη στις περιπτώσεις αυτές χρησιμοποιούνται σαν βάση υπολογισμού της αντιπαροχής της εταιρείας.

Από άποψη λογιστικής αντιμετώπισεως των παραχωρούμενων σε τρίτους κερδών θα αναφέρουμε τα εξής:

Τα παραχωρούμενα κέρδη αποτελούν, όπως προαναφέραμε, το ανάλλαγμα που δίνει η εταιρεία για την απόκτηση περιουσιακών στοιχείων ή διαφόρων υπηρεσιών. Αποτελούν συνεπώς έξοδο για την εταιρεία που υπολογίζεται όμως με βάση τα καθαρά κέρδη της χρήσεως.

Στα έξοδα λοιπόν της χρήσεως πρέπει να συμπεριληφθούν και τα έξοδα αυτά, για να προκύψουν τα καθαρά κέρδη της χρήσεως. Με άλλα λόγια, καθαρά κέρδη της χρήσεως για τη διανομή των οποίων εφαρμόζονται οι διατάξεις του νόμου περί διανομής κερδών, είναι στις περιπτώσεις αυτές το ποσό που μένει μετά

την αφαίρεση των κερδών που οφείλονται βάσει συμβάσεως και τα οποία, σαν βάρος από νόμιμη σύμβαση, οφείλει η εταιρεία προς τρίτους.

Υποστηρίζεται ότι στον πίνακα διαθέσεως κερδών περιλαμβάνονται υποχρεωτικά τα διανεμόμενα κέρδη βάσει των άρθρων 3B, 15 και 24 ν. 2190/1920 (ομολογιούχων κερδοφόρων ομολογιών, ποσοστά ιδρυτικών τίτλων και ποσοστά κερδών Δ.Σ.) και εκείνες από τις παραχωρήσεις κερδών που έχουν συμφωνηθεί να λαμβάνονται μετά τις κρατήσεις για τακτικό αποθεματικό, πρώτο μέρισμα και μέρισμα του άρθρου 3 του ν. 148/67.

Κατά τη γνώμη μας στον πίνακα διανομής κερδών πρέπει αναντίρρητα να περιλαμβάνονται οι παραπάνω περιπτώσεις διανομής κερδών στους τρίτους που προβλέπει ο νόμος όχι όμως και οι παραχωρήσεις κερδών που έχουν συμφωνηθεί να λαμβάνονται μετά τις κρατήσεις για τακτικό αποθεματικό, πρώτο μέρισμα και το μέρισμα του άρθρου 3 ν. 148/67. Γιατί η τελευταία αυτή περίπτωση δε διαφέρει από την περίπτωση που οι παραχωρήσεις κερδών υπολογίζονται επί του συνόλου των κερδών. Και στις δύο περιπτώσεις τα παραχωρούμενα κέρδη αποτελούν έξοδα (εταιρικά βάρη) διαφέρουν δε μόνο ως προς τη βάση υπολογισμού των οφειλόμενων κερδών (αντιπαροχών).

Σύμφωνα με όσα αναφέραμε το καταστατικό ή σε περίπτωση σιωπής αυτού, η γενική συνέλευση των μετόχων μπορούν να διαθέσουν τα παραπάνω υπόλοιπα των κερδών για: αμοιβές Δ.Σ., μερίσματα ιδρυτικών τίτλων κοινών και εξαιρετικών, μερισμάτων σε κερδοφόρες ομολογίες, παραχωρήσεις σε τρίτους κλπ. ή για δημιουργία καταστατικών ή προαιρετικών αποθεματικών.

5.12.4 ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΚΕΡΔΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ ΣΕ ΚΕΡΔΟΦΟΡΕΣ ΟΜΟΛΟΓΙΕΣ

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 3β του ν. 2190/1920

"επιτρέπεται όπως κατά την έκδοσιν ομολογιακού δανείου, αποφασιζομένην κατά τας διατάξεις των άρθρων 29 παρ. 3 & 31

παρ. 2 Ν. 2190 χορηγείται εις τους ομολογιούχους δικαίωμα προς απόληψιν, πέραν του τόκου και ορισμένου ποσοστού επί των κερδών των υπολειπομένων μετά την απόληψιν του κατά το άρθρο 45 πρώτου μερίσματος υπό των προνομιούχων και κοινών μετοχών ή προς λήψιν άλλης τινός προσθέτου παροχής εξαρτωμένης εκ του ύψους της παραγωγής ή του εν γένει επιπέδου δραστηριότητας της εταιρείας".

Βάσει της διατάξεως αυτής επιτρέπεται, κατά την έκδοση ομολογιακού δανείου που αποφασίζεται με την αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία των άρθρων 29 παρ. 3 και 31 παρ. 2 του ν. 2190/1920, να συνομολογηθεί ότι στους ομολογιούχους χορηγούνται :

α) Δικαίωμα απολήψεως πέρα από τον τόκο και ορισμένου ποσοστού επί των κερδών που υπολείπονται μετά την αφαίρεση της κρατήσεως Έγια τακτικό αποθεματικό και του ποσού που απαιτείται για τη διανομή του πρώτου μερίσματος στους προνομιούχους και κοινούς μετόχους.

β) "Άλλες παροχές" που εξαρτιούνται από το ύψος της παραγωγής ή από το επίπεδο δραστηριότητας της εταιρείας. Οι "άλλες παροχές" θεωρητικά μπορεί να είναι και μη χρηματικές, αλλά αυτές πρακτικά αποκλείονται, γιατί δεν είναι δυνατόν να δοθεί μη χρηματική παροχή στον κύριο μιας ομολογίας. Απομένει, λοιπόν, η χρηματική παροχή, η οποία είναι δυνατόν να εξαρτηθεί :

-είτε "εκ του ύψους της παραγωγής", δηλαδή να οριστεί ένα ποσοστό επί του ύψους της ποσοτικής παραγωγής ή της αξίας αυτής, όλων ή ορισμένων μόνο κλάδων της επιχειρήσεως

-είτε από το "εν γένει επίπεδο δραστηριότητας" της εταιρείας, δηλαδή σε εξάρτηση με οποιοδήποτε "δείκτη" που έχει σχέση με τη δραστηριότητα της εταιρείας π.χ. ύψος των τραπεζικών δανείων αυτής, κύκλος εργασιών, μικτά κέρδη, ύψος εξαγωγών, αριθμός απασχολούμενου προσωπικού, βαθμός απασχολήσεως εγκαταστάσεων κλπ.

Οι "άλλες παροχές" δεν συναρτιούνται όπως είπαμε από το ύψος των κερδών. Οφείλονται από την εταιρεία ανεξάρτητα αν πραγματοποιήθηκαν ή όχι από την εταιρία κέρδη.

Το τελευταίο εδάφιο του άρθρου 3B του ν. 2190/1920 ορίζει ότι "αι πέραν του τόκου παροχαί λογίζονται φορολογικώς ως μέρισμα". Δηλαδή, τόσο για τα κέρδη όσο και για τις "άλλες παροχές" που χορηγούνται, στους κατόχους των κερδοφόρων ομολογιών.

Από λογιστική άποψη αναφέρουμε τα εξής:

α) Τα κέρδη που διανέμονται στις κερδοφόρες ομολογίες εντάσσονται αναμφισβήτητα στο γενικότερο θέμα της διαθέσεως των κερδών. Αν λοιπόν σε μια χρήση δεν πραγματοποιηθούν κέρδη ή δεν απομένει "υπόλοιπο κερδών" για διάθεση, δεν υπάρχει θέμα διανομής κερδών στους ομολογιούχους.

Σε περίπτωση όμως διανομής κερδών στους ομολογιούχους θα γίνουν οι εγγραφές:

88.99	Κέρδη προς διάθεση	
	53.15	Δικαιούχοι ομολογιούχοι παροχών επιπλέον τόκου
53.15	Δικαιούχοι ομολογιούχοι παροχών επιπλέον τόκου	
	54	Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη φόρος μερίσματος)
	(54.09.00	
	38.00	Ταμείο

β) Οι "άλλες παροχές" δεν συναρτιούνται όπως είπαμε από την πραγματοποίηση κερδών και οφείλονται και στις περιπτώσεις μη πραγματοποίησης κερδών. Για αυτό οι παροχές αυτές αποτελούν "εταιρικό βάρος" κατά κάποιον τρόπο συμπληρωματικά ποσά τόκων δηλαδή έξοδα χρηματοδότησεως, με τα οποία όπως είναι γνωστό μειώνονται τα κέρδη ή αυξάνονται οι ζημιές της χρήσεως.

65.09	Παροχές σε ομολογιούχους επιπλέον τόκου
53.15	Δικαιούχοι ομολογιούχοι παροχών επιπλέον τόκου

Η εταιρεία οφείλει να παρακρατεί υπό μορφή προεισπράξεως φόρο 25% επί των τόκων κατά την καταβολή ή την εγγραφή αυτών στην πίστωση Έτων ομολογιούχων και αποδίδει στο Δημόσιο Ταμείο το παρακρατούμενο ποσό, με δήλωσή της που επιδίδεται στον επόμενο από την παρακράτηση μήνα (αποφ. Υπ. Οικ. Ε. 975/1972).

5.12.5 ΔΙΑΝΟΜΗ ΚΕΡΔΩΝ ΣΤΟΥΣ ΚΑΤΟΧΟΥΣ ΙΔΡΥΤΙΚΩΝ ΤΙΤΛΩΝ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΙΔΡΥΤΙΚΩΝ ΤΙΤΛΩΝ

Οι ιδρυτικοί τίτλοι (founder's shares) διακρίνονται σε κοινούς και εξαιρετικούς. Τα δικαιώματα που πηγάζουν από τους ιδρυτικούς τίτλους δεν είναι μετοχικά. Οι ιδρυτικοί τίτλοι δεν είναι μετοχές, ούτε εκπροσωπούν τμήμα του κεφαλαίου της εταιρείας. Οι δικαιούχοι των τίτλων αυτών κατέχουν έναντι της εταιρείας θέση τρίτου και όχι θέση μετόχου.

Για την έκδοση ιδρυτικών τίτλων απαιτείται:

- α) σύμβαση του δικαιούχου τους με την εταιρεία και
- β) το καταστατικό της εταιρείας να προβλέπει τη δυνατότητα εκδόσεως τέτοιων τίτλων. Επειδή οι δικαιούχοι των τίτλων αυτών δεν είναι μέτοχοι (αλλά τρίτοι) δεν μπορεί η γενική συνέλευση να θίξει τα δικαιώματά τους τροποποιώντας το καταστατικό της εταιρείας.

Οι κοινοί ιδρυτικοί τίτλοι δίνονται σε ορισμένους ή σε ένα μόνο ή σε όλους τους ιδρυτές της εταιρείας σαν ανταμοιβή των υπηρεσιών που πρόσφεραν κατά τη σύστασή της. Οι τίτλοι αυτοί δεν έχουν ονομαστική αξία και δεν παρέχουν δικαίωμα συμμετοχής στη διοίκηση και διαχείριση της εταιρείας, ούτε

στο προϊόν της εκκαθαρίσεως. Ο αριθμός των τίτλων δεν μπορεί να υπερβεί το 1/10 του αριθμού των μετοχών. Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι για την ταυτότητα του νομοθετικού λόγου, κοινοί ιδρυτικοί τίτλοι μπορούν να εκδοθούν και κατά την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου.

Οι εξαιρετικοί ιδρυτικοί τίτλοι δίνονται κατά την ίδρυση ή λειτουργία της εταιρείας για αντάλλαγμα "εισφορών εις είδος". Οι εισφορές αυτές εκτιμούνται από την επιτροπή του άρθρου 9 του ν. 2190/1920 μόνο μως προς την ύπαρξη και τη διάρκεια χρήσεως αυτών, όχι όμως και για το ότι εύλογα εκδόθηκαν για αυτές ιδρυτικοί τίτλοι.

Η διάρκεια ισχύος των τίτλων δεν μπορεί να υπερβαίνει τη διάρκεια χρησιμοποιήσεως των αντικειμένων ή δικαιωμάτων που παραχωρήθηκαν στην εταιρεία είτε κατά κυριότητα είτε απλώς κατά χρήση.

Για τη χορήγηση κοινών ιδρυτικών τίτλων εφαρμόζονται αναλογα οι διατάξεις του άρθρου 3 ν. 2190/1920 δηλαδή απαιτείται α) πρόβλεψη του καταστατικού για τη δυνατότητα εκδόσεως τίτλων β) αναγραφή πάνω στον τίτλο ότι πρόκειται για εξαιρετικό ιδρυτικό τίτλο.

5.12.5.1 ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΙΔΡΥΤΙΚΩΝ ΤΙΤΛΩΝ

Οι κάτοχοι ιδρυτικών τίτλων, κοινών και εξαιρετικών διακινούνται να συμμετέχουν στα κέρδη της χρήσεως και να εισπράξουν αποζημίωση σε περίπτωση εξαγοράς των τίτλων τους.

Οι κοινοί ιδρυτικοί τίτλοι παρέχουν ειδικότερα τα ακόλουθα δικαιώματα:

α) Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 15 παρ. 3 του ν. 2190/1920 οι κοινοί ιδρυτικοί τίτλοι "παρέχουσιν αποκλειστικώς δικαίωμα απολήψεως το πολύ του 1/4 του τμήματος των καθαρών κερδών όπερ υπολείπεται μετά τας αφαιρέσεις της κρατήσεως προς σχηματισμός τακτικού αποθεματικού και του απαιτουμένου

προς διανομήν πρώτου μερίσματος εις τους μετόχους ποσού".

Οι κομιστές των κοινών ιδρυτικών τίτλων έχουν δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη της χρήσεως. Ο νόμος προσδιορίζει το ανώτατο συνολικό ποσό που δικαιούνται οι κομιστές όλων των ιδρυτικών τίτλων, το ποσό αυτό ανέρχεται σε 25% του υπολοίπου των κερδών, δηλαδή του υπολοίπου που απομένει μετά την αφαίρεση από τα καθαρά κέρδη της χρήσεως των κρατήσεων για τακτικό αποθεματικό και πρώτο μέρισμα.

Το καταστατικό μπορεί να ορίζει μικρότερο ποσοστό κερδών μπορεί να προβλέπει επίσης άλλες βάσεις υπολογισμού των κερδών που δικαιούνται οι κοινοί ιδρυτικοί τίτλοι π.χ. ποσοστό πάνω στα διανεμόμενα μερίσματα, στο σύνολο των καθαρών κερδών ή μικτών κερδών κλπ. Ανεξάρτητα όμως από τη βάση υπολογισμού, το συνολικό ποσό κερδών που δικαιούνται οι τίτλοι αυτοί δεν είναι δυνατό να υπερβαίνει το ανώτατο ποσό που ορίζει ο νόμος ή το τυχόν μικρότερο ποσό που ορίζεται από το καταστατικό.

Το συνολικό παραπάνω ποσό που προβλέπει το καταστατικό κατανέμεται μεταξύ των κατ'ιδίαν τίτλων εξ ίσου ή όπως αλλιώς ορίζει το καταστατικό γιατί η ίση μεταχείριση των ιδρυτικών τίτλων δεν επιβάλλεται από το νόμο.

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 15 παρ. 4 του ν. 2190/1920 αναφέρει "η εταιρεία δικαιούται δέκα έτη μετά την έκδοσιν τοιούτων τίτλων να εξαγοράση και ακυρώση αυτούς αντί της εν τω καταστατικώ οριζομένης τιμής, ήτοι συνολικώς δια πάντας τους τίτλους ουδέποτε δύναται να αποτελέσει προσόν υπερβαίνον το αντιστοιχούν εις την κεφαλαιοποίησίν προς 15% του κατά την τελευταίαν τριετίαν πληρωθέντος εις τους ιδρυτικούς τίτλους μέσου ετησίου μερίσματος".

Η τιμή εξαγοράς των τίτλων ορίζεται από το καταστατικό. Στην τιμήν αυτήν ο νόμος θέτει ανώτατο όριο που υπολογίζεται ως εξής: Αθροίζονται τα μερίσματα που δόθηκαν σε όλους τους κοινούς ιδρυτικούς τίτλους κατά την τελευταία τριετία και το άθροισμα τους διαιρείται δια του τρία. Βρίσκουμε έτσι το μέσο

ετήσιο μέρισμα της τελευταίας τριετίας, το οποίο κεφαλαιοποιείται προς 15%. Το ποσό που βρίσκεται αποτελεί την ανώτατη τιμή εξαγοράς των τίτλων. π.χ. Κατά τα τρία τελευταία χρόνια δόθηκαν αντίστοιχα μερίσματα 100.000, 300.000 και 500.000. Το μέσο ετήσιο μέρισμα ανέρχεται σε 300.000 (100.000 + 300.000 + 500.000 = 900.000 : 3) και η ανώτατη τιμή εξαγοράς 2.000.000 υπολογιζόμενη ως εξής:

$$\frac{100}{x} \cdot \frac{15}{300.000} \Rightarrow x = \frac{100 \times 300.000}{15} = 2.000.000$$

Εδώ όμως γεννάται το ερώτημα αν στην τελευταία τριετία δε διανεμήθηκαν κέρδη στους κοινούς ιδρυτικούς τίτλους, σε ποιά τιμή οι τίτλοι πρέπει να εξαγοραστούν; Εδώ υπάρχουν δύο απόψεις, οι πρώτοι ισχυρίζονται ότι δεν μπορεί να γίνει εξαγορά (Καραβάς, Α. Αναστασιάδη). Οι δεύτεροι ισχυρίζονται ότι οι τίτλοι ακυρώνονται χωρίς αντάλλαγμα (Π. Πέρδικας).

Αν στο ένα ή και στα δύο έτη της τελευταίας τριετίας δε διανεμηθούν κέρδη στους κοινούς ιδρυτικούς τίτλους το συνολικό τίμημα εξαγοράς υπολογίζεται με βάση μόνο τα κέρδη που διανεμήθηκαν στους τίτλους αυτούς τα δύο ή το ένα έτος κατά περίπτωση. Πάντως η από μέρους της εταιρείας άσκηση του δικαιώματος εξαγοράς των τίτλων δεν πρέπει να είναι καταχρηστική (Α.Κ. άρθρο 281). Δεν επιτρέπεται δηλαδή στην εταιρεία να επιλέξει χρόνο εξαγοράς τέτοιο που να ζημιώνονται οι δικαιούχοι των τίτλων, όπως π.χ. αυτό συμβαίνει όταν στην τελευταία τριετία τίποτα ή ελάχιστα δόθηκαν στους δικαιούχους ιδρυτικών τίτλων, ενώ στα προηγούμενα έτη δόθηκαν μεγαλύτερα μερίσματα και στις επόμενες χρήσεις προβλέπονται να πραγματοποιηθούν σημαντικά κέρδη και να διανεμηθούν κέρδη και να διανεμηθούν υψηλά μερίσματα στους κατόχους των ιδρυτικών τίτλων.

Η εξαγορά των κοινών ιδρυτικών τίτλων πρέπει να αποφασιστεί από τη γενική συνέλευση και δεν αρκεί απλώς απόφαση Δ.Σ. Από τη στιγμή που η γενική συνέλευση λάβει την απόφαση εξαγοράς

των ιδρυτικών τίτλων γεννάται αξίωση των κατόχων των τίτλων για το τμήμα της εξαγοράς και η εταιρεία υποχρεούται να εμφανίσει τη σχετική οφειλή της στο Παθητικό του ισολογισμού της.

Το απαιτούμενο ποσό για την εξαγορά των κοινών ιδρυτικών τίτλων δεν είναι απαραίτητο να ληφθεί από τα κέρδη της χρήσεως κατά την οποία γίνεται η εξαγορά. Υπάρχει η δυνατότητα να ληφθεί και από αποθεματικά που σχηματίστηκαν σε προηγούμενες χρήσεις. Πάντως δεν μπορεί το απαιτούμενο ποσό για την εξαγορά των τίτλων να ληφθεί από το μετοχικό κεφάλαιο, δηλαδή να γίνει μείωση του μετοχικού κεφαλαίου για να εξοφληθούν οι ιδρυτικοί τίτλοι. Επίσης, δεν υπάρχει η δυνατότητα οι ιδρυτικοί τίτλοι να αντικατασταθούν με μετοχές, γιατί οι μετοχές αντικρύζονται με εισφορές σε μετρητά ή σε είδος που εκτιμούνται σύμφωνα με το νόμο, ενώ οι κοινοί ιδρυτικοί τίτλοι δόθηκαν έναντι των υπηρεσιών κατά την ίδρυση της εταιρείας ή την αύξηση του κεφαλαίου της.

Επίσης υπάρχει η δυνατότητα το ποσό της εξαγοράς των κοινών ιδρυτικών τίτλων να κεφαλαιοποιηθεί υπό τους εξής όρους:

α) Το ποσό της εξαγοράς να εκτιμηθεί από την επιτροπή του άρθρου 9 του ν. 2190/1920 ως εισφορά "εις είδος".

β) να συναινούν οι κομιστές των ιδρυτικών τίτλων και

γ) να υπάρχουν μετοχές που να αποδεσμεύτηκαν από το δικίωμα προτιμήσεως των μετόχων.

5.12.5.2 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ ΔΡΥΤΙΚΩΝ ΤΙΤΛΩΝ

Η φορολογική μεταχείριση των εισοδημάτων των κατόχων ιδρυτικών τίτλων, κοινών και εξαιρετικών έχει ως εξής:

Το μέρισμα που διανέμεται στους κατόχους ιδρυτικών τίτλων θεωρείται εισόδημα από κινητές αξίες (Γ. πηγής) αρθ. 25 παρ.

1 περιπτ. α. ν.δ. 3323/1955). Στην ίδια κατηγορία εντάσσεται επίσης και το αντίτιμο εξαγοράς των τίτλων αυτών. Το ποσό της εξαγοράς που η εταιρεία καταβάλλει στους κατόχους ιδρυτικών τίτλων θεωρείται για αυτούς διανεμόμενο μέρισμα (εισόδημα από κινητές αξίες), αδιάφορο από ποιά πηγή προέρχονται τα ποσά που διαθέτονται για την εξαγορά, αν δηλαδή προέρχονται από κέρδη, αποθεματικά, δάνεια κλπ. Αυτό προβλέπεται από τη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 26 ν.δ. 3323/1955 η οποία ρητά ορίζει ότι "ωσαύτως ως διανεμόμενον μέρισμα θεωρείται και η εν περιπτώσει εξαγοράς... υπό της ημεδαπής ανωνύμου εταιρείας ιδίων αυτής μετοχών... προκύπτουσα τυχόν επιπλέον διαφορά μεταξύ του καταβαλλόμενου εις τους μετόχους αντιτίμου μετοχών και του πράγματι καταβληθέντος υπό τούτων ποσού του μήπω επιστραφέντος αυτοίς... Η διάταξη αυτή της παρούσης παραγράφου εφαρμόζεται αναλόγως και επί της εξαγοράς υπο της ανωνύμου εταιρείας ιδίων αυτής ιδρυτικών τίτλων".

Επίσης σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 29 παρ. 2 του ν.δ. 3323/1955 η εταιρεία οφείλει να πρακρατήσει "κατά την καταβολήν ή την εγγραφήν των εισοδημάτων τούτων εις πίστωσιν του Εδικοιούχου, εν πάση δε περιπτώσει ουχί βραδύτερον του μηνός από της εγκρίσεως του Ισολογισμού υπό της γενικής συνελεύσεως των μετόχων" φόρο επί των μερισμάτων από ιδρυτικούς τίτλους και από το αντίτιμο της εξαγοράς αυτών ως εξής:

α) Αν δικαιούχος του εισοδήματος από ονομαστικούς ιδρυτικούς τίτλους είναι φυσικό πρόσωπο, βάσει της κλίμακας του άρθρου 9 του ν.δ. 3323/1955 πλέον συμπληρωματικού φόρου 3% και πριν από την ενέργεια των εκπτώσεων του άρθρου 8.

β) Αν ο δικαιούχος του εισοδήματος από ονομαστικούς ιδρυτικούς τίτλους είναι προσωπική εταιρεία ή άλλο νομικό πρόσωπο που φορολογείται κατά τις διατάξεις του ν.δ. 3843/1958, ή αν πρόκειται περί ανωνύμων ιδρυτικών τίτλων

ανεξάρτητα αν ο δικαιούχος είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο βάσει ποσοστού 25%.

Η εταιρεία οφείλει να αποδώσει στο Δημόσιο το φόρο που παρακράτησε "εις τρεις ίσας μηνιαίες δόσεις της πρώτης καταβαλλομένης εντός του επομένου από της κρατήσεως μηνός (αρθ. 29 παρ. 2 περ. α και παρ. 4 ν.δ. 3323/1955).

5.12.6 ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΑΓΟΡΑΣ ΙΔΡΥΤΙΚΩΝ ΤΙΤΛΩΝ

5.12.6.1 ΔΙΑΝΟΜΗ ΜΕΡΙΣΜΑΤΟΣ (ΚΕΡΔΩΝ) ΣΕ ΚΟΙΝΟΥΣ ή ΒΕΛΑΙΡΕΤΙΚΟΥΣ ΙΔΡΥΤΙΚΟΥΣ ΤΙΤΛΟΥΣ

Το καταστατικό της Α.Ε. ορίζει ότι στους (ανώνυμους) ιδρυτικούς τίτλους κοινούς ή εξαιρετικούς διανέμεται το 10% του υπολοίπου των κερδών και ότι στη συγκεκριμένη χρήση 1983 το ποσόν αυτό ανέρχεται συνολικά σε δρχ. 1.000.000.

88.99	Κέρδη προς διάθεση	1.000.000	
	53 Πιστωτές διάφοροι		1.000.000
	(53.08.01 Μερίσματα ιδρ. τίτλ. πληρωτέα)		

Μετά την έγκριση της διανομής του μερίσματος από τη γενική συνέλευση των μετόχων και την κατάβολή του μερίσματος.

53	Πιστωτές διάφοροι	1.000.000	
(53.08.01	Μερίσματα ιδρ. τίτλ. πλ/τέα)		
	54 Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη		280.000
	(54.09.13 Φόρος μερισμάτων ιδρ. τίτλων)		
	38 Ταμείο		720.000

Ο παρακρατούμενος φόρος από τους ανώνυμους ιδρυτικούς τίτλους υπολογίζεται ως εξής:

Συνολικό μέρισμα 1.000.000 x 25% =	250.000
πλέον Συμπληρωματικός φόρος 1.000.000 x 3% =	<u>30.000</u>
Συνολικός παρακρατούμενος φόρος	<u>280.000</u>

5.12.6.2 ΕΞΑΓΟΡΑ ΚΟΙΝΩΝ ΙΔΡΥΤΙΚΩΝ ΤΙΤΛΩΝ

Η εξαγορά των κοινών ιδρυτικών τίτλων συνεπάγεται μείωση της περιουσίας της εταιρείας. Γι αυτό η εξαγορά θα πρέπει να γίνεται από πραγματοποιούμενα κέρδη, δηλαδή από τα κέρδη μιας χρήσεως ή από αποθεματικά που σχηματίστηκαν για αυτόν τον σκοπό. Θα ήταν δυνατό επίσης η δαπάνη της εξαγοράς των κοινών ιδρυτικών τίτλων να χαρακτηριστεί σαν δαπάνη ιδρύσεως και να αποσβεστεί το πολύ μέσα σε πέντε έτη.

Εστω ότι η εταιρεία καταβάλλει για την εξαγορά των κοινών ανώνυμων ιδρυτικών τίτλων συνολικό ποσό δρχ. 2.000.000.

θα γίνουν οι εξής εγγραφές:

βα) Αν η εξαγορά καλύπτεται από τα κέρδη της χρήσεως.

16.10	Εξοδα ιδρύσεως και πρώτης εγκαταστάσεως	2.000.000
(16.10.05	Εξαγορά κοινών ιδρυτ. τίτλων)	
	53. Πιστωτές διάφοροι	2.000.000
	(53.98.00 Δικαιούχ. κοινών ιδρυτ. τίτλων)	
88.99	Κέρδη προς διάθεση	2.000.000
	16.10 Εξοδα ιδρύσεως & πρώτης εγκ/σεως	2.000.000
	(16.10.05 Εξαγορά κοινών ιδρυτ. τίτλων)	
53	Πιστωτές διάφοροι	2.000.000
(53.98.00	Δικαιούχοι κοινών ιδρυτ. τίτλων)	
	54 Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη	560.000
	(54.09.13 Φόρος μερισμ. ιδρυτ. τίτλων)	
	38 Ταμείο	1.440.000
04.01	Ιδρυτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία	1.000
	03.01 Υπηρεσίες παρασχεθείσες από ιδρυτές	1.000
	Αντιλογισμός των λογ/σμών τάξεως	

Ο παρακρατούμενος φόρος υπολογίζεται ως εξής:

Αντίτιμο εξαγοράς 2.000.000 x 25% =	500.000
πλέον Συμπληρωματικός φόρος 2.000.000 x 3% =	<u>60.000</u>
Σύνολο	560.000

ββ) Αν η εξαγορά καλύπτεται από ήδη σχηματισμένο αποθεματικό, πρέπει να διακρίνουμε αν πρόκειται για φορολογημένο ή αφορολόγητο αποθεματικό.

Στην περίπτωση που χρησιμοποιείται φορολογημένο αποθεματικό για την εξαγορά ιδρυτικών τίτλων δημιουργείται η απαίτηση της Α.Ε. για επιστροφή από το Δημόσιο του φόρου εισοδήματος που η Α.Ε. κατέβαλε κατά το χρόνο σχηματισμού του διατιθέμενου αποθεματικού και συμπληφίζεται ο φόρος αυτός με τον παρακρατούμενο από τους κατόχους των εξαγοραζομένων ιδρυτικών τίτλων φόρο εισοδήματος.

Αν για παράδειγμα στο πιο πάνω παράδειγμα η Α.Ε. χρησιμοποιήσει έκτακτο αποθεματικό που είχε φορολογηθεί κατά το σχηματισμό του με συντελεστή 44% το χρησιμοποιούμενο ποσό αποθεματικού ανέρχεται σε δρχ. 1.120.000 γιατί η Α.Ε. έχει απαίτηση επιστροφής από το Δημόσιο ποσό φόρου 880.000 δρχ. ποσό που είχε καταβάλλει στο Δημόσιο κατά το σχηματισμό του αποθεματικού το ποσό 1.120.000 υπολογίζεται

$$\frac{2.000.000 \times (100-44)}{100} = 1.120.000$$

Οι εγγραφές που θα γίνουν είναι οι εξής:

53	Πιστωτές διάφοροι	2.000.000
(53.98.00)	Δικαιούχοι ιδρυτ. τίτλων	
54	Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη	560.000
(54.09.13)	Φόρος μερισμ. ιδρυτ. τίτλων	
38.00	Ταμείο 1.440.000	

41.05	Εκτακτο αποθεματικό (ή αποθεματικό εξαγορ. ιδρυτ. τίτλων)	1.120.000	
33.13	Ελληνικό Δημόσιο	880.000	
(33.13.08	Φόρος εισοδ. επί διανεμ. αποθ.)		
88	Αποτελέσματα προς διάθεση		2.000.000
(88.07	Νόμος αποθεμ. προς διάθεση)		
04.01	Ιδρυτικοί τίτλοι κοινοί σε κυκλοφορία	1.000	
03.01	Υπηρεσίες παρασχεθείσες από ιδρυτές		1.000

Για το συμπληρισμό μέρους του επιστρεπτέου με τον οφειλόμενο φόρο, θα γίνεί η εγγραφή:

54	Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη	560.000	
(54.09.13	Φόρος μερισμ. ιδρυτ. τίτλων)		
33.13	Ελληνικό Δημόσιο	560.000	
(33.13.08	Φόρος εισοδ. επί διανεμ. αποθεμ.)		

5.12.6.3 Εξαγορά εξαιρετικών ιδρυτικών τίτλων

Οι εγγραφές είναι ανάλογες με αυτές της εξαγοράς των κοινών ιδρυτικών τίτλων της προηγούμενης περίπτωσης. Μόνο στην περίπτωση που κατά το χρόνο εξαγοράς η αξία χρήσεως που έχει για την εταιρεία η εισφορά σε είδος για την οποία χορηγήθηκαν οι εξαιρετικοί ιδρυτικοί τίτλοι, είναι σημαντική, θα πρέπει οι εισφορές σε είδος να εκτιμηθούν σύμφωνα με το νόμο (επιτροπή άρθρου 9 ν. 2190/1920) οπότε η επιβάρυνση της εταιρείας για την εξαγορά και ακύρωση των τίτλων θα μειωθεί κατά την αξία των σε είδος εισφορών. Αν στο παραδειγμα της προηγούμενης περίπτωσης οι ιδρυτικοί τίτλοι ήταν εξαιρετικοί και είχαν δοθεί για την εκμετάλλευση μεταλλείου η αξία του οποίου κατά το χρόνο της εξαγοράς των τίτλων εκτιμάται δρχ. 500.000 οι εγγραφές θα είναι κατά περίπτωση ανάλογες με τις εγγραφές της προηγούμενης περιπτώσεως εκτός από την πρώτη εγγραφή που θα είναι:

16.10	Εξοδα ιδρύσεως και πρώτης εγκ/σεως	1.500.000	
(16.10.05	εξαγορ. εξαιρ. ιδρ. τίτλων)		
16	Ασώματες ακινητοποιήσεις	500.000	
(16.02	Δικαιώματα εκμ/σεως μεταλλείου)		
53	Πιστωτές διάφοροι		2.000.000
(53.98.00	Δικαιούχοι εξαιρ. ιδρυτ. τίτλων)		

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

6. ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΕΠΙΤΩΝ ΜΗ ΔΙΑΝΕΜΟΜΕΝΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΤΗΣ Α.Ε

6.1 ΙΣΧΥΟΝΤΕΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ Α.Ε.

Τα κέρδη της ανώνυμης εταιρείας διακρίνονται από φορολογική άποψη, σε διανεμόμενα και μη διανεμόμενα (άρθρο 4 παρ. 1 ν.δ. 3843/1958. Τα διανεμόμενα κέρδη (μερίσματα, ποσοστά Δ.Σ. κλπ.) φορολογούνται "επ'ονόματι" και σε βάρος των δικαιούχων φυσικών ή νομικών προσώπων στα οποία τα κέρδη περιέρχονται.

Στα οικεία μέρη του παρόντος έργου αναπτύσσεται το ισχύον φορολογικό καθεστώς καθεμιάς κατηγορίας διανεμόμενων κερδών.

Τα μη διανεμόμενα κέρδη, που παραμένουν, στην ανώνυμη εταιρεία με τη μορφή αποθεματικών ή κερδών εις νέο, φορολογούνται "επ'ονόματι" του νομικού προσώπου της ανώνυμης εταιρείας.

Κατά την ισχύουσα σήμερα νομοθεσί (άρθρο 20 παρ. 1 περ. πτ α.ν.δ. 3843/1958) όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 16 του ν. 1731/1987 τα μη διανεμόμενα κέρδη των ημεδαπών και αλλοδαπών ανωνύμων εταιρειών που αποβλέπουν στην απόκτηση οικονομικών οφελημάτων τα οποία προκύπτουν από ισολογισμούς που κλείνουν μετά τις 30 Δεκεμβρίου 1986 ως ακολούθως:

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

(α) Ημεδαπές βιομηχανικές, βιοτεχνικές, μεταλλευτικές και λατομικές Α.Ε. οι οποίες είτε:

- έχουν τις μετοχές εισαγμένες στο Χρηματιστήριο
- πραγματοποιούν από 1.1.1987 και μετά παραγωγικές επενδύσεις που υπάγονται στις επιχορηγήσεις του ν. 1262/1982 ύψους άνω των 50.000.000 39%
- έχουν υπαχθεί μέχρι την 31.12.1986 στις κρατικές επιχορηγήσεις του ίδιου νόμου ανεξάρτητα από το ύψος της πραγματοποιηθείσας επενδύσεως

(β) Ημεδαπές βιομηχανικές, βιοτεχνικές, μεταλλευτικές και λατομικές Α.Ε. που δεν εμπίπτουν σε καμμία από τις προϋποθέσεις της προηγούμενης περιπτώσεως (δεν είναι εισαγμένες στο Χρηματιστήριο κλπ.) 44%

Επί των μικτών επιχειρήσεων των πιο πάνω περιπτώσεων α & β ο μειωμένος συντελεστής 39% ή 44% κατά περίπτωση εφαρμόζεται μόνο στα αδιανέμητα κέρδη που προέρχονται από το βιομηχανικό, βιοτεχνικό, μεταλλευτικό και λατομικό κλάδο. Σε περίπτωση που δεν είναι δυνατός ο λογιστικός διαχωρισμός των κερδών που προκύπτουν από κάθε κλάδο, τα αδιανέμητα κέρδη που θα φορολογηθούν με το μειωμένο συντελεστή θα προσδιοριστούν με επιμερισμό του συνόλου των αδιανέμητων κερδών της ανώνυμης εταιρείας με βάση τα ακαθάριστα έσοδα, κάθε κλάδου.

(γ) Λοιπές ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες:

- που πραγματοποιούν από 1.1.1987 και μετά παραγωγικές επενδύσεις που υπάγονται στο σύστημα των κρατικών επιχορηγήσεων του ν. 1262/1982 ύψους πάνω από 50.000.000 44%
- που έχουν υπαχθεί μέχρι 31.12.1986 στις κρατικές επιχορηγήσεις του ν. 1262/1982 ανεξάρτητα από το ύψος της πραγματοποιηθείσας επενδύσεως.

Επί μικτών επιχειρήσεων ο μειωμένος συντελεστής φορολογίας αδιανέμητων κερδών εφαρμόζεται μόνο στα αδιανέμητα κέρδη του κλάδου στον οποίο έχει πραγματοποιηθεί ή πραγματοποιείται η παραγωγική επένδυση. Ο προσδιορισμός του ποσού των

αδιανέμητων κερδών τα οποία θα φορολογηθούν με το μειωμένο συντελεστή 44%, γίνεται με τρόπο όμοιο με αυτό της αμέσως προηγούμενης περίπτωσης.

(δ) Λοιπές ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες που δεν εμπίπτουν σε καμία από τις παραπάνω περιπτώσεις 49%

(ε) Αλλοδαπές ανώνυμες εταιρείες 49%

Ως χρόνος ενάρξεως εφαρμογής του μειωμένου συντελεστή αδιανέμητων κερδών, για τις ανώνυμες εταιρείες που αναφέρονται στις παραπάνω περιπτώσεις α και γ και οι οποίες από 1.1.1987 και μετά άρχισαν την πραγματοποίηση επενδύσεων που υπάγονται στο σύστημα των κρατικών επιχορηγήσεων του ν. 1262/1982, λαμβάνεται ο χρόνος της πραγματοποίησης συνολικού κόστους επένδυσης ύψους τουλάχιστον Ξενήντα εκατομμυρίων (50.000.000) δραχμών η διαπίστωση του οποίου γίνεται από τα τηρούμενα βιβλία της επιχείρησης και προκειμένου για τις ανώνυμες εταιρείες που έχουν υπαχθεί μέχρι 31.12.1986 στις κρατικές επιχορηγήσεις του ίδιου νόμου, λαμβάνεται ο χρόνος ολοκλήρωσης της επένδυσης.

6.2 ΧΡΟΝΟΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΔΗΛΩΣΕΩΣ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΦΟΡΙΑ

Σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 1 ν.δ. 3843/58 η Α.Ε. υποχρεούται να υποβάλει δήλωση φορολογίας για τα εισοδήματα που απόκτησε κατά το προηγούμενο της φορολογίας διαχειριστικό έτος. Αρμόδιος Οικονομικός Εφορος για την παραλαβή και τον έλεγχο των δηλώσεων είναι ο Εφορος της περιφέρειας όπου εδρεύει η Α.Ε. και εκεί όπου εδρεύουν περισσότεροι του ενός Εφοροι που έχει καθοριστεί με απόφαση του υπουργείου Οικονομικών.

Η Α.Ε. υποχρεούται να υποβάλει τη δήλωση εντός τετραμήνου από της λήξης της διαχειριστικής της περιόδου π.χ. αν η Α.Ε. κλείνει διαχείριση την 31 Δεκεμβρίου κάθε χρόνου, θα επιδώσει

τη δήλωσή της μέχρι 30 Απριλίου του επόμενου χρόνου. Αν κλείνει την 30 Ιουνίου κάθε χρόνου θα επιδώσει τη δήλωσή της μέχρι την 31 Οκτωβρίου του ίδιου χρόνου. Αφού ληφθεί δε υπόψη και η διάταξη του άρθρου 5 παρ. 7 του ν. 2252/52 οι προθεσμίες αυτές λήγουν αντίστοιχα την 10/5 και 10/11.

6.3 ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

Ο φόρος εισοδήματος της Α.Ε. που προκύπτει από τη φορολογική δήλωση καταβάλλεται στο Δημόσιο σύμφωνα με το άρθρο 13 του ν.δ. 3843/58 σε επτά ίσες μηνιαίες δόσεις από τις οποίες η πρώτη μαζί με την υποβολή της εμπρόθεσμης δηλώσεως (δηλ. 10/5 του επόμενου έτους) οι δε υπόλοιπες μέσα στους επόμενους μήνες.

Εξάλλου σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 5 ν/δ. 4242/1962 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 4 ν.δ. 328/1974 δίνεται έκπτωση 10% σε όσους εξοφλούν μέσα στην προθεσμία καταβολής της πρώτης δόσεως ολόκληρο το ποσό του φόρου που προκύπτει από την εμπρόθεσμη δήλωση φορολογίας τους.

6.4 ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ ΝΕΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΑΔΙΑΝΕΜΙΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ
Α.Ε. ΚΑΙ Ν.Π. ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟΥ ΚΑΙ ΜΗ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ
άρθρο 10 Ν.Δ. 3323/55

		Ισολ/σμός μετά την 30/12/88	Ισολ/σμός μετά την 30/12/89
1	Α.Ε. Αλλοδαπές, Δημόσιες, Δημοτικές και Κοινοτικές επιχειρήσεις κερδοσκοπικού χαρακτήρα	46	46
2	Α.Ε., ημεδαπές βιομηχανικές, βιοτεχνικές, μεταλλευτικές και λατομικές	40	40
3	Οι ως άνω (2) εισηγμένες στο Χρηματιστήριο.	35	35
4	Οι ως άνω (2) που πραγματοποιούν από 1/1/87 επενδύσεις άνω των 50.000.000 (Ν. 1262/82) ή υπαχθείσες στις κρατικές επιχορηγήσεις μέχρι 31/12/86	35	35
5	Οι ως άνω (2) που πραγματοποιούν από 1/1/90 και μετά παραγωγικές επενδύσεις άνω των 50.000.000 στο σύστημα των αφορολόγητων εκπτώσεων του Ν. 1262/82.		35
6	Λοιπές ημεδαπές Α.Ε. (πλην βιομ. βιοτ. μεταλλ. λατομ.) που κάνουν επενδύσεις ως άνω (4) και (5).	40	40
7	Ημεδαποί συνεταιρισμοί α, β, γ βαθμού και ενώσεις τους.	33	33
8	Ημεδαποί γεωργικοί & βιοτεχνικοί συνεταιρισμοί	28	28
9	Ημεδαπά & αλλοδαπά Ν.Π. μη κερδοσκ. χαρακτήρα.	23	23

Για το εισόδημα οικοδομών που φορολογείται υπολογίζεται πρόσθετος φόρος 3%.

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΦΟΡΟΥ ΑΔΙΑΝΕΜΗΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ

N. 1882/1990

(για ισολογισμούς που κλείνουν μετά την 30/12/89)

Άρθρο 10

Μείωση συντελεστή αδιανέμητων κερδών ΑΕ

1. Οι υποπεριπτώσεις ββ και γγ της περίπτωσης α της παραγράφου 1 του άρθρου 10 του ν.δ. 3843/1958 αντικαθίσταται ως εξής:

"ββ. Για τις ημεδαπές βιομηχανικές, βιοτεχνικές, μεταλλευτικές και λατομικές ανώνυμες εταιρείες, οι οποίες είτε έχουν μετοχές εισηγμένες στο χρηματιστήριο είτε πραγματοποιούν από 1.1.1987 και μετά παραγωγικές επενδύσεις που υπάγονται στο σύστημα των κρατικών επιχορηγήσεων του ν. 1262/1982 (ΦΕΚ Α 70) ύψους πάνω από πενήντα εκατομμύρια (50.000.000) δραχμές καθώς και για εκείνες που έχουν υπαχθεί μέχρι 31.12.1986 στις κρατικές επιχορηγήσεις του ίδιου νόμου, ανεξάρτητα από το ύψος της επένδυσης που πραγματοποιήθηκε με συντελεστή φορολογίας τριάντα πέντε τοις εκατό (35%).

γγ. Για τις ημεδαπές βιομηχανικές, βιοτεχνικές, μεταλλευτικές και λατομικές ανώνυμες εταιρείες, οι οποίες πραγματοποιούν από 1.1.1990 και μετά παραγωγικές επενδύσεις που υπάγονται στο σύστημα των αφορολόγητων εκπτώσεων του ν. 1262/1982 ύψους πάνω από πενήντα εκατομμύρια (50.000.000) δραχμές με συντελεστή φορολογίας τριάντα πέντε τοις εκατό (35%). Για τις μικτές επιχειρήσεις των πιο πάνω υποπεριπτώσεων αα. ββ και γγ. ο μειωμένος συντελεστής σαράντα τοις εκατό (40%) ή τριάντα πέντε τοις εκατό (35%) κατά περίπτωση, εφαρμόζεται μόνο στα αδιανέμητα κέρδη που προέρχονται από το βιομηχανικό, βιοτεχνικό, μεταλλευτικό και λατομικό κλάδο.

Αν δεν είναι δυνατός ο λογιστικός διαχωρισμός των κερδών που προκύπτουν από κάθε κλάδο, τα αδιανέμητα κέρδη που φορολογούνται με το μειωμένο συντελεστή προδιορίζονται με επιμερισμό του συνόλου των αδιανέμητων κερδών της ανώνυμης

εταιρείας με βάση τα ακαθάριστα έσοδα κάθε κλάδου.

δδ. Για τις λοιπές ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες οι οποίες είτε πραγματοποιούν από 1.1.1987 και μετά παραγωγικές επενδύσεις που υπάγονται στο σύστημα των κρατικών επιχορηγήσεων του ν. 1262/1982 ύψους πάνω από πενήντα εκατομμύρια (50.000.000) δραχμές είτε πραγματοποιούν από 1.1.1990 και μετά παραγωγικές επενδύσεις που υπάγονται στο σύστημα των αφορολόγητων εκπτώσεων του ν. 1262/1982 ύψους πάνω από το ανωτέρω αναφερόμενο ποσό, καθώς και για εκείνες που έχουν υπαχθεί μέχρι 31.12.1986 στις κρατικές επιχορηγήσεις του ίδιου νόμου, ανεξάρτητα από το ύψος της επένδυσης που πραγματοποιήθηκε, με συντελεστή φορολογίας σαράντα τοις εκατό (40%).

Για τις μικτές επιχειρήσεις ο μειωμένος συντελεστής φορολογίας αδιανέμητων κερδών εφαρμόζεται μόνο στα αδιανέμητα κέρδη του κλάδου στον οποίο έχει πραγματοποιηθεί η παραγωγική επένδυση.

Για τον προσδιορισμό του ποσού των αδιανέμητων κερδών, τα οποία θα φορολογηθούν με το μειωμένο συντελεστή σαράντα τοις εκατό (40%) εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του τελευταίου εδαφίου της υποπερίπτωσης γγ.

Ως χρόνος έναρξης εφαρμογής του μειωμένου συντελεστή αδιανέμητων κερδών, για τις ανώνυμες εταιρείες που αναφέρονται στις πιο πάνω περιπτώσεις ββ, γγ και δδ και οι οποίες πραγματοποιούν επενδύσεις που υπάγονται στο σύστημα των κρατικών επιχορηγήσεων ή των αφορολόγητων εκπτώσεων του ν. 1262/1982 λαμβάνεται ο χρόνος της πραγματοποίησης συνολικού κόστους επένδυσης ύψους τουλάχιστον πενήντα εκατομμυρίων (50.000.000) δραχμών, η διαπίστωση του οποίου γίνεται από τα τηρούμενα βιβλία της επιχείρησης και για τις ανώνυμες εταιρείες που έχουν υπαχθεί μέχρι 31.12.1986 στις κρατικές επιχορηγήσεις του ν. 1262/1982 λαμβάνεται ο χρόνος της ολοκλήρωσης της επένδυσης".

Η συνολική μείωση του φόρου σε όλες τις περιπτώσεις της

παρούσας παραγράφου δεν μπορεί να υπερβεί το 50% του ύψους των επενδύσεων της Ανώνυμης εταιρείας.

2. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται για τα καθαρά κέρδη Ξπου προκύπτουν από ισολογισμούς που κλείνουν μετά την 30.12.1989 και εφεξής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

7. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ

7.1 Διατάξεις του καταστατικού της α.ε. για τη διάθεση των κερδών

Η εισαγόμενη στο Χρηματιστήριο βιομηχανική α.ε. Ω έχει μετοχικό κεφάλαιο ολοσχερώς καταβλημένο δρχ. 50.000.000 διαιρεμένο σε 20.000 ονομαστικές και 30.000 ανώνυμες μετοχές ονομαστικής αξίας 1.000 η καθεμιά. Από τις ονομαστικές μετοχές, οι 10.000 είναι προνομιούχες σωρευτικού μερίσματος.

Το καταστατικό της α.ε. καθορίζει την ακόλουθη τάξη διανομής των κερδών της χρήσεως:

α) Το 5% των κερδών κρατείται για σχηματισμό τακτικού αποθεματικού.

β) Ποσό (σο με το 6% επί του καταβλημένου κεφαλαίου ή το 35% των κερδών μετά την αφαίρεση της κρατήσεως για τακτικό αποθεματικό, οποιδήποτε από τα ποσά αυτά είναι μεγαλύτερο, διανέμεται στους μετόχους για μέρισμα.

γ) Το υπόλοιπο των κερδών διατίθεται: το 30% για αμοιβές Δ.Σ., το 10% για μέρισμα ιδρυτικών τίτλων, το 20% για μέρισμα κερδοφόρων ομολογιών και το υπόλοιπο, στρογγυλοποιημένο σε δεκάδες χιλιάδες, κρατείται για έκτακτο αποθεματικό. Το υπόλοιπο που απομένει κάτω των 10.000 αφήνεται ως υπόλοιπο εις νέο.

Συμπληρωματικά σημειώνουμε ότι:

-Το τακτικό αποθεματικό που έχει σχηματίσει ήδη η α.ε. ανέρχεται σε δρχ. 7.000.000.

-Από τα πληρωτέα στους μετόχους μερίσματα, ποσό δρχ. 10.000.000 αποφασίζεται να διανεμηθεί στους μετόχους σε μετοχές.

7.2 Αποτελέσματα που πραγματοποίησε η α.ε. στη χρήση 1987

Στην παρούσα χρήση, 1987, η α.ε. πραγματοποίησε κέρδη δρχ. 44.000.000, (Έσοδα 100.000.000 - Έξοδα 56.000.000), ενώ στην προηγούμενη χρήση έκλεισε με ζημία δρχ. 4.000.000.

Τα έσοδα και έξοδα της χρήσεως έχουν, από άποψη φορολογική, ως εξής:

α) Συνολικά ακαθάριστα έσοδα, όπως προκύπτουν από τα βιβλία (δεχόμαστε ότι δεν υπάρχουν λογιστικές διαφορές στα έσοδα)

100.000.000

Το ποσό αυτό αναλύεται σε

_ Φορολογητέα ακαθάριστα έσοδα 90.000.000

_ Αφορολόγητα ακαθάριστα έσοδα 10.000.000

β) Συνολικά έξοδα όπως προκύπτουν από τα βιβλία 56.000.000

μείον: Λογιστικές διαφορές 4.000.000 52.000.000

7.3 Πίνακας διαθέσεως κερδών και υπολογισμός φόρου εισοδήματος επί των μη διανεμόμενων κερδών

		διανεμόμενα	μη διανεμόμενα
1	Για Τακτικό Αποθεματικό $40.000.000 \times 5\%$		2.000.000
2	Για μείρισμα μετόχων Κε.α $50.000.000 \times 6\% =$	3.000.000	
	Κέρδη $(40.000.000 - 2.000.000) =$ $38.000.000 \times 35\% =$	13.300.000	
	Πλέον: Μερίσματα προνομιούχων μετόχων προηγ. χρήσεων $10.000.000 \times 6\% =$	600.000	13.900.000
3	Για πασατά Δ.Σ. $(40.000.000 - 2.000.000 - 13.900.000) =$ $= 24.100.000 \times 30\% =$		7.230.000
4	Για μείρισμα ιδρυτικών τίτλων $24.100.000 \times 30\% =$		2.410.000
5	Για μείρισμα κερδοφόρων ομολογιών $24.100.000 \times 20\% =$		4.820.000
6	Φόρος εισοδήματος (ως επόμενοι υπολογισμοί)		5.449.798
7	Υπόλοιπο κερδών: $(40.000.000 - 28.360.000)$ $(2.000.000 + 5.449.799) = 4.190.211$ από το οποίο:		
	α) Εκτακτο Αποθεματικό		4.190.000
	β) Κέρδη εις νέον		211
		28.360.000	11.840.000

7.4 Υπολογισμός του φόρου εισοδήματος

α) Κατανομή συνολικών δαπανών στα φορολογητέα και αφορολόγητα έσοδα:		
Αναλογούσες στα φορολογητέα έσοδα	$\frac{52.000.000 \times 90}{100.000.000}$	= 46.800.000
Αναλογούσες στα αφορολόγητα έσοδα	$\frac{52.000.000 \times 10}{100.000.000}$	= 5.200.000
β) Συνολικά ακαθάριστα έσοδα χρήσεως, όπως πύό πάνω		100.000.000
μείον : Συνολικές δαπάνες όπως πύό πάνω		<u>52.000.000</u>
Καθαρά κέρδη χρήσεως		48.000.000
μείον : Αφορολόγητα έσοδα	10.000.000	
μείον : Αναλογούσες σ'αυτά δαπάνες	<u>5.200.000</u>	<u>4.800.000</u>
Φορολογητέα καθαρά κέρδη χρήσεως		43.200.000
μείον : Ζημία προηγούμενης χρήσεως		<u>4.000.000</u>
Υπόλοιπο φορολογητέων καθαρών κερδών		<u>39.200.000</u>
γ) Κατανομή των φορολογητέων κερδών στα διανεμόμενα και μη διανεμόμενα		
(Σύνολο διανεμόμενων κερδών όπως προηγούμενος πίνακας 28.360.000)		
Διανεμόμενα φορολογητέα κέρδη:		
	$\frac{39.200.000 \times 28.360.000}{(48.000.000 - 4.000.000) = 44.000.000}$	= 25.226.182
Μη διανεμόμενα φορολογητέα κέρδη 13.973.818 (39.200.000 - 25.226.182)		
δ) Υπολογισμός φόρου εισοδήματος	$13.973.818 \times 39\% =$	5.449.789

7.5. Λογιστικές εγγραφές διαθέσεως των κερδών (σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ.)

α)

88.	Αποτελέσματα προς διάθεση	4000000	
(88.03	Ζημίες προηγ. χρήσεως προς κάλυψη)		
42.	Αποτελέσματα εις νέον		4000000
(42.01	Υπόλοιπα ζημιών χρήσεως εις νέον)		
Κάλυψη ζημίας παρελθούσης χρήσεως			

β)

88.	Αποτελέσματα προς διάθεση	5449789	
(88.08	Φόρος εισοδήματος)		
54.	Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη		5449789
(54.07	Φόρος εισοδήματος φορ. κερδών)		

γ)

88.	Αποτελέσματα προς διάθεση	9449789	
(88.99	Κέρδη προς διάθεση)		
88.	Αποτελέσματα προς διάθεση		9449789
(88.03	Ζημίες προηγ. χρήσ. προς κάλυψη)	4000000	
(88.08	Φόρος εισοδήματος)	5449789	

δ)

88.	Αποτελέσματα προς διάθεση	34550211	
(88.99	Κέρδη προς διάθεση)		
41.	Αποθεματικά		6190000
(41.02	Τακτικό Αποθεματικό)	2000000	
(41.05	Εκτακτο Αποθεματικό)	4190000	
53.	Πιστωτές διάφοροι		28360000
(53.01	Μερίσματα πληρωτέα)	13900000	
(53.08.00	Οφειλόμενα ποσοστά ΔΣ)	7230000	
(53.08.01	Μερίσματα ιδρυτικών τίτλων πλη/τέα	2410000	
(53.15	Δικριούχοι ομολογιούχοι παροχών επιπλέον τόκου	4820000	
42.	Αποτελέσματα εις νέον		211
(42.00 Υ	πόλοιπα κερδών εις νέον)		

ε)

51.	Πιστωτές διάφοροι	10000000	
(51.01	Μερίσματα πληρωτέα)		
43.	Ποσά προορισμένα για αύξηση κεφαλαίου		10000000
(43.02	Διαθέσιμα μερίσματα χρήσεως για αύξηση μετοχικού Κεφαλαίου)		

στ) Μετά την έγκριση του ισολογισμού από τη γενική συνέλευση και την απόφαση της συνελεύσεως περί διανομής των κερδών θα γίνουν οι εγγραφές απεικονίσεως των φόρων επί των διανεμόμενων κερδών. Οι φόροι αυτοί έχουν ως εξής:

α) Φόρος επί των μερισμάτων μετόχων

Για την απλούστευση, δεχόμαστε ότι οι μέτοχοι δεν έχουν δικαίωμα εκπτώσεως αφορολόγητων μερισμάτων (γιατί, από μερίσματα που είχαν από άλλες α.ε., ο καθένας εξέπεσε το αφορολόγητο ποσό των 120.000 δρχ.). Ωστε, ο φόρος που θα παρακρατηθεί και αποδοθεί στο Δημόσιο έχει ως εξής:

Μερίσματα	Φορολογικός Συντελεστής	Φόρος
Ανάλυση μερισμάτων		
-Ονομαστικών μετοχών, μέρισμα προηγ. χρήσεως, μετοχές 10000x60 =	600000	x42% = 252000
-Ονομαστικών μετοχών, μέρισμα παρούσης χρήσεως, μετοχές 20000x266 =	5320000	x42% = 2234400
-Ανωνύμων μετοχών μέρισμα παρούσης χρήσεως, μετοχές 30000x266 =	<u>7980000</u>	x45% = <u>3591000</u>
	<u>13900000</u>	<u>6077400</u>
Μερίσματα σε μετοχές		
-Μερίσματα ονομαστικών μετοχών		
$\frac{10000000 \times 20000}{50000} =$	4000000	x 42% = 1680000
-Μερίσματα ανωνύμων μετοχών		
$\frac{10000000 \times 30000}{50000} =$	<u>6000000</u>	x 45% = <u>2700000</u>
	<u>10000000</u>	<u>4380000</u>

β) Φόρος και χαρτόσημο επί ποσοστών Δ.Σ.

Εστω ότι το Δ.Σ. είναι πενταμελές και ότι οι σύμβουλοι συμμετέχουν στα κέρδη κατ' ισομοιρία. Καθένας λοιπόν δικαιούται ποσοστά από τα κέρδη δρχ. 1.446.000 (7.230.000 : 5).

Φόρος κλίμακας άρθρου 9 ν.δ. 3323/55	δρχ. 392.880
πλέον Φόρος 1ου κλιμακίου (104.000x8%) =	8.320
πλέον πρόσθετος φόρος x3%	<u>43.380</u>
Φόρος για καθένα σύμβουλο	444.580

Ωστε συνολικό ποσό παρακρατητέου φόρου δρχ. 2.222.900 (444.580 x 5).

Το χαρτόσημο ανέρχεται σε δρχ. (7.230.000 x 1,20%) = 86.760.

γ) Φόρος επί μερισμάτων ιδρυτικών τίτλων

Εστω ότι οι ιδρυτικοί τίτλοι είναι ονομαστικοί και ότι οι τέσσερεις νόμιμοι κάτοχοί τους (φυσικά πρόσωπα) συμμετέχουν στα κέρδη κα' ίσομοιρία. Καθένας, λοιπόν, ιδρυτής δικαιούται μερίσματος δρχ. 602.500 ($2.410.000 : 4$).

Φόρος κλίμακας άρθρου 9 ν.δ. 3323/55	δρχ. 86.025
πλέον Φόρος 1ου κλιμακίου ($104.000 \times 8\%$) =	8.320
πλέον πρόσθετος φόρος $\times 3\%$	<u>18.075</u>
Φόρος για καθένα σύμβουλο	112.420

δ) Φόρος επί μερισμάτων κερδοφόρων ομολογιών

Εστω ότι οι ομολογίες είναι ανώνυμες εισαγμένες στο Χρηματιστήριο και ότι οι ομολογιούχοι δεν έχουν δικαίωμα έκπτωσης αφορολόγητων ποσών (γιατί, από μερίσματα μετοχών ή κερδοφόρων ομολογιών από άλλες α.ε., καθένας εξέπεσε το αφορολόγητο ποσό των 120.000 δρχ.). Ωστε, ο φόρος που θα παρακρατηθεί και αποδοθεί στο Δημόσιο ανέρχεται σε δρχ. 2.169.000 (μερίσματα $4.820.000 \times 45\%$).

Με βάση τα παραπάνω δεδομένα θα γίνει η ακόλουθη εγγραφή:

53.	Πιστωτές διάφοροι	6.625.740
(53.01	Μερίσματα πληρωτέα)	1.697.400
(53.08.00	Οφειλόμενα ποσοστά ΔΣ)	2.309.660
(53.08.01	Μερίσματα ιδρυτ. τίτλων/πλ/τέα)	449.680
(53.15	Δικαιούχοι ομολογιούχοι παροχών επιπλέον τόκου)	<u>2169.000</u>
43.	Ποσά προορισμένα για αύξηση κεφαλαίου	4380.000
(43.02	Διαθέσιμα μερίσματα χρήσεως για αύξηση ΜΚ)	
54.	Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη	11.005.740
(54.09.00	Φόρος μερισμάτων)	6.077.400
(54.09.01	Φόροι αμοιβών ΔΣ)	2.222.900
(54.09.02	Χαρτόσημο και ΟΓΑ αμοιβών ΔΣ)	86.760
(54.09.13	Φόρος μερισμάτων ιδρυτ. τίτλων)	449.680
(54.09.14	Φόρος μερισμάτων κερδοφ.ομολογιών)	<u>2.169.000</u>

ζ) Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας αύξησεως του μετοχικού κεφαλαίου και της σχετικής δημοσιεύσεως στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως θα γίνουν οι εξής εγγραφές:

33.	Χρεώστες διάφοροι	5.620.000	
(33.03	Μέτοχοι λογ. καλύψεως κεφαλαίου)		
40.	Μετοχικό Κεφάλαιο		5.620.000
	(με ειδικό τον 40.00 ή 40.01)		

43.	Ποσά προορισμένα για αύξηση ΜΚ	5.620.000	
(43.02	Διάθεσιμα μερίσματα χρήσεως για αύξηση ΜΚ)		
33.	Χρεώστες διάφοροι		5.620.000
(33.02	Μέτοχοι λογ. καλύψεως κεφαλαίου)		

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Α.Ε.	ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
Α.Κ.	ΑΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ
α.ν.	ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ
απ.	ΑΠΟΦΑΣΗ
β.δ.	ΒΑΣΙΛΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ
Ε.Γ.Λ.Σ.	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ
Ε.Ε.Δ.	ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Ε.Σ.	ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ν.δ.	ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ
Ν.Σ.Κ.	ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΡΑΤΟΥΣ
π.δ.	ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ
Σ.τ.Ε.	ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ Η. - Ν. ΡΟΚΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ
 ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Μ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
 ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ Χ. ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ Α.Ε. ΑΠΟ ΝΟΜΙΚΗ
 ΑΠΟΨΗ
 ΚΑΦΟΥΣΗΣ Γ. ΑΡΧΕΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ
 ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ
 (προσαρμοσμένη στις οδηγίες της Ε.Ο.Κ.
 και του Ε.Γ.Λ.Σ.)
 ΝΕΖΟΣ Α. ΠΕΡΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ
 ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Δ. ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΓΕΝΙΚΟΣ ΛΟΓΙΣΤΗΣ
 ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ Γ. ΜΕΣΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ
 ΠΑΣΣΙΑΣ Ι. ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ Α.Ε.
 ΡΟΚΑΣ Ν. ΕΜΠΟΡΙΚΑΙ ΕΤΑΙΡΕΙΑΙ
 ΡΟΥΣΣΑΚΗΣ Γ. Η ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΑΙ Η ΕΙΔΙΚΗ
 ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΝΑΥΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
 ΣΑΚΚΕΛΗΣ Ε. ΤΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΤΩΝ Α.Ε.
 ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ Α.Ε. & ΤΩΝ Ε.Π.Ε.
 ΣΠΑΝΔΑΝΟΠΟΥΛΟΥ Ι. ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΚΑΙ
 ΣΥΝ/ΣΜΩΝ
 ΤΟΤΣΗΣ Ν. - ΤΟΤΣΗΣ Χ. ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ
 ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ
 ΤΣΙΜΑΡΑΣ Μ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
 ΤΣΙΡΙΝΤΑΝΗΣ Α. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
 ΧΡΥΣΟΚΕΡΗΣ Ι. ΑΡΧΑΙ ΓΕΝΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ
 ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΩΝ
 ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ
 ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
 ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ. ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ
 ΣΧΕΔΙΟ
 ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ
 ΛΟΓΙΣΤΗΣ
 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΙΑΘΕΣΗ ΚΕΡΔΩΝ Α.Ε.

1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	Σελ.
2	ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΚΕΡΔΟΣ	8
2.1	ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΟΨΗ	8
2.2	ΕΙΔΙΚΗ ΑΠΟΨΗ	10
2.2.1	ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΨΗ	10
2.2.2	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΟΨΗ	11
2.2.2.1	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ	12
2.2.3	ΒΑΣΗ Ε.Γ.Λ.Σ.	14
2.3	ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΚΕΡΔΩΝ	16
2.3.1	ΜΗ ΔΙΑΝΕΜΟΜΕΝΑ (ή ΑΔΙΑΝΕΜΗΤΑ)	17
2.3.2	ΔΙΑΝΕΜΟΜΕΝΑ	17
2.3.3	ΠΟΙΑ ΚΕΡΔΗ ΔΙΑΝΕΜΟΝΤΑΙ	17
2.3.4	ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΚΕΡΔΩΝ	17
3	ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΚΕΡΔΩΝ Α.Ε.	21
3.1	ΤΑ ΟΡΙΑ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΤΗΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ	27
4	ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΚΕΡΔΩΝ Α.Ε.	31
4.1	ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΠΙΤΡΕΠΕΤΑΙ Η ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΝΟΜΟ	31
4.2	ΟΙ ΕΤΗΣΙΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΟΥΝ ΕΓΚΡΙΘΕΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΑΚΤΙΚΗ Γ.Σ. ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ	32
5	ΤΑΞΗ & ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΚΕΡΔΩΝ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ	34
5.1	ΓΕΝΙΚΑ	
5.2	ΚΑΛΥΨΗ ΖΗΜΙΩΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ	47
5.2.1	ΑΠΟ ΝΟΜΙΚΗ ΑΓΙΩΨΗ	47
5.2.2	ΑΠΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΓΙΩΨΗ	49

5.2.3 ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΨΗ	53
5.3 ΚΑΛΥΨΗ ΖΗΜΙΩΝ ΜΕ ΔΙΑΘΕΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ	54
5.3.1 ΝΟΜΙΚΗ ΑΠΟΨΗ	54
5.3.2 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΟΨΗ	54
5.4 ΤΑΚΤΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ !.....	59
5.4.1 ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΚΡΑΤΗΣΕΩΣ ΓΙΑ ΤΑΚΤΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ	60
5.4.2 ΣΕ ΠΟΙΑ ΚΕΡΔΗ ΥΠΟΛΟΓΙΖΕΤΑΙ Η ΚΡΑΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΑΚΤΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ.....	61
5.4.3 ΤΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΗΣ ΚΡΑΤΗΣΕΩΣ ΓΙΑ ΤΑΚΤΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ	63
5.4.4 ΜΕΧΡΙ ΠΟΙΟΥ ΠΟΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ Η ΚΡΑΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΑΚΤΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ	64
5.4.5 ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΥ	65
5.4.6 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΥ	67
5.4.6.1 ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ Τ.Α. ΣΤΟ ΦΟΡΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ - ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ.....	67
5.4.6.2 ΑΝΤΛΗΣΗ ΤΗΣ ΚΡΑΤΗΣΕΩΣ ΓΙΑ Τ.Α. ΑΠΟ ΤΑ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ	69
5.5 ΔΙΑΝΟΜΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	70
5.5.1 ΝΟΜΙΚΗ ΑΠΟΨΗ	70
5.5.2 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΟΨΗ	71
5.5.3 ΔΙΑΝΟΜΗ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ	73
5.5.4 ΔΙΑΝΟΜΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ	73
5.5.5 ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ - ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΕΓΓΡΑΦΕΣ	74
5.6 ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ ΜΕΤΟΧΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΚΕΡΔΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ	77
5.6.1 ΕΙΔΗ ΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ	77
5.6.2 ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΙΣΜΑ	79
5.7 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ΓΙΑ ΙΔΙΕΣ ΜΕΤΟΧΕΣ	82
5.8 ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΚΕΡΔΩΝ	85
5.9 ΠΡΟΣΘΕΤΟ ΜΕΡΙΣΜΑ	85
5.10 ΑΜΟΙΒΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	86
5.10.1 ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΑΜΟΙΒΩΝ Δ.Σ.	86
5.10.2 ΑΜΟΙΒΕΣ Δ.Σ. ΑΠΟ ΤΑ ΚΕΡΔΗ ΧΡΗΣΕΩΣ	88
5.10.3 ΑΜΟΙΒΕΣ Δ.Σ. ΑΠΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΟΨΗ	92

5.10.3.1 ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΤΕΟΣ ΦΟΡΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΠΟΣΟΣΤΑ ΚΕΡΔΩΝ ΠΟΥ ΔΙΝΟΝΤΑΙ ΕΣΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ Δ.Σ.....	95
5.10.3.2 ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΤΕΟΣ ΦΟΡΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΕΞΟΔΑ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ Δ.Σ.	97
5.10.3.3 ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΤΕΟΣ ΦΟΡΟΣ ΑΠΟ ΤΙΩ ΑΜΟΙΒΕΣ ΜΕΛΩΝ Δ.Σ. ΓΙΑ ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ.....	98
5.11 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ	98
5.11.1 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ	99
5.11.2 ΕΚΤΑΚΤΑ ή ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ	100
5.11.3 ΑΦΑΝΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ	102
5.11.3.1 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ & ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΑΦΑΝΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ	102
5.11.3.2 ΣΚΟΠΟΙ ΤΩΝ ΑΦΑΝΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ	105
5.11.3.3 ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΑΦΑΝΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ	107
5.12 ΔΙΑΘΕΣΗ ΚΕΡΔΩΝ ΣΕ ΤΡΙΤΟΥΣ	108
5.12.1 ΓΕΝΙΚΑ	108
5.12.2 ΔΙΑΝΟΜΗ ΚΕΡΔΩΝ ΜΕ ΤΗ ΜΟΡΦΗ ΜΕΤΟΧΩΝ ΣΤΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ.....	109
5.12.3 ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΚΕΡΔΩΝ ΣΕ ΤΡΙΤΟΥΣ	111
5.12.4 ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΚΕΡΔΩΝ & ΑΛΛΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ ΣΕ ΚΕΡΔΟΦΟΡΕΣ ΟΜΟΛΟΓΙΕΣ	113
5.12.5 ΔΙΑΝΟΜΗ ΚΕΡΔΩΝ ΣΤΟΥΣ ΚΑΤΟΧΟΥΣ ΙΔΡΥΤΙΚΩΝ ΤΙΤΛΩΝ	116
5.12.5.1 ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΙΔΡΥΤΙΚΩΝ ΤΙΤΛΩΝ	117
5.12.5.2 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ Ι ΔΡΥΤΙΚΩΝ ΤΙΤΛΩΝ	120
5.12.6 ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΞΑΓΟΡΑΣ ΙΔΡΥΤΙΚΩΝ ΤΙΤΛΩΝ	122
5.12.6.1 ΔΙΑΝΟΜΗ ΜΕΡΙΣΜΑΤΩ (ΚΕΡΔΩΝ) ΣΕ ΚΟΙΝΟΥΣ ή ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΟΥΣ ΙΔΡΥΤΙΚΟΥΣ ΤΙΤΛΟΥΣ	122
5.12.6.2 ΕΞΑΓΟΡΑ ΙΔΡΥΤΙΚΩΝ ΤΙΤΛΩΝ	123
5.12.6.3 ΕΞΑΓΟΡΑ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΤΙΚΩΝ ΤΙΤΛΩΝ.....	125
6 ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΜΗ ΔΙΑΝΕΜΟΜΕΝΩΝ ΚΕΡΔΩΝ Α.Ε.	128
6.1 Ι ΣΧΥΟΝΤΕΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ Α.Ε.	128

6.2	ΧΡΟΝΟΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΔΗΛΩΣΕΩΣ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ Α.Ε ΣΤΗΝ ΕΦΟΡΙΑ	130
6.3	ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ	131
6.4	ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ ΝΕΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ Α.Ε. ΓΙΑ ΜΗ ΔΙΑΝΕΜΟΜΕΝΑ	132
7	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΑΘΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ	137
7.1	ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΤΗΣ Α.Ε ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΚΕΡΔΩΝ	137
7.2	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΕ Η Α.Ε. ΣΤΗ ΧΡΗΣΗ 1987	138
7.3	ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΕΩΣ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΜΗ ΔΙΑΝΕΜΟΜΕΝΩΝ ΚΕΡΔΩΝ	138
7.4	ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	139
7.5	ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΔΙΑΘΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ (σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ.)	140
	ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	144
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	145
	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	146

